

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXXXVIII. évfolyam • 2003. szeptember

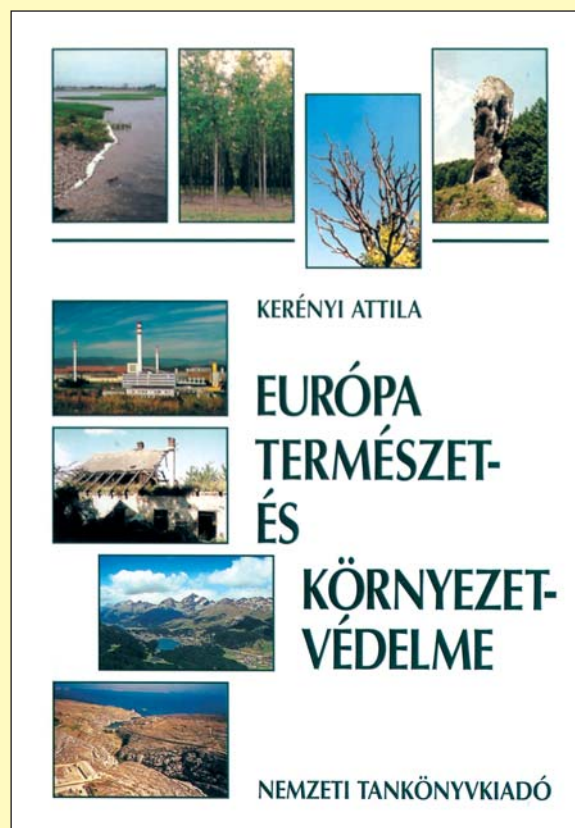
ALAPÍTVÁ

1862-BEN

Megjelent szakkönyvek

(lásd 267-268. oldal)

A harmadik oldal

Az Országos Erdészeti Egyesület és a MEGOSZ képviselői 2003. május 20-án megbeszélést tartottak az OEE Fő utcai tanácstermében. A jelenlévők megvitatták az Erdőgazda c. lap körül kialakult helyzetet és közös megoldást kerestek a probléma orvoslására. Mint ismeretes az Erdőgazda c. lapot a MEGOSZ a megfelelő finanszírozási források hiánya miatt nem tudta a továbbiakban megjelentetni s ezért olyan fórumot keresett, ahol a szövetség tagjai és más magánerdő-tulajdonosok megfelelő tájékoztatást kaphatnak a MEGOSZ által fontosnak tartott eseményekről, hírekről, szakmai cikkekről. Az Erdészeti Lapok eddig is kiemelt témaként kezelte a magánerdők ügyét, ezért is indította meg ez évben „Magánerdőben” című rovatát. Így vetődött föl annak lehetősége, hogy az Erdészeti Lapok hasábjain a MEGOSZ lehetőséget kapjon „MEGOSZ Híradó” néven a fenti közlemények megjelentetésére. A rendkívül jó hangulatú és a közös célokat is meghatározó találkozó jelentősen közelítette egymáshoz az OEE és a MEGOSZ magánerdőket támogató törekvéseit, ami remélhetőleg az ágazat vezetésében is kedvező visszhangra talál majd.

Az Erdészeti Lapoknak a fenti megbeszélést követő június 26-i Szerkesztőbizottsági Ülése is örömmel üdvözölte a kezdeményezést és az előterjesztés alapján befogadta az Erdőgazda c. lapot, azzal, hogy a MEGOSZ Híradó elsőként a lap szeptemberi számában jelenik meg.

És most itt tartunk, reménykedve abban, hogy közösen még hatékonyabban tudjuk képviselni a magyar magánerdők, a magánerdő-tulajdonosok ügyét s talán az Egyesület és a Szövetség további együttműködését is előremozdítja ez a közös fórum. Természetesen mindehhez a szakma anyagi támogatása is szükséges, nehogy úgy járjon a kezdeményezés, mint a lap, melynek szerepét az Erdészeti Lapok átvette.

Kérjük az Erdészeti Lapok valamennyi olvasóját, kedves kollégáinkat, hogy fogadjanak minket szeretettel és írásaikkal, észrevételeikkel tiszteljék még bíradsónkat, amelyeket a MEGOSZ Titkárságának bármelyik elérhetőségén örömmel várunk.

Dr. Sárvári János

Tartalom

Temesi Géza:

A védelmi rendeltetésű erdők jogszabályi kategóriái és kezelésük alapelvei242

Erdészettudományi fórum az Akadémián245

Kovács Gábor:

A piaci versenyfunkciók hatékony érvényesítése ..246

Mátyás Csaba:

Széljegyzetek egy festményhez249

Bemutatkozik a MEGOSZ.....250

FAO/IUCN/PS – MEGOSZ projekt250

Szedlák Tamás: EU sarok.....252

Dr. Frank Norbert:

A hegyi juhar erdőművelési tulajdonságai254

„Kaán Károly” Országos vetélkedő

Mezőtúron258

Dr. Koltay András: Szlovéniai tanulmányút260

Pápai Gábor: Kistérségi gondok Erdélyben261

Bús Mária - Garamszegi István - Greguss László Géza:

Szigetközi erdőgazdálkodás.....262

Apatóczy István: Interjú Pöhle Józseffel264

Dr. Sipos Árpád: Harcoljunk az erdőkért265

Dr. Szodfridt István: Homokfásítás Dániában.....266

Miről írtunk 100 éve, 50 éve?267

Dr. Kollwenz Ödön: Az öreg erdész másképp látja269

Csányi Sándor: Erdő vagy ültetvény.....269

Kovács Árpád: „Kapásnövény”-e az erdő?270

Egyesületi hírek271

Ormos Balázs: Irtuk vagy hasznosítsuk?271

Pápai Gábor: Újságírók a nyugati végeken275

Pápai Gábor: Érettségi találkozó276

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXXXVIII. évfolyam 9. szám (szeptember)

FŐSZERKESZTŐ: **PÁPAI GÁBOR** • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: **DR. SZIKRA DEZSŐ**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI: Andrési Pál, Apatóczy István, dr. Bartha Dénes, dr. Csernyi Károly, Detrich Miklós, Greguss László Géza, dr. Járasi Lőrinc, dr. Sárvári János, Zétényi Zoltán.

SZERKESZTŐSÉG: 1027 Budapest, Fő u. 68. Telefon/fax: 201 77 37 • Mobil: 06 30 97 15 255

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1027 Budapest, Fő u. 68. • FELELŐS KIADÓ: **CSERÉP JÁNOS elnök**

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2003. szeptember 10.

ISSN 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, fotóért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon Mátyás Csaba fotója (cikk a 249. oldalon)

A védelmi rendeltetésű erdők jogszabályi kategóriái és kezelésük alapelvei

Az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény nemcsak a címében, preambulumban és szellemében, hanem az erdő elsődleges rendeltetésével foglalkozó szakaszaiban is az erdő védelmét, védelmi szerepét helyezi előtérbe, szemben a korábbi erdőtörvénnyel, amely a fatermelést tekintette elsődlegesnek, a védelmi rendeltetést pedig még *különlegesnek*. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény a nemzetközi gyakorlatnak is megfelelően határozza meg a védett természeti területi alap- és járulékos kategóriákat, ami természetesen az erdő művelési ágú területekre is érvényes. Az egy törvény-csomagban kihirdetett törvények együttes értelmezésében a védelmi rendeltetésű erdők, illetve a természetvédelmi oltalom alatt álló erdők számos kategóriája, kategória-kombinációja különböztethető meg, eltérő céllal és kezelési alapelvekkel.

A természetvédelmi törvény értelmében a védetté nyilvánított, azaz **természetvédelmi oltalom alatt álló (= védett) természeti terület** annak jelentősége és a védelem foka szerint lehet:

1. fokozottan védett természeti terület (amely mindig országos jelentőségű),
2. országos jelentőségű védett természeti terület és
3. helyi jelentőségű védett természeti terület.

Az országos jelentőségű védett természeti terület tehát „védett” vagy „fokozottan védett”, a helyi jelentőségű mindig „védett”. (Bár a törvény külön nem nevesíti, de negyedik fogalom lehetne a „nemzetközi jelentőségű védett természeti terület”, amely az első kettőből kerülhet ki.)

A természetvédelmi oltalom alatt álló területek gyűjtőfogalma a **védett természeti terület**, amely a védelem kiterjedtségének, céljának, hazai és nemzetközi jelentőségének megfelelően lehet:

- nemzeti park (NP),
- tájvédelmi körzet (TK),
- természetvédelmi terület (TT) és
- természeti emlék (TE).

Ezek a védett természeti területek **alapkategóriái**.

A nemzeti park és a tájvédelmi körzet mindig országos jelentőségű, ilyen védetté nyilvánításra kizárólag a természetvédelemért felelős miniszter jogosult. A NP és a TK területei lehetnek védettek vagy fokozottan védettek, a nemzeti park területe pedig (az IUCN által javasolt zonációt követve) három övezeti kategóriába sorolható:

- természeti övezet („natúrizona”, amely mindig fokozottan védett),
- kezelt övezet és
- bemutatató övezet.

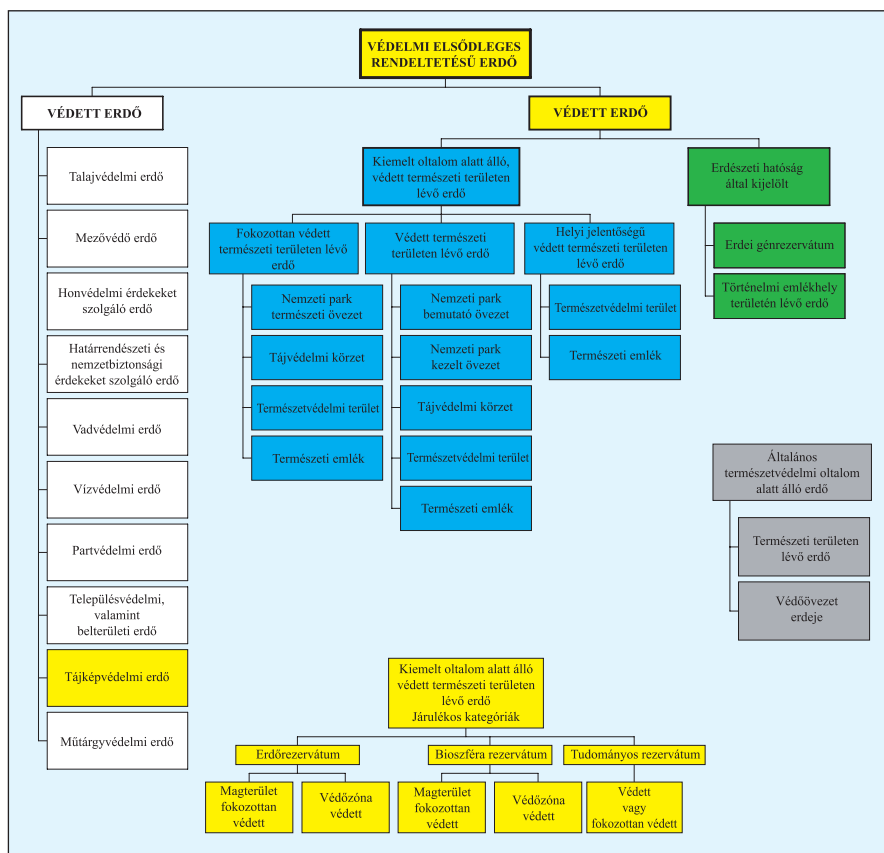
A **nemzeti park** kategória fő kritériumai a viszonylag nagy kiterjedés, a természetes vagy természetközeli állapot, az ökológiai rendszerek zavartalan működésének és a biológiai sokféleségnek a fenntartása, a különleges jelentőségű természeti értékek rendszerének védelme, valamint a nyitottság a nagyközönség számára (rekreáció, oktatás). E részben ellentmondó kritériumoknak, az

érdekelletékeknek való megfelelés az említett zonációval oldható meg, amely egyes helyeken nagyfokú védelmet biztosít, másutt viszont lehetőséget ad a nem károsító, természetközeli tevékenységek folytatására.

A **tájvédelmi körzet** kritériumai: a tájképi és természeti adottságokban gazdag nagyobb összefüggő terület, az ember és a természet kölcsönhatásának esztétikai, kulturális és természeti szempontból jól megkülönböztethető jellege, valamint a tájképi – természeti értékek megőrzésének követelménye. Fontos és hosszú ideje fennáll itt az emberi hasznosítás és befolyás. A tájvédelmi körzetek a természet megővéséhez és a természettel harmóniában lévő életmód fenntartásához egyaránt hozzájárulnak.

A **természetvédelmi terület** elsődleges célja egy vagy több védett természeti érték (védett faj és élőhelye stb.) védelme. Az élőhely gyakran erdő, de

A természetvédelmi oltalom és az erdő elsődleges rendeltetése

maga az erdő mint társulás is lehet a közvetlenül védendő természeti érték.

A természetvédelmi terület és a természeti emlék országos jelentőségű vagy helyi jelentőségű, az országos jelentőségű TT és TE pedig védett vagy fokozottan védett lehet.

Országos jelentőségű védett természeti területi **járáulékos kategóriák**

- az erdőrezervátum,
- a bioszféra rezervátum és
- a tudományos rezervátum.

Az erdőrezervátum és a bioszféra rezervátum magterületből és védőzónából áll, a magterület mindig fokozottan védett.

Egyes esetekben a természetvédelmi oltalom külön védetté nyilvánítás nélkül, a törvény erejénél fogva áll fenn. Ilyen ún. „*ex lege*”, *országos jelentőségű védett természeti területek* minősül valamennyi forrás, barlang, láp, víznyelő, szikes tó, kunhalom és földvár, „*ex lege*” *fokozottan védett természeti területek* pedig a nemzeti park természeti övezete, valamint az erdőrezervátum és a bioszféra rezervátum magterülete.

Az erdőtörvény szabályozása **az erdő elsődleges rendeltetése szerint** megkülönböztet:

- védelmi,
- gazdasági,
- egészségügyi-szociális, turisztikai, valamint
- oktatási-kutatási célokat szolgáló erdőt.

A *védelmi rendeltetésű erdő* lehet:

- védett erdő, azon belül:
 - fokozottan védett természeti területen levő erdő,
 - védett természeti területen levő erdő,
 - erdei génrezervátum,
 - erdőrezervátum és
 - történelmi emlékhely területén levő erdő, továbbá
- védő erdő (talajvédelmi erdő, mészvédő erdő, vadvédelmi erdő stb.), amelyek közül közvetlen természetvédelmi célokat szolgál
- tájképvédelmi erdő.

A védett természeti területi alap- és járáulékos kategóriák, a kiemelt természetvédelmi oltalom foka, továbbá az általános természetvédelem körébe tartozó területi kategóriák egybevetése alapján az erdőknek elméletileg mintegy 40-féle természetvédelmi szempontú kategória-kombinációja különböztethető meg. A kombinációk csoportosított összevonásával **a kiemelt természetvédelmi oltalom és az általános természetvédelem**

alatt álló erdőknek a kezelési alapelvek szempontjából 12 természetvédelmi kategóriáját célszerű tárgyalni. Ezek általános és részletezett természetvédelmi kezelési alapelvei a következőkben foglalhatók össze.

A *természeti területen* levő, nem védett természet-szerű erdőkben folyó gazdálkodás során az erdőtörvény rendelkezései mellett a természetvédelmi törvény II. Részének általános természetvédelmi előírásait is figyelembe kell venni.

A *védett természeti területen* levő erdők elsődlegesen védelmi rendeltetésűek. Fokozottan védett természeti területen erdőgazdálkodási beavatkozás csak a természetvédelmi kezelés részeként végezhető. A védett természeti területen levő erdőkre a természetvédelmi törvény 33. §-a tartalmaz előírásokat, amelyek között egyebek mellett szerepel a termőhelynek megfelelő őshonos fajok alkalmazásának követelménye az erdőfelújítások és az erdőtelepítések során, az erdőnevelés természetközeli-ségének és a fakitermelések vegetációs időn kívüli végrehajtásának előírása, továbbá a biológiai vágásérettséghez közeli időpontban végzendő véghasználat. Természetvédelmi szempontból fontosabbnak tartjuk védett természeti területen az őshonos fajokkal történő erdőfelújítást és erdőtelepítést, mint az erdő záródására vonatkozó erdészeti előírások erőltetését főleg az erdőszttyepp klímában. A biológiai sokféleség fenntartása pedig elsőbbséget élvez a fahasználati törzsmínőségre törekvő erdőművelési beavatkozásokkal szemben. Az erdőtörvény rendelkezéseit egyébként védett természeti területen lévő erdő esetén a természetvédelmi törvényben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

Mind a természeti, mind a védett természeti területen levő természet-szerű erdőkben általános alapelv a folyamatos borítást biztosító, természetes folyamatokra alapozott, „Pro Silva” elvek szerinti (fenntartható, ökológiai értelemben vett tartamos, készletgondozó) erdőgazdálkodás megvalósítása a védettség szerinti korlátozásokkal és speciális követelményekkel. A *fokozottan védett erdőkben* a természetvédelmi kezelés részeként „természetvédelmi célú erdőfenntartás” folyhat. Az erdőhasználat a *védett erdőkben* „természetvédelmi célú természetközeli erdőgazdálkodás”, míg a természet-szerű *gazdasági erdőkben* „gazdasági

célú természetközeli erdőgazdálkodás” keretében valósulhat meg. (A teljesség kedvéért: az *ültetvényszerű erdőkben* „faállomány-gazdálkodás”, a *faültetvényekben* „agrár-technológiájú faállomány-gazdálkodás”, az *energia-erdőkben* pedig „ipari fatömeg-termelés” folyik.)

A természetvédelmi kezelés *további alapelvei* az említett főbb kategóriák szerint részletezhetők.

Erdőrezervátum magterület (1)

A fokozottan védett természeti területekre és erdőkre vonatkozó törvényi előírásokban megfogalmazott természetvédelmi kezelés itt a lehető legszűkebben értelmezendő, és általában tilos minden emberi beavatkozás, teljes erdőgazdálkodási korlátozás érvényesül. Tudományos kutatás csak biomonitoring céllal és a megfigyelés módszereivel folyhat, mesterséges beavatkozás nélkül és a terület természetes zavartalanságának (bolygatatlanságának) biztosítása mellett. A területen csak extenzív vadgazdálkodás folytatható, főleg a nagyvad időben és térben erősen korlátozott, de intenzív vadászatával, a teljes erdőrezervátum különleges rendeltetésű és természetvédelmi célú vadászterület-részként való kezelésével. A magterületre történő belépés csak külön feltételekkel, ellenőrzött körülmények között, tudományos kutatási és oktatási céllal engedélyezhető az arra illetékeseknek. Nemzeti park kezelt vagy bemutató övezetében és tájvédelmi körzetben bemutató erdőrezervátum jelölhető ki.

Bioszféra rezervátum magterület (2)

A természetvédelmi kezelés célja az adott, sajátos jellemzőkkel rendelkező, nemzetközileg kiemelkedő tudományos értékű, természetes, illetve természeteshez közel álló ökológiai rendszerek fenntartásának elősegítése. Ezen ökológiai rendszereknek alkalmasnak kell lenniük az ökológiai kutatásra, az összehasonlító tanulmányozásra és az oktatásra, amely tevékenységek a fokozottan védett természeti területre vonatkozó jogszabályi előírások és a nemzetközi kötelezettség-vállalások keretein belül folytathatók. Az „erdő” bioszféra rezervátumban a fokozottan védett természeti területekre és erdőkre vonatkozó törvényi előírások betartásával kis belenyúlási erélyű nevelővágások, a véghasználat során pedig szálalásos, szálalóvágásos és csopor-

tos-mozaikos felújítógázós módszerek alkalmazhatók. Vadgazdálkodási szempontból (az erdőrezervátumhoz hasonlóan) szintén indokolt a teljes bioszféra rezervátum különleges rendeltetésű vadászterület(rész)ként történő fenntartása.

Fokozottan védett erdő nemzeti parkban (3)

a) A nemzeti park fokozottan védett természeti övezete az a zóna, ahol „szigorú” védetség érvényesül, ezért mind a gazdálkodás, mind a látogatás erősen korlátozott. A konkrét védett természeti értékektől függő természetvédelmi kezelési szakmai alapelvei gyakorlatilag megegyeznek az előző pontban foglaltakkal.

b) A nemzeti park kezelt és bemutató övezetében a természetközeli kezelés és a nyilvános látogathatóság funkciója kerül előtérbe, de ezen övezetekben is előfordulhat olyan természeti érték, amely miatt a területet fokozottan védetté nyilvánították. Érvényesíteni kell ezért a konkrét természeti értéktől függő, és a terület fokozott védelméből adódó jogszabályi előírásokat. A véghasználat során elsősorban szálalásos, szálalóvágásos és csoportos-mozaikos felújítógázós módszerek alkalmazhatók. A vadgazdálkodás célja a természetes vadeltartó képességnek megfelelő, természetyszerű vadállomány-fenntartás a természetvédelmi célok és érdekek elsőbbsége mellett úgy, hogy az erdőfelújítás vadvédelmi kerítés nélkül végrehajtható legyen.

Fokozottan védett erdő tájvédelmi körzetben vagy természetvédelmi területen (4)

A tájvédelmi körzet meghatározott része és a természetvédelmi terület vagy annak része szintén lehet fokozottan védett az ott található természeti érték vagy más ok miatt. A tájvédelmi körzet és a természetvédelmi terület fokozottan védett természeti területén a konkrét természetvédelmi céltól függő kezelési szakmai alapelvei megegyeznek a 3. b) pont alattiakkal.

Erdőrezervátum vagy bioszféra rezervátum védőzóna fokozottan védett erdeje (5)

Erdőrezervátum vagy bioszféra rezervátum védőzónájában előforduló fokozottan védett erdő esetén a természeti terület fokozott védelmére vonatkozó jogszabályi előírások érvényesítése és a konkrétan előforduló

természeti értékektől függő természetvédelmi kezelés mellett a magterületet védő szerep biztosítása a legfontosabb alapelv. Ennek érdekében a nevelővágások során is a kis belenyúlási erélyű, óvatos beavatkozásokat kell előtérbe helyezni. A természetvédelmi kezelés további szakmai alapelvei szintén megegyeznek a 3. b) pontban foglaltakkal.

Erdőrezervátum vagy bioszféra rezervátum védőzóna védett erdeje (6)

Erdőrezervátum vagy bioszféra rezervátum védőzónájában a védett természeti területekre és erdőkre vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, valamint az előforduló védett természeti értékektől függő természetvédelmi kezelési előírások figyelembe vételével természetközeli erdőgazdálkodás folytatható. Meghatározó cél a magterületet védő szerep biztosítása.

Védett erdő nemzeti park kezelt vagy bemutató övezetében, tájvédelmi körzetben, vagy természetvédelmi területen (7)

Ezen erdőterületeken a NP, a TK illetve a TT céljainak megfelelően, a védett természeti területekre és erdőkre vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, valamint az előforduló védett természeti értékektől függő természetvédelmi kezelés keretében természetközeli erdőgazdálkodás folytatható. A fokozatos felújítógázást befejező végvágás megengedhető legnagyobb összefüggő területnagysága 5 ha. Tarvágás csak nem őshonos fafajokból álló, vagy természetes felújulásra nem képes állományokban engedélyezhető, sík vidéken legfeljebb 3 ha, domb- és hegyvidéken maximum 1 ha kiterjedéssel. A törvényben megengedett maximális területnagyságokat azonban csak kivételesen alkalmazzuk, minden esetben hagyásfa-csoportok megtartásával! A vadgazdálkodási szakmai alapelvek megegyeznek a 3. b) pont alatt foglaltakkal.

Tudományos rezervátum védett vagy fokozottan védett erdeje (8)

A tudományos rezervátum ez idáig nem alkalmazott járulékos védett természeti területi kategória. A védetség foka és a természetvédelmi kezelés a konkrét tudományos céloktól függ. Az első tudományos rezervátummá nyilvánítás előkészítése folyamatban van.

Helyi jelentőségű védett természeti területen levő erdő (9)

A helyi jelentőségű védett természeti területen álló erdőkben a természetvédelmi terület (TT) védett erdejére vonatkozó előírásokat (lásd 7. pont) kell az önkormányzati természetvédelmi hatóságnak (a polgármesteri hivatal jegyzőjének) érvényesítenie.

Tájképvédelmi erdő (10)

A tájképvédelmi erdőben (amely nem védett, védő erdő) a nevelővágások során csak kis belenyúlási erélyű, óvatos beavatkozások alkalmazhatók, később csak egészségügyi fakitermelés végezhető. A véghasználat során elsősorban szálalásos, szálalóvágásos és csoportos-mozaikos felújítógázós módszerek alkalmazhatók az elsődleges cél, a tájkép védelme érdekében.

Természeti területeken levő erdők (11)

A nem védett, de természeti területeken lévő, természetyszerű erdőkben a természet általános védelmére vonatkozó jogszabályi előírások betartásával természetközeli erdőgazdálkodást kell folytatni.

Védőövezet erdei (12)

A természetvédelmi törvény 30. §-a szerint védett természeti területet szükség esetén védőövezettel kell ellátni, amelynek célja, hogy megakadályozza vagy mérsékelje a védett természeti terület állapotát, rendeltetését kedvezőtlenül befolyásoló tevékenységek hatását. E célnak megfelelően kell itt tervezni és az erdőt kezelni.

A különböző védetségű kategóriák kombinálódása esetén természetesen mindig a szigorúbb előírások az érvényesek, az esetleges ellentmondások csak széles körű szakértelemmel és a szükséges egyeztetésekkel oldhatók fel. Vonatkozik ez azokra az esetekre is, amikor a védelmi rendeltetésen belül a védetség és a védő célok kombinálódnak, vagy bizonyos szempontokból ütköznek. Tekintettel arra, hogy sem az eljáró hatóság és a hatósági eljárásban közreműködő szakhatóság, sem a szakhatóságok között nincs hierarchia, sőt gyakran a védelmi célok között sincs, a felmerülő problémák megoldását az *elfogadható szakmai kompromisszum* eredményezheti. Mindehhez az erdőtörvény és a természetvédelmi törvény hatályba lépése óta eltelt több mint hat év elegendő tapasztalatokkal szolgálhatott.

Erdészettudományi és fatudományi fórum az Akadémián

Hatodik alkalommal tartotta az MTA Agrártudományok Osztálya Erdészeti Bizottsága a kiemelkedő rendezvényt. A megnyitó beszédet dr. Kroó Norbert akadémikus, az MTA főtitkára tartotta. Az elhangzott előadásokról szokás szerint külön kiadvány jelenik meg, ezért a dokumentáció kedvéért azoknak témáit, előadóit soroljuk fel, illetve egy korreferátumot szerkesztett formában adunk közre.

Előadások

Az erdei ökoszisztémák multifunkcionalitásának fenntartása és fejlesztése

Dr. Solymos Rezső akadémikus, kutatóprofesszor ERTI, az MTA Erdészeti Bizottság elnöke

Korreferátumok: Gémesi József ügyvezető igazgatóhelyettes, ÁPV Rt., Dr. Pető József vezérigazgató, Szombathelyi Erdészeti Rt.

Az újratermelhető környezetbarát fa a jövő nyersanyaga

Dr. Winkler András, az MTA doktora, egyetemi tanár, rektorhelyettes, NyME FMK, Dr. Molnár Sándor, az MTA doktora, egyetemi tanár, dékán, NyME FMK, Dr. Marosvölgyi Béla, az MTA doktora, egyetemi tanár, NyME EMK

Korreferátumok:

Fekete Lajos vezérigazgató, FALCO Rt., Kovács Gábor vezérigazgató, NYÍR-ERDŐ Rt.

Magyarország faszükséglete és a fenntartható erdőgazdálkodás főbb ökonómiai vonatkozásai

Dr. Mészáros Károly kandidátus, egyetemi tanár, dékán, NyME EMK, Dr. Lett Béla kandidátus, egyetemi tanár, NyME EMK, Dr. Héjj Botond kandidátus, egyetemi docens, NyME EMK, Dr. Stark Magdolna kandidátus, egyetemi docens, NyME EMK

Korreferátumok:

Csóka Péter főigazgató, ÁESZ, Dr. Rédei Károly kandidátus, főigazgatóhelyettes, ERTI

A minőségi fatermesztés ökológiai és ökonómiai feltételei

Dr. Fűrér Ernő kandidátus, főigazgató, ERTI, Dr. Marosi György PhD tudományos osztályvezető, ERTI

Minőségi fatermesztés és a biodiverzitás

Dr. Mátyás Csaba, az MTA doktora, egyetemi tanár, NyME EMK, Dr. Borovics Attila PhD tudományos főmunkatárs, ERTI, Dr. Fűrér Ernő kandidátus, főigazgató, ERTI

A következő évtizedek fakitermeléseinek választék-összetétele

Gólya János egyetemi adjunktus, NyME EMK, Dr. Rumpf János kandidátus, egyetemi tanár, NyME EMK

A technika a fenntartható erdőgazdálkodás szolgálatában

Dr. Jörn Erle professzor, Műegyetem, Drezda

Az előadást tartja: Dr. Rumpf János kandidátus, egyetemi tanár, NyME EMK

A bükk-álgesztésedés molekuláris vonatkozásai

Dr. Albert Levente kandidátus, egyetemi tanár, NyME EMK, Dr. Koloszar József kandidátus, egyetemi tanár, NyME EMK, Dr. Varga Szabolcs kandidátus, egyetemi docens, dékánhelyettes, NyME EMK

Új lehetőségek a sarangolt fa ipari hasznosításában

Dr. Winkler András, az MTA doktora, egyetemi tanár, rektorhelyettes, NyME, Fekete Lajos vezérigazgató, FALCO Rt.

A faipari termékfejlesztés új kihívásai

Dr. Kovács Zsolt kandidátus, egyetemi tanár, NyME FMK, Tóth Tibor egyetemi magántanár, iparművész, NyME FMK

A faenergetika helyzete és jövője

Dr. Marosvölgyi Béla, az MTA doktora, egyetemi tanár, NyME EMK, Dr. Kovács Jenő, az MTA doktora, c. egyetemi tanár

Fafeldolgozási hulladékok keletkezése és kezelése

Dr. Boronkai László kandidátus, egyetemi tanár, NyME FMK, Dr. Lang Miklós kandidátus, egyetemi tanár, NyME FMK, Dr. Varga Mibály kandidátus, egyetemi docens, NyME FMK

Találkozó

Dr. Magyar János, 92 éves soproni professzorunk, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja 2003. május 31-én részt vett Aszódon az Aszódi Öregdiákok Egyesületének találkozóján és közgyűlésén. Az egyesület 1926-ban alakult és a II. Világháborút követő években szüneteltette működését egészen 1989-ig, újjáalakulásáig. Magyar János szakosztály tagunk az Aszódi Gimnáziumban – ma Petőfi Sándor Gimnázium és Gépészeti Szakközép-

Fotó: Kmoskó András

kola – érettségizett 1930-ban. Az öregdiákok, akik között egészen fiatalok, 2002. évben érettségizettek is voltak, nagy szeretettel fogadták egykori iskolatársukat. Az egyesület leköszönő és megválasztott új elnöke is meleg szavakkal köszöntötte ez időben legidősebbként számon tartott diáktársukat, aki a köszöntések viszonzására elmondta, hogy az iskolában töltött években – a jórészt Selmechányáról Aszódra települt tanáraiktól – a rendíthetetlen kötelességtudatot tanulták meg, és ezt a mai diákság figyelmébe is jó szívvel ajánlja.

A piaci versenyfunkciók hatékony érvényesítése és a fenntartható erdőgazdálkodás kapcsolata

A fenntartható erdőgazdálkodást hangsúlyozó európai uniós erdészeti stratégia a tagállamok konszenzusán alapul. A nemzeti erdészeti politikákat befolyásolni igyekszik, de a közös erdészeti politika, a kötelezően alkalmazandó átfogó erdészeti jogrend kialakítása várhatóan nem a közeljövő feladata. Az Európai Parlament Gazdasági és Szociális Bizottságának terjedelmes kiegészítő véleménye is utal az eltérő nemzeti, regionális stb. érdekekre. A magyar erdészeti hagyomány és kultúra, az ezeken alapuló magyar erdészeti jogfejlődés megfelel az EU erdészeti stratégiában meghatározott „lényeges elemek”-nek. Néhány elemre azonban érdemes jobban figyelni, mert az utóbbi pár esztendő magyarországi szakmai és társadalmi vitáiban bizonyos elemek elkerülték a nyilvánosságot. Fontos jelzés, hogy Akadémiánk a mai konferencián elsősorban ezekre irányítja rá az erdészeti tudomány, a gyakorlat és az erdészeti ügye iránt elkötelezett társadalom figyelmét.

Az EU erdészeti stratégiájának 13 alapelvét címszószerűen sorba szedve dőlt betűkkel mutatjuk be azokat, amelyekkel kapcsolatos érdekegyeztetés, vita Magyarországon jóval a Tanács határozatának megszületése (1998.dec.15.) előtt elkezdődött. Félkövér betűkkel szedtük azokat a lényeges elemeket, amelyek nálunk eddig kevesebb figyelmet kaptak, pedig hatásaik mind az erdőtulajdonosokat, mind az erdészeten és fafeldolgozásban érintett munkavállalókat több évvel a csatlakozás előtt már bizonyíthatóan érintették.

Az EU Erdészeti stratégiájának „lényeges elemei”:

fenntarthatóság és többcélűség,
szubszidiaritás,
szabad piac,
nemzeti erdőprogramok (a nemzeti ajánlások alapján),
nemzetközi együttműködés,
koordináció, kommunikáció és együttműködés (az erdészeti politikában),
biodiverzitás megőrzése,
környezetbarát termékek,

jövedelemtermelés, foglalkoztatás és életminőség-javítás,

erdészeti politika bolisztikus megközelítése,

cselekvő bozzaállás az erdőtulajdonosok bevonásával,

egyedi megközelítés erdőtájak szerint, a stratégia dinamikus folyamat.

Külön kiemelten hívjuk fel a figyelmet a Stratégia ajánlott „akciói” közül a 14. sorszám alattira, mely a piaci versenyfunkciók hatékony érvényesítéséhez szükséges eszközök fontosságára utal.

A mezőgazdasági hasznosítású területek, különösképp a szántó művelési ágú termőföldek termelésből való kivonása az alábbi ábra és a csatlakozási szerződés ismeretében elkerülhetetlen. A földhasznosítás ismert és sokszor hangoztatott egyik alternatívája az erdőtelepítés. Az elmúlt másfélszáz esztendőben azonban – éppen az agrár célú földhasznosítás érdekében – olyan árvízmentesítést és lecsapolást hajtottunk végre a Kárpát-medencében, amelynek következményeként az őshonos, nagy vízigényű fajokból álló erdőállományok termőhelye összeszűkült.

Erdőtelepítési elméleti alternatívák a sík és dombvidéken:

a) a vizet visszaengedjük a korábban mentesített ártérre, itt és a folyók hullámtérén **természetközeli erdőállományokat hozunk létre,**

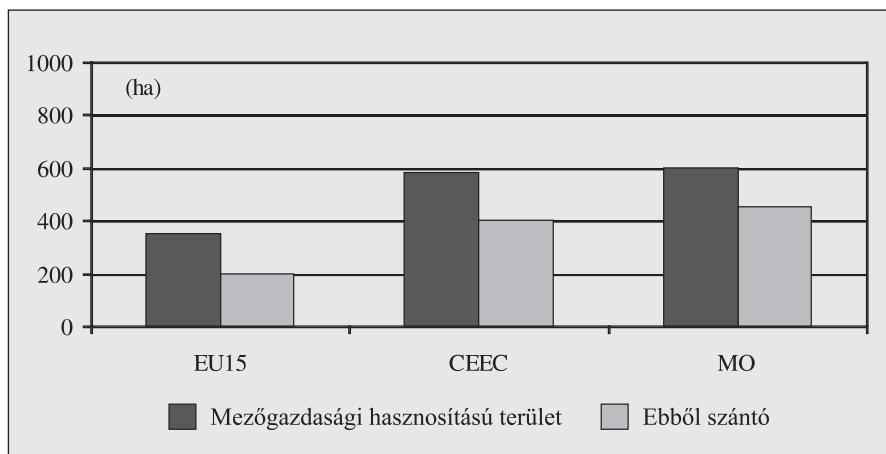
b) egyszerű vízkészletgazdálkodási módszerekkel és víztakarékos természet

tési technológiával **őshonos fajokból** és adventív fajokból **faállományokat** tartunk fenn,

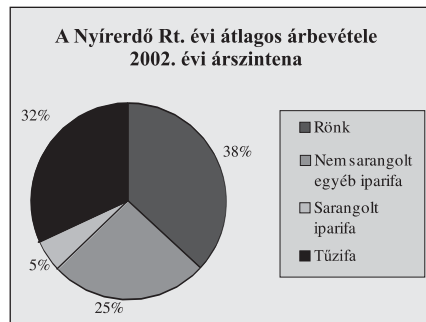
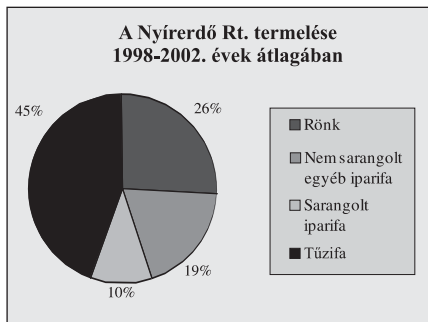
c) a hajdani ártér szabályozott vízellátásával, azaz öntözéssel, **nem őshonos fajokból** különböző termesztési ciklusú **intenzív ültetvényeket** hozunk létre,

d) **nem őshonos fajokból** létesítünk szárazságtűrő erdőállományt vagy ültetvényt.

Az elméleti lehetőségek felvázolását azért tartottuk szükségesnek, hogy rámutathassunk: a kelet-közép-európai (CEEC) országok olyan forrásokat, amelyek tartósan veszélyeztetik a jelentős nettó befizető EU országok erdőtulajdonosainak piaci pozícióit, várhatóan nehezen érnek majd el. A vidékfejlesztésbe ágyazott erdőtelepítési támogatás célja a termőföld mezőgazdasági hasznosításból történő kivonása, lehetőleg olyan módon, hogy ez közép- vagy hosszú távon se veszélyeztesse az EU nagy áldozatok árán egyensúlyban tartott agrárpiaját. Ilyen szempontból a hosszú termesztési ciklusú, őshonos fajokból álló faállományok jöhetnek elsősorban szóba. Ez teljesen egybeesik a jó szándékú, de a vízviszonyok és egyéb környezeti tényezők megváltozásával nem számoló hazai törekvésekkel, miszerint az erdőtelepítések során csak az őshonos állománytípusokat szabad támogatni. A hosszú termesztési ciklus alatt az abiotikus és biotikus károsodás valószínűsége meglehetősen nagy, így sok és

1000 lakosra jutó mezőgazdasági hasznosítású földterület és szántóföld

jó minőségű fatermékkel az EU fapiacán aligha okozunk majd zavart. Magyar erdőtulajdonosként és erdőkezelőként bízunk kell abban, hogy nemzeti erdészeti stratégiánk és politikánk alakítása során találunk konszenzuson alapuló megoldást arra is, hogy adventív fafajokból jól jövedelmező c) és d) alatti kategóriákba sorolt állományokat, ültetvényeket támogatással hozzunk létre, illetve a b) pontban említett hosszú termesztési ciklusú erdők minőségi fatermesztéshez elegendő támogatást kapjunk. „Elkerülve a piactorzító intézkedéseket” tudnunk kell támogatni a ma veszteséges erdőnevelési, erdővédelmi munkákat.

A fentiekkel összefüggő más megközelítés, hogy a magyar erdőgazda milyen fafajok erdei választékait tudja nagy biztonsággal, jó eredménnyel értékesíteni a számára elérhető piacon. Az EU erdőállományainak hozzávetőlegesen 60 %-a fenyő. A keménylombos fák erdei választékaira (a ciklikusan előforduló túlkínálat ellenére) az EU-ban folyamatos a kereslet. A trópusi erdők keménylomb árujára nehezedő egyre nagyobb európai behozatali korlátozás várhatóan még jobban felértékeli e fafajokat. A lágylomb, ezen belül különösen a nyárfajok és klónok faanyaga iránti kereslet növekedése töretlen. Mindezek következményeként prognosztizálható, hogy a kemény- és lágylomb fafajok jelenthetik a jövedelmező magyar erdőgazdálkodás tárgyát,

s e tekintetben az EU centrumában lévő, nálunk fejlettebb országokkal erdőgazdálkodási érdekkonfliktusba tartósan nem kerülünk.

A minőségi fatermesztés fontossága kapcsán a magyar erdészettudomány és gyakorlat két évszázados törekvését, erdészgenerációk áldozatos munkáját és annak eredményét kötelességünk ezen a fórumon is főhajtással említenünk. A ma részben gazdasági célú, részben természetvédelmi oltalom alatt álló értékes, az EU piacán is jó áron eladható faanyagot adó erdeink bizonyítják törekvéseik helyességét. Költségtakarékos, de szakmailag vitatható próbálkozásaink sok kedvezőtlen gyakorlati tapasztalatot is hoztak. Közülük a Nyírségből ajánljuk figyelmükbe a következő példát.

A múlt század negyvenes éveinek végén, ötvenes éveinek elején az akác csemetét 80x80 cm-re ültették ki erdősítésbe a minél korábbi talajtakarásra törekedve. A teljes kézi kapálósos gyomtalánításhoz volt elég munkaerő. Tíz év múltán a sortávolságot előbb 110, majd 140 cm-re növelték, a sorközi művelést lövontatású ekekapával végezték. A gyakran tisztított és nyesett, mégis kelően sűrűn nevelt mag vagy sarj eredetű állomány volt a minőségi fatermesztés eszköze. Következmenyeként a nyolcvanas-kilencvenes években nagyon jó minőségű akácosok kerültek véghasználatra, a kiváló akácrönk fogadására a feldolgozóipar nem volt kellően felkészülve.

Később a sortávolságot – a mezőgazdasági erőgépekhez igazodva – 240-250 cm-re kellett növelni. A nagy vagy az aszimmetrikus növtér erős oldalág megvastagodáshoz vezetett, költségtakarékosság okán a nyesések elmaradtak. Az elszáradó vastag oldalágak benőtt, korhadt göcsöket hagytak maguk után, ezek a fűrészipari feldolgozás kihozatalát nagyon érzékenyen érintik. A közben fogadóképessé vált faipar egyre kevesebb jó minőségű rönköt tud felvásárolni. Az akácrönk jó híréért, piaci tekintélyének helyreállításáért újra meg kell küzdenünk. Minőségügyi teendőink sorát nem a vágástér, hanem az erdőfelújításban fogjuk kezdeni.

A következő ábrán 60 ezer hektár nyírségi és szatmár-beregi erdő többéves fahasználati tevékenységének átlagos hozam adatait mutatjuk be.

Nettó 250 ezer m³ fakitermelés (akác, tölgy, nyár elő- és véghasználat együtt) választékmegoszlását és árbevétel arányait tartalmazza a két kördiagram. Arra szeretnénk velük rámutatni, hogy

erdész elődeink minőségi fatermesztésre irányuló törekvései ellenére viszonyaink között meglehetősen magas a sarangolt áru, különösen a tűzifa arány, a minőségi fatermesztésre való törekvésnek a mostani hazai árárányok figyelembevételével továbbra is van létjogosultsága.

Ma már történelmi tapasztalat, hogy az erdővel és erdőgazdálkodással kapcsolatos elvárások a társadalom és gazdaság változásával módosulhatnak. Az esetenként gyorsan változó igények azonnali kielégítésére irányuló törekvések szakmai tévedésekhez, csak hosszú távon korrigálható hibákhoz vezethetnek. Olyan nemzeti erdészeti stratégiára és intézményrendszerre van szükségünk, amelyik a hagyományos értékek megőrzése mellett képes ösztönözni a szükséges változtatásokat.

(a szerző a Nyírerdő Rt. vezérigazgatója)

Felhívás

a gödi Nemeskéri-Kiss kúriában 2003. november 3-án St. Hubertus Napi rendezvényen megrendezésre kerülő

motorfűrészkes fafaragó versenyre

Először kerül megrendezésre a gödi Nemeskéri-Kiss kúriában

az **erdészek és vadászok motorfűrészkes fafaragó versenyre.**

Olyan versenyzők jelentkezését várjuk, akik motorfűrészszel nagyméretű rönkfából állatalakokat tudnak kifaragni. Az érdeklődők számára a részletes versenyszabályokat megküldjük.

Információ: 06-30/210-2531 és a 06-30/990-1948 telefonszámokon

Kitüntetettjeink:

A Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje polgári tagozata kitüntetést kapta:

Koloszár József, a mezőgazdasági tudományok kandidátusa, a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kara tszv. egyetemi tanára;

Rakoncay Zoltán erdőmérnök-kölgazdász, ny. környezetvédelmi és vízgazdálkodási helyettes államtitkár.

A Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt kitüntetést kapta:

Kőbalmi Tamás, a Nyugat-magyarországi Egyetem egyetemi tanára, a mezőgazdasági tudományok doktora.

Tiszteletdiplomák adományozása

Vasoklevélben részesülő gyémántokleveles erdőmérnök:

Szerémy György

Gyémántoklevélben részesülő aranyokleveles erdőmérnökök:

Bobok László
Draskóczy József
Dr. Futó László
Gillay József
Halász Aladár
Kiss Gyula

Medvey Tibor
Pethő Andor
Szabó Károly
Szovják Jenő
Dr. Szőnyi László
Dr. Tóth Béla

Aranyoklevélben részesülő okleveles erdőmérnökök:

Ambrus Tivadar
Dr. Andor József
Dr. Barcsay László
Besenyei János
Dr. Csanády Etele
Csermely László
Csobánci Erzsébet
Dsupin János
Fekete Béla
Fleck Ernő
Fodor Imre
Fodor István
Frivaldszky Margit
(Bogár Istvánné)
Gönczöl Imre
Dr. Hajdú István
Halász Aranka
Hártó János
Horváth Károly
Járási József
Dr. Joó Imre
Kalamár Angyalka
Kálnoki Kis János
Kemény Károly
Keszthelyi István
Kiss Ernő
Kondor Magdolna
(Dr. Takácsi Nagy Andrásné)
Kornis János
Kotány György
Dr.H.C.Dr. Kovács Jenő

Leic József
Licskó Zoltán
Lombos Tibor
Major Richárd
Markovics László
Mátay Ibolya
Mészáros György
Mészáros József
Mitnyik László
Óbert Gyula
Ott György
Pap Ferenc
Pénzváltó Gézané
Péterfalvi Sándor
Práger István
Radványi Tivadar
Saskó István
Simon Ferenc
Soós József
Szalai László
Székely Edgár
Dr.H.C.Dr. Szodfridt István
Tanaszi György
Tanay László
Dr. Tóth János
Török László
Urbanyik János
Varga László
Vissi Emil
Zékány Tibor

Valamennyi kitüntetettnek szívből gratulálunk.

Peták István vándorgyűlésen elhangzott előadásához

Nagy örömmel olvastam az előadás szövegét. Végre egy megértő és tárgyilagosságra törekvő megnyilatkozás munkánkkal kapcsolatosan. Hiányzik belőle az öklirázás, a másik felet lealacsonyítóan anyagiasságnak minősítő szemlélet. Sorai olvastán két élmény merült fel emlékezetemben.

Úgy 10 évvel ezelőtt kiküldetést kaptam a freiburgi egyetemre. Vendéglátóim egy teljes napig utaztattak a Schwarzwald rengetegekben, hogy különféle kísérletekkel megismertethessenek. Egyik helyen kocsinkból kiszállva és két kísérőmmel csendesen beszélgetve közelítettük meg az erdőben elhelyezett műszercsoportot. Egyszerre több túrázó jelent meg velünk szemben. Kiránduló mivoltukra utalt túrabakancsuk, öltözkük, a kezükben lévő bot és a hátizsájuk. Egyikük, idős férfi, odalépett hozzánk és udvariasan csendre intett azzal, hogy ez az ő kirándulóhelyük, azért jöttek ide, hogy a csendet élvezzék és a természet sajátos neszeit: madárcsicsergést, a közeli patak vizének csobbanását, a fák koronáját mozgó szellő zúgását. Értettünk a szóból, suttogóra fogtuk a beszédet és ezzel rendeződött az „affér”.

Másik élményem közelebbi területhez kötődik. Két alkalommal is lehetőséget kaptunk arra, hogy még az NKD-s időkben két hetet eltöltsünk a gothai erdőgazdaság hegyi üdülőjében a thüringiai erdő közepén. A szép erdei környezet sétára ösztönzött. Feltűnt, hogy egy-egy fán vörös kereszttel megjelölt kis ládikót helyeztek el gondos kezek. Ajtuk nem volt kulcsra zárva, bárki kinyithatta, és ha megtette, kötszert, jódot, ollót, fertőtlenítőszer talált benne, a kisebb erdei balesetek orvoslásának alapvető eszközeit. Tartalmukat senki illetéktelen nem vitte el, megbecsülték és vigyáztak rá. Aztán arra gondoltam, ha ezt a ládikót a soproni vagy pilisi erdőben tennék ki egy fára, vajon meddig maradna érintetlen. Mernék fogadást ajánlani, hogy ládikóstul eltűnne egy órán belül.

Erre a két dologra visszaemlékezve a tanulság az, hogy: ez már Európa. S ha mi is oda akarunk jutni...? Nos, ehhez kell még egy kis nevelőmunka. Nem is kevés!

Dr. Szodfridt István

Természetvédelem és „az élet prózája” – széljegyzetek egy festményhez

Lapunk februári számában hangulatos beszámolót olvashattunk Wessely professzor fakitermelést és fahasználatot bemutató nevezetes festményéről. A szerző, Rumpf János professzor részletes és történetileg is pontos leírást adott a festmény létrejöttének körülményeiről, a festő személyéről.

A leírás alapján világos, hogy ez a kép valóban a szlavóniai tölgyeseket ábrázolja; a faóriások méreteit és alakját látva, ez nem is lehetett kétséges. Sehol másutt Európában ilyen méretű tölgyeket, ilyen tömegben nem lehetett találni!

Az sem véletlen, hogy a festmény előzményeként szolgáló, fakitermelési műveleteket ábrázoló rajzok a XIX. század utolsó évtizedeiben készültek. A szlavóniai tölgyesek tömeges kitermelésének feltételeit a kiegyezés utáni ipari fellendülés teremtette meg. Ahogy ezt már lapunkban részletesen megírtam, a szlavóniai tölgyesekből származó bevételek jelentősen hozzájárultak Horvátország modernizálásához, az út- és vasúthálózat kiépítéséhez, iskolák építéséhez, sőt még a zágrábi erdőmérnöki főiskola megalapításához is (Mátyás Cs.: A pannoni térség őserdeinek utolsó tanúi, Erdészeti Lapok, 1998. november, 353. old.).

A szinte egészében kincstári tulajdonban lévő, őserdő állapotú szlapon tölgyesek rohamos fogyása az erdészeti statisztikákból jól követhető. Az erőltetett ütemű kitermelést egyébként az erdészeti hatóságok a bevételi kényszer mellett az állományok „túlkorosságával” indokolták, ami – őserdőről lévén szó – meglepő, ám nem teljesen váratlan magyarázat.

A XX. század elején már előrelátható volt, hogy az utolsó őserdő jellegű állományok is hamarosan fejsze alá kerülnek, ha nem sikerül védelmüket megoldani. Boór Károly erdőmérnök 1906-ban az Erdészeti Lapok hasábjain kezdeményezte a szlavóniai tölgyesek kíméletét. Cikkében a következőket olvashatjuk: „Csak rövid három esztendő választ el bennünket attól, hogy ezen 300 éves Száva menti tölgyóriásokat a kérlelhetetlen ember a föld színéről eltüntesse. Századok viharát átél tölgyekkel lévén dolgozunk, azok teljes kiirtásában szinte kegyelethiányt látok, legyen bár igaz az az állítás, hogy a tölgyek túlkorossága és a pénzügyi körülmények a tervbe vett kihasználás foganatosítására késztetnek.

De talán lehetne a dolgokat úgy intézni, hogy ezen körülményeket is tekintetbe véve, a kegyeletnek is hódolhassunk s e ritka természeti kincsnek legalább egy parányi részét megmentjük. Szerény véleményem szerint jó volna 100 vagy legalább 50 holdnyi területet ezen koros tölgyesekből kihalítani és azt szállaló vágásban házilag kezelni olyképpen, hogy csak a teljességgel pusztulásnak induló példányok kerüljenek fejsze alá, még mielőtt értékelenné váltak volna. Ezen vágásmód alkalmazásánál inkább a szépeszeti, mint a pénzügyi tekintetek lennének szerény véleményem szerint a mérvadók; szinte parkszerűleg lehetne a kis területet kihasználni, de a szlavóniai tölgyműfa nap-nap mellett emelkedő ára mellett még kielégítően jövedelmezővé is tenni. A törzsek javarésze még sok évtizeden át hírmondója lehetne az egykori őserdőnek, amelyhez nem egy szakember és botanikus látogatna el, mint természeti ritkasághoz.”

A festményen ábrázolt tölgyóriások tiszteletet parancsoló méreteit Boór K. adatai is megerősítik: a 35–40 m magas fák mellmagassági átmérője nem ritkán elérte a 2 m-t; egyetlen általa hosszolt törzsből 18,5 m³-nyi rönk került ki. Egy 1909-ben kitermelt példány 42 m magas, mellmagassági átmérője 118 cm volt. I. osztályú „hosszú rönkje” 27 m hosszú és 15,4 m³ térfogatú volt. Két óriás ágából további 15 fm, 2,1 m³-nyi iparifa került ki. A törzset 2448 koronáért értékesítették. Nem csoda, hogy a fogyó kincs iránti érdeklődés egyre növekedett: csak

1902 és 1905 között a lábon értékesített tölgyek átlagos eladási ára kétszeresére, 219-ről 430 koronára ugrott törzsenként!

A kincstár, ill. a horvát határőrvidéki beruházási alapot gazdagító tölgyesek kitermelése ezért – minden veszéljes ellenére – tovább folytatódott. Kuzma Gyula az 1910-es Erdészeti Lapokban lehangoló mondatokkal búcsúzik a szlavóniai őserdők utolsó tanútól. „Az „egyszeri letarolásra” kihasított harmincezer holdnyi őstölgyes utolsó 516 holdas részének f. é. október 11-én volt az árverése és ezzel a beruházási alap faállományának eladása letűnt a napirendről. Néhány hét még és a krajnai (ma: szlovéniai) munkások özöne – szlavóniai munkás ehhez nem ért – eltünteti a föld színéről a több századot élt tölgyóriásokat. A gőzfűrészek is hamarosan felaprítják azt, amit a nagy természet több száz éven át alkotott a Száva síkság vízjárta rengetegének csöndjében.

Akinek módjában van, aki teheti, hiszen elzárándokolni az erdészet ezen Mekkájába, legeltesse szemét a természet e nagyszerű alkotásán, mert az élet prózájában mindenkor érvényesülő anyagi előnyök nem engedték meg azt, hogy a szlavóniai erdők eme virágából pár holdnyi bokrétát konzerválhattunk volna az utókor számára. Aki most hamarosan meg nem nézi a fejszecsapásoktól hangos Szocsnát és Bolykovót, az ugyan később is láthat Szlavóniában elég szép erdőt, de olyat, mint amilyet most tarolnak, ember többé soha!”

Hát erről (is) szól a nevezetes festmény.

Mátyás Csaba

Bemutakozik a MEGOSZ

A Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége (MEGOSZ) a magyar magánerdőgazdaság képviselője hazai és nemzetközi téren egyaránt. Tagja az Erdőtulajdonosok Európai Szövetségének (CEPF) és megfigyelőként részt vesz a Páneurópai Erdőtanúsítási Tanács munkájában.

A Szövetség a magán erdőtulajdonosok, a magántulajdonon alapuló egyéni vagy társas (magán erdészetek, erdőbirtokossági társulatok, erdőszövetkezetek, szövetkezeti erdészetek, termelői csoportok, gazdasági társaságok, ezek társulásai és közös vállalatok stb.) és a közösségi erdők tulajdonosainak, gazdálkodóinak országos érdekképviselői szerve.

A Szövetség célja a tagok gazdasági és szakmai érdekképviselése, érdekegyeztető feladatainak ellátása, érdeikben a többcélú és tartamos erdőgazdálkodás megvalósítása, erdővagyonuk megőrzése és növelése, az erdővagyon működtetésének segítése tulajdonosainak hasznára. A magánerdőkben az erdészeti és az erdő hasznosításához kapcsolódó szakmai kultúra fejlesztése.

A Szövetség létszáma dinamikusan gyarapodik, jelenleg már közel 600 egyéni és társas erdőgazdálkodó a tagja, akiket kevesztül mintegy 30 ezer fő erdőtulajdonos és 120 ezer hektár magánerdőt képvisel.

Dr. Sárvári János főtitkár

FAO/IUCN/PS– MEGOSZ projekt a magán erdőgazdálkodás fejlesztésére

A Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége (MEGOSZ) és az ENSZ Élelmézésügyi és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) szerződést kötöttek a magyar magán erdőgazdálkodás fejlesztése tárgyában. A projekt része a FAO és IUCN által 2002-ben indított közös projektnek, amely kelet-európai, illetve az EU-hoz újonnan csatlakozó országok magán erdőgazdálkodásának fejlesztésére indult és folyamatosan zajlik. Magyar részről a magánerdő gazdálkodókat a MEGOSZ képviseli a projektben, melyet támogat a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium, valamint a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium is.

A projekt egyik első lépése a magán erdőgazdálkodás helyzetének felmérése, a magánerdő gazdálkodók igényeinek minél alaposabb megismerése, feltérképezése (szakhatóság – magán erdőgazdálkodó viszonya, természetvédelem – magán erdőgazdálkodás viszonya, erdőgazdálkodói érdekképviselő, szervezeti kérdések, támogatások stb.). Erre azért van szükség, hogy feltárjuk azokat a neurális pontokat, ahol sürgős változtatásokra van szükség. A FAO-IUCN közös projekt pontosan ezen változtatásokat kívánja előmozdítani szemléletformáláson, képzéseken, oktatásokon, gyakorlati bemutatókon, kiadványokon stb. keresztül. A felmérés folyamatosan zajlik.

A projekt második lépése a magán erdőgazdálkodók részére egy tanfolyam-sorozat szervezése a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium és a Pro Silva Hungária támogatásával a természetesen erdőgazdálkodás alapelveinek megismertetésére. A tanfolyamon résztvevők szállás, étkezési és a szervezéssel kapcsolatos egyéb költségek jelentős részét a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium fedezi. A résztvevőknek mindössze 2-3000 Ft részvételi díjjal kell számolniuk. Sajnos csak korlátozott számban tudunk jelentkezőket fogadni a túladali ismertetőben foglaltak szerint, elsősorban a jelentkezési sorrend alapján. Kérjük ezért, hogy a tisztelt tagok – és természetesen nemcsak a MEGOSZ, hanem az OEE magánerdő tulajdonos, vagy magánerdőt kezelő tagjai is – jelentkezési szándékukat a MEGOSZ Titkárságának fenti elérhetőségein, vagy a 06 30 578 74 81 mobil számon mielőbb jelezni szíveskedjenek!

A projekt harmadik lépése egy összevont tanfolyamsorozat lesz a későbbiekben, amely a természetvédelem és az erdőgazdálkodás EU-konform összhangjáról ad képet a magán erdőgazdálkodók számára. Ennek időpontjáról a későbbiek során értesítjük a tisztelt Tagságot.

Aktív közreműködésükre számítunk, használják ki a kínálatkozó lehetőséget!

Tisztelettel:

Dr. Ódor József
MEGOSZ ügyvivő elnök

MEGOSZ hírek

A MEGOSZ 2003. augusztus 26-i Elnökségi Ülésének határozata alapján az Elnökség a Szövetség főtítkári teendőinek el látásával 2003. szeptember 1-től *dr. Sárvári Jánost* bízta meg.

* * *

A MEGOSZ Elnöksége *Telegdy Pál* elnök úr lemondása és az Alapszabály módosítása, valamint a MEGOSZ program-tervezetének megvitatása miatt Rendkívüli Közgyűlést hív össze, amelyre 2003. szeptember 30-án 9 óra 30 perckor az Erdészeti Információs Központ Tanácstermében kerül sor.

A magán erdőgazdálkodás támogatását szolgáló FAO/IUCN/PS projekt 2003. évre tervezett kétnapos tanfolyamok

A projekt végrehajtásának megkezdéséhez megvannak az alapvető feltételek:

- a széles körű nyomatékos társadalmi igény;
- az egyértelmű politikai és kormányzati támogatás;

az érintett szervek és szervezetek magas szintű képviselőiből alakult Koordináló Bizottság; a PSH eddigi – hasonló célokat szolgáló – tevékenysége során felhalmozódott ismeretanyag és tapasztalat, valamint a kialakult személyi és tárgyi feltételek (köztük elsősorban a bemutató-, referencia- és gyakorlóterületek hálózata), továbbá a KVM olyan mértékű anyagi támogatása, amely fedezi a megalapozó tanfolyamok résztvevőinek szállás- és étkezési költségeit, valamint a szervezéssel járó kiadásokat.

A tervezett tanfolyamok:

Sorszáma	Körzete	Helye	Időpontja	Házigazdája
1.	Ny.-Dunántúl	Őriszentpéter	2004	Markovics Tibor
2.	Közép-Dunántúl	Bakonybél	X.14-15.	Balogh László
3.	Közép-Magyarország	Dobogókő	X.28-29.	Csépányi Péter
4.	É.-i Középhegység – Ny.	Királyrét	XI.5-6.	Haraszti Gyula
5.	É.-i Középhegység – K.	Füzér	2004.	Frank Tamás

Célcsoportjai: – magán erdőtulajdonosok, erdőgazdálkodók,
– magánerdő kezelő, szakirányító erdészek és szervezetek képviselői,
– magán erdőtulajdonosok érdekvédelmi szervezeteinek képviselői,
– erdőfelügyelők és
– nemzeti parkok erdészettel foglalkozó szakemberei.

Létszáma: 20 fő (ebből 5 fő ÁESZ, ill. NP alkalmazott),

Előadói: a PSH tagjai és az általa felkért szakemberek,

Megrendelője és beiskolázója: a MEGOSZ, mely számíthat a helyileg illetékes erdőfelügyelőség, nemzeti park, továbbá a PSH és az OEE segítségére.

AMOBIL Traktor családi vállalkozásban

Kevesen tudják, hogy Magyarországon már létezik traktor-összeszerelő üzem. Az AMOBIL TRADING Kft. 1995-ben alakult családi vállalkozás, melynek fő tevékenysége mezőgazdasági traktorok összeállítása, forgalmazása. A cég az alapítás kezdetétől folyamatos növekedést mutat mind árbevétel, mind nyereség tekintetében, átlagos forgalma 300 millió forint éves szinten. A magyar traktor prototípusa 2001 második felében készült el. 2002. január 08-án kapta meg a Magyar Típusbizonyítványt és elindult a sorozatgyártás. 2002. évben kb. 50 darabot értékesítettek. A már megvalósított traktor tulajdonságai megfelelnek a tervezéskor kitűzött követelményeknek (alacsony fogyasztás, megbízhatóság, tartósság, olcsó üzemeltetés). Az elkészült és bevizsgált prototípus paraméterei alapján a szakemberek egyöntetű véleménye, hogy az új magyar traktor felveheti a versenyt a nyugati traktorokéval. Jelenleg ez az egyetlen olyan magyar gyártmányú traktor Magyarországon, mely típusbizonyítvánnyal rendelkezik ebben a kategóriában. 80, illetve 100 LE-s teljesítményűeket gyártanak. A sorozatgyártás során egyre nagyobb ütemben állíthatók elő újabb gépek. A vásárlók részéről nagy az érdeklődés az új magyar traktor iránt. A Perkins motorral üzemeltetett AMOBIL traktor e pár hónap alatt több díjat is kiérdemelt kiemelkedő műszaki teljesítményével, erejével, könnyen kezelhetőségével. Egyebek között az AGRO+MASHEXPO rendezvényén a szakemberek a kiemelkedő műszaki teljesítménye miatt részesítették kitüntetésben, súlygéphúzó versenyen II. helyezést ért el, az Alföldi Növénytermesztési Napok keretében műszaki újdonságai miatt jutalmazták, valamint elnyerte „A Magyar Mezőgazdaságért” című díjat is. Szerintünk az AMOBIL a magyar erdőszet univerzális gépe lehet, hiszen ára mintegy 25%-kal olcsóbb külföldi társainál.

Az EU csatlakozás kapcsán néha egészen „érdekes” elképzeléseket hallhatunk. Mivel 2004. május 1. már karnyújtásnyira van, „célszerű tisztázni néhány felmerült elképzelést, vágyálmot, rémhírt stb., amelyek mögött többször csak félinformációk vagy saját vágyak, érdekek rejtőzködhetnek.

Talán az Erdészeti Lapok július-augusztusi számban megjelent híradásából is kiderült, hogy nincs semmiféle EU-s kényszer arra, hogy az erdőket privatizálják, mint ahogy ez többször felbukkan a szakmai beszélgetésekben. Nem fogja tehát Görögország vagy Írország, de Ciprus sem privatizálni erdeit, valamiféle EU-s kényszer hatására. Az Egyesült Királyságban – ahol az erdészet központja Edinburghban van – pár évvel ezelőtt, a „Vaslédi” idején, amikor a nagy privatizációs hullám beindult, és az azóta keservesen megbánt vasúti privatizáció is végbement, szó volt az erdők privatizációjáról is. A kollégák elmondása szerint ekkor elementáris erejű tiltakozás kezdődött, mivel az emberek azt gondolták, hogy az **erdőknek igen jelentős közfunkciókat kell betölteniük**, és ezt megbízhatóan csak akkor tudják teljesíteni, ha köztulajdonban vannak. Annak ellenére mondták ezt, hogy jelentős területek vannak nem állami, hanem „egyesületi”, alapítványi stb. tulajdonban! Végül is megmaradtak az akkori állami erdők állami tulajdonban.

Az állami erdőket a Forestry Commission egyik része, a Forestry Enterprise kezeli, elsősorban a faanyagból befolyó pénzekből, de ha ez az összeg kevés a közjóléti feladatok fedezésére, pl. leestek a faárak, **akkor az állam belenyúl a zsebébe és kifizeti a legszükségesebb közjóléti feladatokhoz szükséges költségeket**. Ez az összeg a 10 millió angol fontot is eléri, ha kell!!! **Ezt a kiadást a közvélemény elfogadja, mivel tudja, hogy ezt visszakapja szolgáltatásokként, amelyeket mindenki élvezhet, azaz megvalósul a „köztulajdon a közért” elv.**

Igaz azt is meg kell említeni, hogy talán egyszerűbb a struktúra, azaz van a Forestry Commission központja és vannak az erdészetek, azaz egy „cég” van és nincsenek erdőgazdasági központok. A másik, hogy eddig csak „egyszerűbb” autókkal találkoztunk náluk: Wauxhall (az Opel ottani megfelelője), „Astra”, ill. pl. a Peugeot hasonló kategóriája, ill. terepjáróként a Land Rover.Volvoval, BMW-vel, Audival stb. még nem találkoztam, talán ott ezeket a közvélemény nem fogadná el.

Az erdők közjóléti szolgáltatásai iránti igény rohamosan nő az Unió tagországaiban,

ezért is fontos a már tárgyalt változás, hogy az állami erdők a KAP reform következtében majd EU-s támogatást is kaphatnak.

Az Európai Unióban nemcsak alkalmazkodnunk kell és „mindent átvenni”, hanem aktívan is tudjuk befolyásolni, hogy mi történjen (természetesen összefogva más hasonló érdekű országokkal), **sőt tanulhatnak, átvehetnek tapasztalatot, gyakorlatot tőlünk.**

Ezzel kapcsolatban hallhatjuk, hogy az EU-s csatlakozáskor megszűnik az Állami Erdészeti Szolgálat, az erdőtervezés, mivel nincs szükség ilyen tervezésre(!).

Legjobb tudomásom alapján ennek semmi EU-s alapja nincs!

Az Európai Unió országaiban a tagországi sajátosságoknak megfelelő intézményrendszer működik, különös tekintettel arra, hogy az erdészetre is vonatkozik a szubszidiaritás elve, azaz mindent a lehető legalacsonyabb szinten kell megoldani. Mivel (még) nincs kötelező érvényű erdészeti politika, ezért az erdészettel kapcsolatos EU-s stratégia végrehajtása is a tagállamokra van bízva.

Sőt, többször elmondják, hogy bizony nem lenne rossz, ha egy-egy tagországban – ahol esetleg nincs – lenne egy a gazdálkodótól független, a társadalom hosszú távú érdekeit szem előtt tartó tervező, nyomon követő szervezet, mint a mi „rendezőseink”. De egy új szervezet felállítása sokkal többbe kerül, mint egy meglévő működtetése. Most, amikor a takarékoskodás a közkiadásokkal egyre jobban előtérbe kerül, nem is várható, hogy nagyon erőltetnék ilyen szervezet felállítását.

Tekintettel arra, hogy az elmúlt időszakban igencsak megszaporodtak az erdészettel kapcsolatos közösségi szabályozási témakörök, **egyre többet tudunk majd profitálni abból, hogy nekünk már van egy működő és éppen EU-s Phare Twinning program segítségével modernizálás alatt álló szervezetünk.**

Alátámasztásul: a legfontosabb vezérelv a **FENNTARHATÓ ERDŐGAZDÁLKODÁS**, ez után jön a jogszerűség, amivel kapcsolatban **kidolgozás alatt van egy új rendelet, amely kimondottan a nemzeti erdészeti szolgálatokra támaszkodna**, amikor az illegális fakitermelés és fakeskedelem visszaszorítását és nyomon követését várja el a tagországoktól. Az erdők védelmével foglalkozó Forest Focus („Erdők a Központban”) rendelet pedig az ÁESZ által eddig is végzett, (elsősorban) légszennyezés hatásait nyomon követő

monitoring hálózat (EVH-Erdővédelmi Hálózat) kibővítéséről rendelkezik majd úgy, hogy fokozottabban előtérbe kerül a tüzek megelőzése, hatásainak felmérése, nyomon követése, a talaj és klímavédelem kérdése is. **Mindezek egységes megközelítést, szemléletet kívánnak meg és ezt a leghatékonyabban egy profi, erre a célra jól kiképzett és gyakorlott csapat tudja végrehajtani.** Szerencsére nekünk van ilyen, csak nehogy úgy járjunk, amikor az átalakításokat, átszervezéseket tervezgetjük, hogy a földönvizzel a gyereket is kiöntjük.

A közösségi támogatások eléréséhez szükségünk van egy kifizető ügynökségre, amelyet az EU elfogad. Ez lesz a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH). Tekintettel arra, hogy az erdészet radikálisan különbözik a „normál” mezőgazdasági támogatásoktól (hosszú időtartam, fajok, faállományok, biodiverzitás stb. kérdései), több tagországban az erdészeti intézményrendszer vagy teljesen ön maga, (mint például az Egyesült Királyságban a Forestry Commission), vagy „bedolgozva” a Kifizető Ügynökségnek látja el a delegálható, illetve közreműködői feladatokat.

Az ÁESZ-t az elmúlt időszakban több EU-s szakértő vizsgálta át és észrevételeik alapján elmondható, hogy az MVH sikeresen tudja majd az erdészeti támogatásokat kezelni, mert megbízható, profi partnere lesz a Szolgálat, mint a delegálható feladatokat ellátó szervezet. Ez egyben azt is jelenti, hogy például a mezőgazdasági területek erdőtelepítése esetében várhatóan nem sok változás lesz a pályázó szempontjából, ő ezután is az erdőfelügyelőségekkel kerül majd kapcsolatba.

Ugyancsak most jött el a pozitív eredménye a sokat bírált „**túl bonyolult**” pályázati, ellenőrzési rendszerű erdészeti támogatásoknak. Az erdészet esetében hozzászoktunk egy bonyolult, szigorú eljárásrendhez, amit csak mérsékelten kell átalakítani más mezőgazdasági támogatásokhoz képest.

Az Európai Bizottság vidékfejlesztési osztályvezetője is csak „legyintett”, amikor az erdészeti támogatások kezeléséről volt szó. Mint elmondta: „tudjuk jól, hogy az erdészeknek nagy gyakorlatuk és hagyományaik vannak, és hogy most is jól működő támogatási rendszerük van. Meg kell tenni a szükséges változtatásokat, és ezzel nem lesz probléma...”. Azaz – **ismerve a magyar és más tagországi erdészeti gyakorlatot – nem tart attól, hogy ne tudnánk felhasználni az erdészetre szánt forrásokat**, vagy esetleg hiányosságok miatt vissza kelljen fizetni, mint ahogy az idén

is 115 millió eurót kell a tagországoktól visszavonni mezőgazdasági – de nem erdészeti - támogatásokból az elégtelen ellenőrzés, helytelen felhasználás miatt!

Mindez nem azt jelenti, hogy nincs dolgunk! Csak azt, hogy eleve a most meglévő törvényt és végrehajtási rendeletet kell betartani(!) és a szükséges átalakításokat precízen elvégezni, és a rendszert működtetni.

Nagyon fontos mindenki számára tudni, megérteni azt, hogy az EU-ban minőségi, pontos, igényes munkára van szükség, legyen az csemeteültetés vagy törvényalkotás. Ebbe beleértendő az is, hogy a pályázati kiírás, követelmény, határidő szent, azon nem lehet még az osztálytárs, vagy vadásztárs kedvéért sem változtatni!

Az erdőtelepítések kapcsán meg kell említeni például azt, hogy az első kapavágást, csemeteültetést csak akkor lehet elvégezni, **ha már meg van a szerződés**, azaz nem lehet EU-s pénzzel utólag támogatni már megkezdett telepítést! Nagyon szigorú ellenőrzésekre kell számítani, de aki betartja a játékszabályokat, az nem jár rosszul.

Az Európai Unió Közös Agrárpolitikája átalakulásban van, egyre nagyobb súlyt kap a biztonságos termelés, a fenntartható gazdálkodás és a vidékfejlesztés. A cél az, hogy az emberek megmaradhassanak szülőhelyükön, és ott a környezettel összhangban levő tevékenységet (nem túltermelést okozó!) folytassanak. Ebbe kiválóan beleillik az erdőgazdálkodás, ami - mint tudjuk - a bölcsőtől a sírig kapcsolatban van velünk.

Még egy-két gondolat az erdészet médiában való megjelenéséről, tekintettel arra, hogy az Európai Unió a FAO Erdészeti Világkongresszusára időzíti egy 50 oldalas, az EU Erdészeti bemutató kiadványának megjelenését.

Tagországi kollégák említették, hogy ha kell, olvasói levelek írását ösztönzik az újságokba és életben tartanak internetes fórumokat, hogy minél több embert ismertessenek meg az erdészettel kapcsolatos kérdésekkel, problémákkal. Mi gátol meg minket ebben? (A www.index.hu-n a törzsasztalban az internethez hozzáférők egy olyan fórumot tudnának kialakítani, ahol azok is információhoz jutnának akik nem olvassák az Erdészeti Lapokat.)

Kíváncsian várom, hogy az idén lesz-e végre összefogott reklám, tájékoztatás arról, hogy az emberek tudják, hogy a karácsonyfa direkt erre a célra ültetett termék, és ha „visszacserélhető” fát vásárolnak, azzal egyetlen hektár erdőt sem mentenek meg, viszont a cserés megoldás is igen jó üzlet...

Szedlák Tamás

Fakitermelő verseny a KEFAG Rt. Kelebiai Erdészeténél

Immár második alkalommal rendeztek fakitermelő versenyt a KEFAG Rt. Kelebiai Erdészetnél 2003. június 26-án, mintegy 30 induló versenyzővel.

A verseny támogatója a HUSQVARNA volt. Minden induló versenyző egy-egy döntősisakot kapott a nevezéskor, fülvédővel és arcvédő rostéllyal felsze-

a termelékenység és a megtermelt fatermékek minőségének a javulásához vezet, nagyobb értékkihozatalt tesz lehetővé. A nevelő vágásokban a fakitermelő brigádok munkakultúrájának fejlődése az érintett erdőállományok egészségi állapotának, állékonyságának és a szebb fejlődésének a biztosítója.

relve. A verseny első díja egy H-359, a második díja egy H-345 típusú motorfűrész, a harmadik díj pedig egy motorfűrész kezeléshez szükséges kiegészítőket tartalmazó Husqvarna csomag volt.

Az elmúlt évi versenyhez képest az indulók felkészültsége, technikai tudása lényegesen jobb volt.

A szervezők szándéka a térségben dolgozó fakitermelők szakmai tudásának fejlesztése, a verseny során történő elmélyítése, a fakitermelés munkabiztonsági szabályaira való figyelemfelhívás volt. Az egyes versenyszámok kiválasztása és a kiértékeléshez a versenyszabályok kialakítása is úgy történt, hogy az ne öncélú legyen, hanem minél jobban a napi fakitermelői gyakorlathoz igazodjon. A fakitermelők között kialakult versenyszellem a munkabiztonság,

A versenyszámok sorozata a tavalyihoz hasonlóan az irányított döntéssel (1) kezdődött, a verseny a motorfűrész-szereléssel (2) folytatódott, majd következett a kombinált (3) és a lánckimélő (4) darabolás. A rendezők idén az utolsó versenyszám, a gallyazás (5) lebonyolításában változtattak. Az első négy versenyszám során elért összpontszám sorrendje alapján, a legkevesebb pontot elért versenyzőtől a legmagasabb pontszámot elért versenyzőig, hajtották végre az indulók párosával, egyszerre a gallyazást. Erre a módosításra azért került sor, mert ebben a páros, látványos versenyszámban az indulók pontszáma nagyot változhat, csak az utolsó percekben dől el a végső sorrend.

Kép és szöveg: Gőbölös Péter

A verseny végeredménye (a helyezetttek) az alábbiak szerint alakult:

Hely.	Név	Döntés	Szerelés	Kombinált darabolás	Lánckimélő darabolás	Gallyazás	Összesen
1.	id. Keresztes József	434	58	186	198	402	1278
2.	Nádasdi László	406	86	218	136	404	1250
3.	Csertő Imre	409	82	137	184	385	1197

A hegyi juhar erdômûvelési tulajdonságai

Hazánkban a bükkösök, gyertyános-tölgyesek, szikla, szurdok- és törmeléklejtő-erdők, ligeterdők, valamint parkok, arborétumok, erdősávok, fasorok igen dekoratív, és sajnos egyre ritkábban megcsodálható növénye a hegyi juhar. Európában megtalálható a montán és a szubalpin régiókban is; *Rubner* szerint a hegyi juhar a belső Alpokban (Wallis) egészen 1980 méterig is felkapható.

A termés ...

Törzsméret, alak, lombozat

Zárt állományban, kedvező termőhelyi viszonyok között 25-35 m magasságot is elér. Ilyen esetben törzse egyenes, hengeres, jól feltisztult. Szabad állásban nagy, terebélyes koronát nevel. Nagy mennyiségű lombot vet, mely könnyen bomlik, igen gazdag N-ben és Ca-ban.

Gyökérzet

Az első néhány évben karógyökeret fejleszt, melynek vastagság általában 1-2

cm, bár ritkán, de előfordul a szívgyökérszerű oldalgyökök megjelenése is ebben az időszakban. A második év végére a gyökérzet hossza általában 50 cm körül van; idős korban a hegyi juhar gyökérzete az 5-6 méteres mélységet is eléri. A gyökérzet fejlődése a külföldi vizsgálatok alapján télen 1,6 °C-os talajhőmérsékletnél a gyökércsúcs környékén megáll (bükknél ez 4,2 °C). A hegyi juhar gyökérzetére jellemző, hogy mind a karógyökere, mind az oldalgyökök fejlődési iránya gyakran megváltozik. Megfigyelések szerint egy idős hegyi juhar esetében a mintegy 17-28 m hosszú gyökérzet csak 7-9 m távolságban helyezkedik el a törzstől. Már viszonylag fiatalon (10-15 év) megkezdődik a gyökérzet oldalirányú fejlődése; a szívgyökérzet 30-40 éves korra teljesen kifejlődik. A gyökérzet által elért maximális mélység 110-140 cm, mélyebbre csak a hajszálgökök hatolnak.

Növekedés, életciklus

A szeptember végén, október elején megérett és általában november végéig (néha az egész tél folyamán) lehullott termés (sokszor még március-

májusban is láthatók termések a fákon), tavasszal indul csírázásnak (epigei csírázás). A terméshullás során a kezdeti szakaszban pörgés nélkül, fajtól függően a lependék mintegy 0,4-0,8 métert tesz meg. A pörgéses szakaszban a termés sebessége fajtól, termésállapottól függően 0,8-1,3 m/sec (*Zasada-Strong*, 1974). A csíracsemete az első vegetációs időszak végére eléri a 15-25 cm-t. 3-5 éves kortól kezdődően az évi növekedése 100-150 cm, amely a termőhelyi viszonyoktól

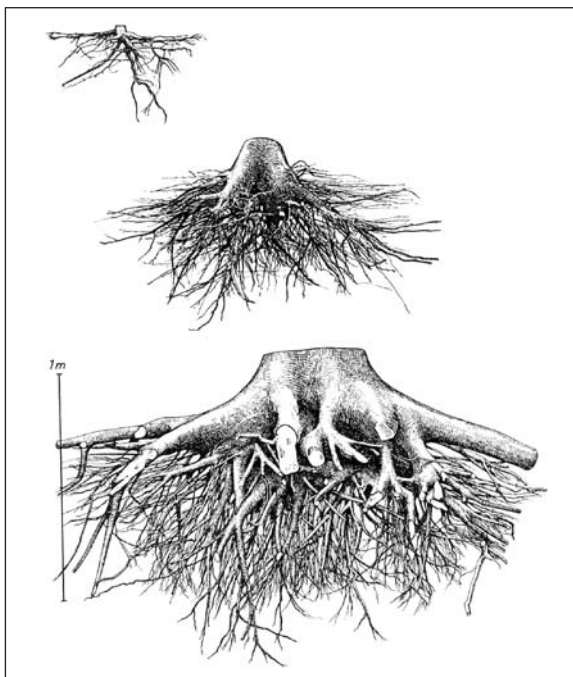
függően akár 20-35 éves korig is eltart. Az első 10 év növekedése alapján Leibundgut a mérsékelt gyorsan növő fajok közé sorolja a hegyi juhart. Vastagsági növekedése 10-15 éves kortól kezdve évente 3-4 mm. Természetes életkora 300 év, állományokban azonban igen ritkán éri el a 100 éves kort.

Fényigény, hőigény, víz-igény, páraigény

A közepes fény- és hőigényű fafaj nem kedveli az éghajlati szélsőségeket. Újulat korban elviseli, sőt igényli az árnyékolást, de generatív fázisában kimondottan fényigényes. A korai fagyok nem, azonban a késői fagyok fiatal korban károsítják a hegyi juhar-újulatot. Igen fontos számára az egyenletes csapadéeloszlás és a viszonylag magas légnedvesség. A tartós elárasztást nem viseli el (egy-két hetes elöntést kibír). A hegyi juhar leveleinek 100 g-já közel annyi vizet fész fel, mint a kocsányos tölgy.

Szaporodásbiológiai jellemzők

Virágzási idő április második fele, május eleje; teljes virágzás 7-15 napig tart (*Suszka-Müller-Bonnet-Masimbert*, 1994). (Európa magasabb fekvésű területein a virágzás júniusig is elhúzódhat.) A fővirágzás és a termések fiziológiai érettsége között általában 150-160 nap telik el. A hímvirágok, melyek a virágzat mintegy 60 %-t teszik ki (fiatal

A hegyi juhar gyökérzete fiatal és idős korban (Köstler-Brückner-Bibelriether, 1968)

A virág ...

egyedeknél ez az arány nagyobb), korábban nyílnak. Magzókori állapotban 25-50 éves, szabad állásban 15-30 éves korban (sarjegyedek esetében még korábban) éri el. Bőséges magterméssel szinte minden évben számolhatunk. Mivel a termése viszonylag nehéz, így az anyafák körül tömegesen újul, de nem ritka, hogy a termés 50-100 m-es távolságba is eljut (erős szél esetén, nyílt területen ez több kilométer). A termés csírázóképeségét 1,5-4 évig megőrzi; a kora tavasszal gyűjtött termések csírázóképesége 10-40 %-kal gyengébb az ősszel gyűjtötteknél. A tárolás meghatározó faktora a mag nedvességtartalma és a tárolási hőmérséklet.

A viaszerésben lévő termést azonnal vetni kell, vagy őszi maggyűjtés után (november) 8-15 hét 0-10 °C-on történő tárolás után (*Jabnel* 1955, *Szukszka* 1978, *ISTA* 2003) vethető a mag. Ezermagtömege átlagosan: 120 g.

Társulási és visszaszerzőképesség

Határozott klímaigénye miatt társulási képessége gyenge. Mivel kevés alvórüggyel rendelkezik, a koronát illetve hajtásrendszerét ért károkat általában nehezen heveri ki.

Felújulási, sarjadzó- és terjeszkedőképesség

Sarjadzóképessége közepes, általában tősarjakat hoz, melyek növekedési erője közepes. Mind erdőterületen, mind fásításokban a tő-, illetve bélkorhadat egyedek hamar elpusztulnak.

Erdőgazdasági jelentőség

A hazai juharok közül erdőgazdasági szempontból a legjelentősebb faj. Zárt állásban igen kedvező a törzsfa aránya (65%). Bár a természetes erdőfelújítások során sok esetben a hegyi juhar visszaszorítása a főfafaj fennmaradásának elősegítése miatt indokolt, teljes eliminálása hibás. Természetes-természetszerű erdeinknek fontos eleme. Értékes fája, mely az utóbbi években igen keresett, megfelelő méret és minőség esetén könnyen értékesíthető. Fenyvesekben a jól és gyorsan bomló avarja hozzásegít a tű lebomlásához és a talaj javításához.

A hegyi juhart a méhcsaládok főleg a fiasítás neveléséhez használják fel.

Természetvédelmi besorolás

Nem védett, mérsékeltén veszélyeztetett, félintenzív génmegőrzési módszereket igénylő faj (*Bach-Bordács-Mátyás*, 1998).

Megőrzésének lehetősége

Törekedni kell a természetes erdőfelújítások során a főfafaj(ok) fennmaradásának elősegítése mellett az elegyfajok megtartására. Állományszéleken, gyengébb termőhelyi adottságú mozaikon a néhány egyedből elegyetlen faállományfoltok megszüntetése, átalakítása nem szükséges. Mesterséges erdőfelújítások, erdőtelepítések során általában pótlások során, 2/0, 1/1 minőségű szaporítóanyag felhasználásával kerül be az állományba.

Jól alkalmazható megfelelő klímájú roncsolt területek biológiai újrahásznosításában, mezővédő erdősávokban, ahol célszerű gödrös ültetés után hároméves iskolázott csemetéket felhasználni.

A hegyi juhar tavaszi virágzatával, bőséges lombozatával, jelentősen hozzájárul erdeink sokszínűségének megőrzéséhez, értékes fája szinte minden esetben biztos bevételt jelent az erdő tulajdonosának.

Az újulat ...

Csôdközelben az erdészeti csemetekertek

Az Erdészeti Szaporítóanyag Terméktanács felmérése szerint jelentős kárt okozott a tartós aszály, a 30 °C fok feletti maximum hőmérséklet a 4000 hektár körüli erdészeti csemetekertekben, közölte *Tóth János* terméktanácsi titkár, aki azt is elmondotta, hogy a 800 hazai termelői kör jelentős károkat kénytelen most elviselni, mivel a magvetések jelentős része nem kelt ki.

Tóth szerint, ahol öntözési lehetőségek vannak, sokat tudnak tenni a csemeték kipusztulása ellen. Több erdőnyi területre elegendő csemete pusztult ki az elmúlt hónapokban, ami nemcsak anyagi veszteséget jelent a termelőknek, hanem érzékeny hátrányt jelent a fásításban is. Becslések szerint Magyarországon évente (2002-es adat) 240 millió csemetét produkálnak. Idén jó, ha a felét sikerül előállítaniuk.

A magvetésben lévő kocsánytalan tölgy, az akác, a nyár és a fenyő, mint fő fafajok, Magyarországon a csemetekertekben súlyos kárt szenvedtek. De az 1-2-3 éves csemetékből is jelentős mennyiség pusztult ki.

Magyarországon a csemetekertekben zajló szaporítóprogram költségei is évről évre növekednek.

Éves átlagban egy-egy facsemete, fajtól függően, előállítási költsége 12-15 forint, a nemesebb fafajokra 40-50 forintot használnak fel. Ezzel szemben az erdőgazdaságok, a területi önkormányzatok, pénz híján az önköltséget sem tudják mindig megfizetni.

Kiváltképpen ott emelkednek jelentősen a termelés költségei, ahol kihasználják az öntözés lehetőségeit, mivel az illetékes kormányzati szervek az aszály ellenére sem hajlandók mérsékelni, illetve eltörölni a vízhasználati díjakat. Számítások szerint a csemetekertek jelentős része csôdbe jut, ha a fásítási program alaphoz nem kapnak támogatást.

(*Fejér Megyei Hírlap*)

**Hirdessen
az
Erdészeti
Lapokban!**

Újra fakitermelő versenyek

Öröndetes mozgolódás tapasztalható a dunántúli fakitermelői körökben. Az elmúlt őszen és idén tavasszal ismét versenyen zúgtak a motorfűrészek a Kisalföldön, Zalában és a Bakonyban. 2002 szeptemberében a Győr-Moson-Sopron megyei Stihl kereskedők, 2003. április 26-án a Zalaerdő Rt., a TIT és a Munkavédelmi Főfelügyelőség Zala megyei szervezete a Husqvarna cég támogatásával, 2003. május 23-án pedig a Bakonyerdő Rt., a Stihl Kft. támogatásával szervezett szakmai fakitermelő versenyt.

Fontos hangsúlyozni a szakmaiságot, hiszen mostanában előfordulnak sztahanovista típusú munkaversenyek is, az említettek azonban a Nemzetközi Fakitermelő Versenyek szabályzatára alapozott, korrekt szakmai versenyek voltak.

A zalai versenyt Lentiben és Szilvágyon rendezték motorfűrész-kezelői és fakitermelői kategóriában. A résztvevők továbbképző előadásokat hallgattak meg a Munkavédelmi Főfelügyelőség és a Nyugat-Magyarországi Egyetem szakembereitől, majd egy teszt kitöltését követően kezdték a versengést. A motorfűrész-kezelők szerelésben és darabolásban, a fakitermelők szerelésben, darabolásban és döntésben mérték össze tudásukat. A rendezőknek az sem szegte kedvét, hogy a fakitermelők versenyét vendégversenyző nyerte: *Balai Károly*, a Bakonyerdő Rt. ösküi vállalkozója.

A Bakonyban 1999 óta már a negyedik versenyt rendezik az erdészetek által kiállított kétfős csapatok részére. A döntést és a gallyazást Bakonybélben

bonyolították le. A kétfős csapat egyik embere végezte a döntést, a másik a gallyazást, átvéve egymás eredményét. A szerelés, a kombinált darabolás és a lánckímélő darabolás versenyszámaira az Ugodi Erdészethél, Huszárokélpusztán került sor. Az összetett egyéni versenyt *Balai Károly*, a csapatversenyt a Balatonfüredi Erdészet csapata nyerte. A győztesek és a helyezettek a Bakonyerdő Rt.-től pénzjutalomban, a Stihl Kft. képviselőjétől tárgyjutalomban részesültek.

A legfontosabb – a semleges versenybizottsági elnök szemével nézve – mégis az volt, hogy a bakonyi fakitermelők szakmai tudása szemmel láthatóan javult, munkakultúrájuk magasabb lett az 1999. évi első vállalati verseny óta. A jó hangulatban eltöltött nap végén a fakitermelők érezhették, hogy a Bakonyerdő Rt. vezetése megbecsüli munkájukat és értékeli szakmai tudásukat. Az eredményhirdetés után a résztvevők a huszárokélpusztai vadászházban jó hangulatú estebédet fogyasztottak el közösen.

Jó lenne, ha a Bakonyerdő Rt. vezetőinek ezt a gondolkodásmódját más erdőgazdaságok is átvennék, és hasonló versenyek szervezésével segítenék elő – saját érdekükben is – a fakitermelési munkakultúra növelését. A Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőhasználati Tanszéke és a Fakitermelési Munkakultúra Alapítvány az ilyen kezdeményezésekhez biztosítja a szakmai támogatást versenyszabályzat átadásával és személyes közreműködéssel.

Kép és szöveg: Dr. Gólya János

Eltűnt több mocsarunk...

Több állatfaj pusztult ki a Közép-Tisza mentén az utóbbi évek szélsőséges időjárása miatt.

Kevesebb eső esik, minthogy kevesebb felhő keletkezik a Kárpát-medencében a vizes felületek és összefüggő erdőterületek folyamatos csökkenése miatt. Ezek a néha csak milliméterekben és tizedfokokban mérhető változások drasztikus hatással vannak az élővilágra. *Tallósi Béla*, a Hortobágyi Nemzeti Park természetvédelmi felügyelője elmondta, amikor régen voltak ilyen éghajlati kilengések, ingadozások, akkor a szárazságtűrő élőlények el tudtak vonulni olyan élőhelyekre, ahol átvészelhették azt az időszakot, és ez fordítva is érvényes volt.

Az éghajlat változása lehet természetes folyamat is, de a most megfigyelhető kilengésekhez az embernek is köze van: a szántóföldek javára eltűntek a mocsarak, a vizes élőhelyek, a gátak, amelyek megmentik az árvízről a falvakat, állat- és növényfajokat veszélyeztetnek. A természetvédelmi szakember szerint a Közép-Tisza vidékén százával pusztultak ki különböző rovarfajok, de a gerincesekről is elég hosszú listát lehetne felállítani, főleg, amelyek nem tudnak olyan gyorsan elmenekülni, mint a madarak, vagy a helyüket változtatni. Ezek lehetnek apró gerincesek, kételtűek, halak, amelyek nem tudnak alkalmazkodni ilyen gyorsan. Így hiába keresnénk a Tisza mellett hőscincért vagy remetebogarat, eltűnt a lapos orrú ormányos és több levélbogárfaj is. Ritkaságnak számít térségünkben minden nőszirmfű- vagy orchideaféle, továbbá alig van már réti csík és mocsári teknős.

Pogány Attila (Metro)

Eurázsia erdei a III. évezredben

Fenti címmel konferenciát szerveztek Moszkvában. A számos előadó között magyar is akadt, mi több ő kapta a „Legjobb előadásért” járó oklevelet. *László Richárd*, az Erdőműveléstan Tanszék adjunktusa, korábban a Termőhelyismerettani Tanszék doktorandusza „Száradási jelenségek nyugat-magyarországi erdőkben” című munkájával ért el sikert. Gratulálunk neki és további eredményes kutató- és oktatómunkát kívánunk!

Dr. Szodfridt István

A Nemzeti Földalapkezelő Szervezet pályázati felhívása

Termőföld állam által életjáradék fizetése ellenében történő megvásárlására

A Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (továbbiakban NFA) a 255/2002. (XII.13.) Korm. rendelet 2.§-ában kapott felhatalmazás alapján pályázatot hirdet a termőföld állam által életjáradék fizetése ellenében történő megvásárlására. A pályázat részletes feltételei:

I. **Életjáradékra jogosult:** az a 60. életét betöltött természetes személy, aki a tulajdonában álló termőföld tulajdonjogát vagy tulajdoni hányadát, illetőleg részarány-tulajdonát életjáradék ellenében kívánja a Magyar Államra átruházni.

II. **A pályázat szempontjából termőföldnek minősül:** az a földrészlet, amelyet a település külterületén, szántó, szőlő, gyümölcsös, kert, rét, legelő (gyep), nádas, erdő, fásított terület művelési ágban vagy halastóként tartanak nyilván.

III. **A földterület nagysága:** Életjáradék ellenében felajánlható az 1 hektárnál nagyobb, de 20 hektárnál kisebb földterület. Különösen indokolt esetben az NFA egy hektárnál kisebb termőföldet is megvásárolhat, az NFA elnökének méltányossági jogkörben hozott döntése alapján.

IV. **A földterület értéke:** Életjáradék ellenében felajánlható földterület értéke nem lehet kevesebb 100 000 forintnál és nem haladhatja meg a 3 000 000 forintot. Amennyiben a pályázó tulajdoni hányadot vagy aranykorona részarányt ajánlott fel, ezek értékének is el kell érnie a 100 000 forintot.

V. A hatályos jogszabályok értelmében az NFA életjáradék ellenében **nem vásárolhatja** meg azt a földterületet, amely

- védett, illetve védelemre tervezett természeti területnek, illetőleg
- korábbi jogszabályok szerint zártkertnek minősül.

VI. A jelen pályázat keretei között a tulajdonos **védett vagy védelemre tervezett** területre vonatkozóan is tehet ajánlatot, az NFA részére. Az ilyen felajánlások elbírálására a mindenkor hatályos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériummal egyeztetett, külön eljárásban kerül sor.

VII. **Aranykorona részarány felajánlása:** Az NFA részarány-tulajdon felajánlását abban az esetben fogadja el:

- ha a részarány-tulajdonos a földrendező és földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II.

törvény 5. § (1)-(3) bekezdésének rendelkezése szerinti határidőben benyújtotta a még kiadatlan részarány-tulajdona önálló ingatlanként vagy osztatlan közös tulajdonban történő kiadása iránti kérelmét az illetékes földművelésügyi hivatalhoz, és

- ezáltal a birtokegyesítés elérhető.

A kérelemhez csatolni kell a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium illetékes Megyei Földművelésügyi Hivatalának igazolasát a kérelem benyújtásáról illetőleg arról, hogy a részarány-tulajdonnak megfelelő aranykorona értékű termőföld melyik településen, melyik földrészlet terhére adható ki.

VIII. **Tulajdonostársak tulajdoni hányadának felajánlása:** Amennyiben az életjáradékra jogosult pályázó tulajdoni hányadot ajánl fel, tulajdonostársa - aki egyébként életjáradékra nem jogosult - a jogosult személy pályázatához csatolt nyilatkozatban szintén felajánlhatja termőföldjét. Ebben az esetben a tulajdonostárs a vételárnak készpénzben történő kifizetését kérheti, vagy a vételárat az életjáradékra jogosult pályázóra engedményezheti.

IX. **A pályázatához csatolni kell:**

- a. az illetékes települési önkormányzat jegyzője által - valamennyi földrészletről külön-külön - kiállított adó-és értékbizonyítványt,
- b. amennyiben a felajánlott termőföldet korábban hasznbérbe vagy más jogcímen használatba adták, a hatályos hasznbérleti szerződés vagy a jogszerű földhasználatot igazoló egyéb megállapodás másolatát,
- c. amennyiben életjáradékát bankszámlára utalással fogja kérni, a bankszámlát vezető pénzügyintézet nyilatkozatát (igazolását) a bankszámlaszámáról.

A pályázat további kötelező mellékleteit a pályázat benyújtásakor az illetékes körzeti földhivatal térítésmentesen biztosítja, illetőleg közreműködik azok elkészítésénél:

- valamennyi életjáradékért felajánlott földrészlet tulajdoni lap másolata,
- a földhasználati nyilvántartás adatlapja,
- a pályázó személyazonosítására szolgáló igazolványok (személyazonosító igazolvány, lakcímet igazoló hatósági igazolvány, hatósági igazolvány a társadalombiztosítási azonosító jéről, adóigazolvány) fénymásolata.

A pályázó által közölt személyes adatok védelméről az NFA a vonatkozó jogszabályok előírásai szerint gondoskodik.

X. A pályázat elbírálása során **előnyben részesül:**

- a. az a pályázó, aki a felajánlott földrészlet tulajdonjogát 2002. augusztus 1. napja előtt szerezte meg (tulajdonszerzés időpontjának meghatározásánál az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés alapjául szolgáló okirat kelte irányadó);
- b. tulajdoni hányad illetve aranykorona részarány felajánlása esetén azok a pályázók, akinek felajánlott tulajdoni hányadaik külön-külön vagy együttesen elérik az adott földrészlet 25%-át vagy meghaladja a 3 hektárt.

XI. Pályázat **elbírálása során kizáró feltétel:**

- a. A földrészletre vonatkozó tulajdoni lapon el nem bíralt széljegy található;
- b. A földrészletre vonatkozó tulajdoni lap III. részében jelzálogjog, elidegenítési és terhelési tilalom, perfeljegyzés, vételi jog, haszonélvezeti jog, visszavásárlási jog, tartási és életjáradéki jog, végrehajtási jog van bejegyezve;
- c. A földrészleten környezetszennyezés (idegen anyag, szemét, törmelék) található a helyszíni szemle alapján;
- d. A földrészlet erózióknak (víz, szél, szikesedés, savanyodás) fokozottan kitéve;
- e. A földrészleten valamilyen épület, építmény található;
- f. A helyszíni szemle során megállapításra kerül, hogy a szolgálmi vagy használati jog a földterület művelését jelentős mértékben akadályozza.

XII. **A pályázat benyújtása:** A pályázati nyomtatvány a felajánlott földrészlet fekvése szerint illetékes körzeti földhivatal ügyfélszolgálatán vehető át, és az ügyfélszolgálat munkatársának segítségével az ügyfélszolgálaton személyesen vagy meghatalmazott útján tölthető ki. Több földrészlet felajánlása esetén, bármely földrészlet fekvése szerint illetékes körzeti földhivatalhoz benyújtható a pályázat. A pályázatokat a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet nyilvántartásba veszi.

XIII. A pályázattal kapcsolatban **további felvilágosítás:**

- az NFA 06-80 204-266 ingyenes zöldszámán, illetve a (1) 301-59-17 telefonszámon;
- az info@nfa.hu e-mail címen kapható.

A pályázattal kapcsolatos jogszabályi rendelkezések, valamint egyéb nyomtatványok megtekinthetők a www.nfa.hu internetes honlapon.

Budapest; 2003. augusztus

Benedek Fülöp sk.
elnök, címzetes államtitkár

* A pályázat 2003. augusztus 22 és október 21 között hatályos.

A pályázati felhívásnak megfelelően, a pályázatot a földrészlet fekvése szerint illetékes körzeti földhivatalnál kell benyújtani. **A pályázati nyomtatványokat minden esetben a körzeti földhivatal munkatársa tölti ki.** Önnek a pályázat benyújtásához csak a felhívásban megjelölt mellékleteket kell magával vinnie.

„Kaán Károly” Természet és Környezetismereti Országos vetélkedő, Mezőtúr

Tizennegyedik alkalommal jöttek össze Mezőtúron az általános iskola ötödikes és hatodikos tanulói, akik az évközi országos selejtezőkön bekerültek a döntőbe. A Tessedik Sámuel főiskola volt, mint eddig is, a házigazda.

A versenyzők megkoszorúzták Kaán Károly mellszobrát, ahol *Oroszi Sándor*, az OEE Erdészettörténeti Szakosztály elnöke (*képünkön*) mondott beszédet méltatva az erdőmérnök

életútját, szakmai tevékenységét. Az ünnepélyes megnyitón ott volt a nagy természetbarát unokája is. A régebbi versenyek győztesei közül is meghívót kaptak néhányan, akik már egyetemi hallgatók. Szót kaptak ők is, így autentikusok szájából hallhattuk, hogy mennyi mindent köszönhetek a nemes vetélkedőnek.

A háromnapos verseny kétségtelen legizgalmasabb része a terepi program volt, *Tóth Albert* tanár úr vezényletével. A Mezőtúr környékén barangoló autóbuszok olykor megálltak, majd egy-egy botanikai érdekességnél kiselőadást hallgattak a versenyzők. Minden lényegest fel kellett jegyezni, mert a nap folyamán többször is kérdésekre kellett válaszolni, természetesen a jegyzetek felhasználásával. Elég egy röpké kihagyás, mert lehet, hogy az akkor elhangzott adat kérdésként fog szerepelni a beszámolókor. Jegyzeteltek is veszettül a nebulók. A kísérő tanárok, akik egy-

A régi győztesek és felkészítő tanáraik

... Kaán Károly unokájával ...

ben a felkészítők is voltak, vérmérsékletükhöz méltón izgultak. Mást nem tehettek, mert a külső segítségnek még a szándéka is lehetetlen. Végül, mint máskor, ez a verseny is véget ért, és kialakult a végső sorrend. Az OEE részéről *Puskás Lajos* adott át értékes könyveket, és a legjobbaknak éves előfizetést az Erdészeti Lapokra. Így tíz iskola biológus tanítója kapta meg a lehetőséget, hogy az erdészek munkájával ismerkedjen, és használja az olvasottakat a felkészítés során.

Pápai Gábor

... és előadás közben.

Összesített 5. osztály				Összesített 6. osztály			
Hely.	Versenyző neve	Helység	Felkészítő tanár	Hely.	Versenyző neve	Helység	Felkészítő tanár
1.	Csullag Balázs	Bonyhád	Takács Lászlóné	1.	Kiss Máté	Báránd	Kabai Józsefné
2.	Nagy Veronika	Szombathely	Buús Péterné	2.	Horváth Anikó	Budapest	Pánczelné Pető Gizella
3.	Németh Tünde Virág	Nagykanizsa	Kisné Cseh Éva	3.	Poller Gyöngyvér	Balatonfüred	Polgárné Harczi Zsuzsa
4.	Hegedűs Veronika	Kaposvár	Újváry Miklósné	4.	Hartmann Réka	Győr	Bodor Lászlóné
5.	Südi Anna	Budapest	Havas Katalin	5.	Juhász Sarolta	Mezőkövesd	Juhászné Bodnár Mária
6.	Zlatniczki Lilla	Csongrád	Blázsik Gyuláné	6.	Fürtös Anikó	Lábatlan	Horváth Ágnes
7.	Lovas Evelin	Mogyoród	Zelnikné Török Ilona	7.	Bali Dóra	Szombathely	Buús Péterné
8.	Zahariev Anna	Budapest	Juhar Emőke	8.	Szabó Máté	Csengőd	Mikulás Tünde
9.	Tasi Júlia Andrea	Mezőkovácsháza	Chovan Erzsébet	9.	Magos Barbara	Budapest	Havas Katalin
10.	Bódis Attila	Kunhegyes	Karmazsin Eszter	10.	Kovács András	Fegyvernek	Zakar Zoltánné
11.	Pajtók Csongor	Mezőkövesd	Nagy Lászlóné	11.	Zádor Nóra	Szekszárd	Nagy Györgyné
12.	Papp Levente	Napkor	Baksa Ferencné	12.	Sipos Hédi	Makó	Szabó Zsuzsanna
13.	Korpics Barnabás	Nemesszalók	Fülöpné Somogyi Katalin	13.	Bárdos Nikolett	Komló	Wágnerné K. S., Albertné Z. Zs.
14.	Tóth Ágnes	Budapest	Szedmákné Kiss Ágnes	14.	Korponai Kristóf	Keszthely	Gerencsér Lászlóné
15.	Boglári Csaba	Győr	Szalontay Lukácsné	15.	Pető Zsolt	Tarnaörs	Birikiné Nyéki Andrea
16.	Harangi Adrienn	Tarnaörs	Birikiné Nyéki Andrea	16.	Koren Zoltán	Szentendre	Gerlai Péterné
17.	Tóbiás Ádám	Tatabánya	Nagyné Szilágyi Mária	17.	Halasi Fruzsina	Mezőkovácsháza	Chovan Erzsébet
18.	Győrfi Sándor	Kaba	Tani Sándorné	18.	Szabó Diána	Öreglak	Gelencsér Viktória
19.	Dibuz Orsolya	Diósjenő	Fodor Illésné	19.	Dibuz Dániel	Diósjenő	Fodor Illésné
20.	Kozma Dóra	Komló	Albertné Zemplénszky Zsuzsanna	20.	Szűcs Zsolt	Nagyecsed	Véghné Csehi Katalin
21.	Gárdonyi Zsolt	Csákvár	Buncsák Istvánné	21.	Bariska Gábor	Budapest	Legerszki Andrea
22.	Czombos Barbara	Kiskunmajsa	Csányi János	22.	Szászi Zoltán	Székesfehérvár	Nagy Györgyné

Beszámoló Szlovéniai tanulmányútról

Az Erdővédelmi Szakosztály június elején, a kicsiny, ám változatos természeti adottságokban bővelkedő Szlovéniába szervezett tanulmányutat, melyen 35 fő vett részt. A nagykanizsai indulást követően rövid idő múlva már a határ túloldalán jártunk, és hamarosan megérkeztünk utunk első megállójához *Pluj* városához. Vasárnap délelőtt lévén a hangulatos óváros utcáin csak a templomba sietőket zavarta meg kis csapatunk. A hangulatos sétát követően továbbutaztunk a *Kamnik* Alpokba, ahol a *Bystre* folyó, csodálatosan bővíző forrását és környékét jártuk be. A hazai hőség után a hegyvidéki terület hűvös, esős délutánja mindenki számára felüdülést jelentett, mi több, a bátrabbak megmártóztak a forrás igencsak friss vizében.

Az ország nyugati részén húzódó mediterrán karsztvidéket kerestük fel. A helyi erdőgazdálkodással és erdővédelmi problémákkal kapcsolatosan a *Vipava* melletti erdőkben kaptunk képet *Egon Rebec* úrtól, aki a Szlovén Állami Erdészeti Hivatal *Seznai* körzetének vezetője. Utunk során lépten-nyomon szembesültünk a XVII. század végére – a mértéketlen legeltetés, fakitermelés és az erdőtűzek következtében – kopárrá vált táj eróziós problémáival. Kísérőnk elmondása szerint, a tartományban és egyben az egész országban gondot okoz, a közel 73 %-os magántulajdonú erdők rendkívüli elaprózottsága és ennek megfelelően a tulajdonosok hihetetlen magas száma. A vipavai erdőket elhagyva rövid sétát tettünk az aprócska, tipikusan mediterrán jellegű falucskában, *Stanjel*ben.

Következő programunk a falu közelében lévő idős feketefenyves egészségi problémáinak és felújítási gondjainak bemutatása volt. A Monarchia idején a kopár területeket őshonos, elsősorban lombos fafajokkal próbálták beerdősíteni, ám ez

nem járt eredménnyel. Ekkor kezdték meg a feketefenyő szélesebb körű telepítését, amely végre meghozta a kívánt eredményeket. Az így létrehozott állományok az elmúlt évtizedekben jól fejlődtek, egészségesnek bizonyultak. Ugyanakkor megtudtuk, hogy az utóbbi években itt is jelentkező szélsőséges időjárás miatt számos abiotikus és biotikus probléma lépett fel, amelyekre jelenleg is keresik a megoldásokat. A hivatalos program egy nagy területet érintő, magánerdőben keletkezett tűzkár bemutatásával zárult, amelynek felújítása a nagyszámú tulajdonos miatt kilátástalannak tűnik.

Június 3-án, kedden az ország déli és középső területeit jártuk be *Udovic Marko* úr, a *Postojnai* erdőkerület erdőművelési vezetőjének kíséretében. Első utunk a *Cerkniskoga* tóhoz vezetett. A maga nemében egyedülálló időszakos tó vízszintje az évszakok és a csapadékviszonyok alakulásának függvényében folyamatosan változik. A természetvédelmi terület központjában nagyméretű maketten szemlélítették a medence vízviszonyainak kialakulását. A tavat elhagyva a helyi mészköterületekre jellemző erdőállományok között utaztunk hangulatos erdei utakon, majd a *Rakov Skocjani*, évezredekkel korábban beomlott barlangrendszer páratlan szépségű völgyében tettünk kisebb túrát. A társaság gyönyörködve járta végig Szlovénia második legnagyobb feltárt barlangját, a *Skocjanske* barlangot. Hihetetlen méretű termekben, lenyűgöző színű és formájú cseppkövek között vezetett az út messze a felszín alatt. Az arányok szemléltetésére csak egy példa: a központi nagyteremben kényelmesen elférne a budapesti Bazilika!

A *Pokljuka* fennsíkron folytatott erdőgazdálkodásba és az itt jelentkező erdővédelmi problémákba pillanthatunk be

Vida Papple-Lampe asszony vezetésével. Az egész fennsík a *Triglav Nemzeti Park* területéhez tartozik. Erdővédelmi szempontból különleges a terület, mivel semmiféle közvetlen beavatkozásra nincs mód, csak hosszabb távon érvényesülő megelőző védekezési eljárásokra nyílik lehetőség. Elsősorban az ökológiai egyensúly megbomlása veszélyezteti a területet. Abiotikus károk és az ennek következtében fellépő biotikus károsítók megjelenése jelenti a fő gondot. A szél- és hőtörések után gyakori a szű gradációk kialakulása. Fő fafaj a luc, de a jelenlegi törekvések szerint ennek arányát csökkenteni szeretnék a jegenyefenyő és a bükk javára. A fennsíkon egy több hektár kiterjedésű tőzeglapos terület különleges növényvilágának bemutatásával zárult a program. A délutánt a *Bobinji* tó és a közelében található Száva folyó vízesésként aláhulló forrásának megtekintésével zártuk.

Június 5-én nagy bánatunkra végleges búcsút intettünk szállodánkunk és elindultunk a *Predjamszki vár* „ostromára”. A lovagvár messze földön híres látványosság. A *Lokva* patak völgyének végében egy nagy kiterjedésű barlang bejáratánál épült a XII. században. A kitűnően helyreállított várban a korabeli környezetet, eszközöket szemlélve átéltük a középkori ember mindennapjait. Egyesek irigykedve gondoltak a békés, telefonmentes időkre, míg mások a korhűen berendezett konyhát és borospincét látva a letűnt idők lakomáit emlegették. A vár előtti csoportkép elkészültével a határ felé vettük utunkat.

A tanulmányút során ismét bebizonyosodott, hogy az együtt eltöltött néhány nap, nemcsak a szakmai ismeretek bővülését szolgálja, hanem az építő gondolatok cseréjére és nem utolsósorban a barátságok elmélyítésére, új kapcsolatok kiépítésére is kiválóan alkalmas.

Fotó: Koltay A.

Fotó: Koltay A.

Kistérségi gondok Erdélyben

Meghívót kaptam a Határon Túli Magyarok Hivatalától egy kerekasztal beszélgetésre, melynek fő témája a Gyergyói Medence Kistérségi fejlesztésének lehetősége volt.

„Térségünkben a felgyorsult integrációs folyamatok új kihívásokkal jelennek meg mind egyéni, mind pedig közösségi életünket tekintve. Feladatunk tehát a még nyitott kérdéseknek elébe menni kárpát-medencei, kétoldalú és nemzetközi szinten egyaránt. Az uniós csatlakozás küszöbén álló anyaország mellett a határon túli magyar közösségek életében is meghatározó elem az agrárium jövőjének kérdése. A kistérségi, regionális szervezethez és kapcsolatépítés nemcsak közösségépítő jellege miatt fontos, de megkerülhetetlennek látszik az országos és európai uniós támogatások megszerzésében is.”

Írta meghívójában *Bálint Pataki József*. *Komlóssy József* Svájcban élő erdőmérnök felvetésére hívták össze a konzultációt, melynek témája a Gyergyói-medence mezőgazdasági területeire vonatkoztak. Természetesen az erdőkkel kapcsolatos problémák is elhangzottak.

Dr. Baróti Lajos ismertette a Gyergyói-medence gazdasági helyzetét, hogy a magántulajdonú felfogás gyenge, és a feketegazdaság érvényesül.

Kató Béla püspökhelyettes kifejtette, hogy vissza kell adni az embereknek a munkába vetett hitet. A ruha és egyéb adományok károsak, mert koldusszemléletet táplálnak. Erdőből minden egyházközség 30 hektárt kapott.

Csak a reménykedő ember tud erdővel foglalkozni, mondotta.

Garda Dezső RMDSZ képviselő arról beszélt, hogy nehezen fogadták el a „Közbirtokossági erdő” fogalmát, és hogy magyar erdészek tüntettek Bukarestben az erdők visszaadása ellen. (!!!) Ugyanilyen tiltakozás fogadta Magánerdészeti Hivatal alakulását is. A térségben négy magyar magánerdészeti van, melyek komoly műszerhiánnyal küzdenek. A négy magánerdészeti a gazdasági autonómia alapja, mondotta, majd befejezésül nyomatékosan hangsúlyozta, hogy az erdő maga a szülőföld.

Dobos András az „Új kézfogás” Alapítvány tevékenységét ismertette, mely szerint támogatásokkal segítik a vállalkozásokat, kamatterheket vállalnak át.

Gyergyóremete polgármestere, *Laczkó Elemér* arról szólt, hogy a faki-

termelések során a község útjait tönkretették. *Dr. Fülöp László* gyergyócsomafalva polgármestere figyelmeztetett, hogy 120 kft.-ból 110 fával foglalkozik, és hogy a maffia oda is betette a lábát.

Rákosi Botond, *Bajcsi István* és *Tőke István* erdőmérnök, földmérő, a térség magánosításának helyzetével foglalkozott. Könnyíti a helyzetet, hogy Erdélyben volt telekkönyv, és összefüggően lehet mérni. Megtudhattuk a falopások által okozott károkat, és hogy még mindig erős az állami konkurencia.

A Csiki erdők 70%-a magán-erdő, mely 33 ezer hektárt jelent. A támogatásra még rászorulnak, mert nem olyan erősek, hogy meg tudjanak állni a lábukon.

A magyar meghívottak *dr. Mikó Zoltán* elnökhelyettese a NFA-tól, *dr. Varga Szabolcs* Sopronból és *Pápai Gábor*, az Erdészeti Lapoktól tartottak néhány perces előadást, mellyel szándékaik szerint hasznos információkkal látták el a jelenlévőket. Itt jegyzem meg, hogy a NFA hazai szándékával ellentétes folyamatok segítik az erdélyi magyarság földhöz, erdőhöz – egyszóval szülőföldhöz való jutását.

E sorok írója az OEE nevében felajánlotta az Erdészeti Lapok nyilvánosságának lehetőségét a csiki szakembereknek, kollégáknak.

Végül *Komlóssy József* foglalta össze az elhangzottakat, majd délután a legfontosabb tennivalókat egyeztetették a meghívottak.

Pápai Gábor

Szigetközi erdőgazdálkodás (a távolról jöttek szemével)

Talán a folyópartokkal szemben támasztja az ember a legsokoldalúbb, sokszor egymásnak ellentmondó elvárásait. Különösen igaz ez a Szigetközre – az öreg Duna és a Mosoni-Duna által körülölelt területre –, mely ráadásul még rendszerváltó szimbólum is.

Ezen a területen próbál feladatainak a jó gazda gondosságával megfelelni a KAEG Rt. E munkába tekinthetett be az Erdőművelési és Erdőhasználati Szakosztály 2003. május 21–22-én. A terepi program előtt *Kocsis Mibály* vezérigazgató-helyettes tartott rövid tájékoztatást a Részvénytársaságról.

Az első „tő melletti” helyszín a Szigetköz legkeletibb településének határában volt, ahol a Vének 3A erdőrészletből történő faanyagszállítást tanulmányoztuk.

Bevezetőjében *Limp Tibor* erdészeti igazgató ismertette a Szigetköz közelmúltjának történetét. A múltbeli gazdálkodás gerincét az állattartás, ezen belül is elsősorban a marhatartás jelentette. A csordákat tavasztól ősziig – szigetről-szigetre úsztatva legeltették. A téli takarmányt is ezeken kaszálták és szállították a falvakba. Az erdősültség nem érte el az 50%-ot, ezen belül is domináltak a hazai nyárasok, a füzesek, bokorfüzesek.

A tűzifát ún. fejesfákról és sarjerdőkből gyűjtötték. Nemes nyárat elsőként a Khuen birtokon ültettek 1926-ban. A II. világháború után az ismert okok miatt az egyéni állattartás visszaszorult, egyre több kaszálórét beerdősítése történt meg. A jelenlegi erdősültség 90%.

Mindezek alapján nagyon nehezen rekonstruálható a – természetvédelem által igényelt – természetes állapot.

A szigetekeken történő jelenlegi fakitermelési gyakorlat szerint a termelő vállalkozók gépi eszközeikkel az Rt.-től bérelt komppal, és az azt meghajtó saját motorcsónakkal közelítik meg a munkahelyet. A kitermelt faanyagot kiszállítószervevényen szállítják a vízpartra, majd a szerelvénnyel a kompon átjut az anyapartra, és a lerakódás időjárásbiztos út mellett történik. A megoldás rendkívül költséges. A Duna elterelése előtt a szigetekről a faanyag-hasznosítás, -szállítás jól bevált gyakorlat szerint zajlott: a dolgozók ter-

melő, anyagmozgató eszközeikkel kompon jutottak a munkahelyre, a faanyag pedig közvetlenül uszályokba került. Az Rt. (jogelődjeit is beleértve) komoly vízi járműparkot tartott fenn. Az elterelés miatt az uszályok már nem tudtak a szigetek közt közlekedni, és az alacsony vízszint miatt a kompközlekedés is problémát okozott. A járműpark zöme haszonvasként értékesült, és ezzel egy – mára erdészeti – ipartörténeti gyakorlat is megszűnt. A szigetekeken utak, a Duna-ágak között átjárók létesültek, a kompközlekedés lehetősége korlátozódott.

Második megállónkat a Győrzámoly 6B₁ erdőrészlet szélén tartottuk.

Jól megfigyelhettük a 15 és „Bédai” fehér fűz klóngyedének a csúshajtás elhalással kezdődő, hajtás- és ágpusztulással folytatódó, elhalással járó pusztulását, melynek első jeleit az Erdészeti először 1987-ben észlelte. A vizsgálatok során elsődleges kórokozót nem sikerült azonosítani. Az elképzelhető okok közül a résztvevők legfontosabbnak a klón előregedése miatti „természetes” mortalitást, illetve az egyöntetű kromoszómaszerelvénnyel a még nem ismert kórokozók, károsítók számára a könnyű támadási lehetőségét tartották. A probléma súlyosságát jelzi, hogy a pusztulás összesen mintegy 250 ha-t érint – érintett. A pusztulás csak a nemesített füzeknél észlelhető.

Ezt követően szépen sikerült 6,6 ha-os nemes nyár utáni elegyes kocsányos tölgy – magaskőrös mesterséges erdőfel-

újítást csodálhattunk meg az Ásványráró 2B erdőrészletben, nyers öntéstalajon.

A kiváló termőképességet bizonyítja, hogy az erdősítés 3 éves korára „kész” erdő képét mutatta.

Sor került izgalmas, egyidős azonos termőhelyen álló fiatal tölgy- és nemesnyár-állomány gazdaságossági összehasonlítására is, az Ásványráró 7G és 7H szomszédos erdőrészletekben. A mai gazdálkodási körülményeket és a jelenlegi piaci helyzetet tekintve a nemesnyár-gazdálkodás évi egy ha-ra vetített becsült eredménye mintegy 10 eFt-tal, 15%-kal haladja meg a kocsányos tölgyét. Mindemellett felvetődött, hogy az azonos időre vetített jóval nagyobb munkaigény miatt a nemes nyár *embereltartó* képessége többszörösen meghaladja a tölgyesekét, természetesen jóval gyakoribb bolygatás mellett. A hosszú élettartamú fajokra történő fajtacseré természetesen folyamatosan csökkent egy-egy gazdálkodónál az évente kitermelhető fatömeget is, ennek valamennyi piaci, egzisztenciális, tájtalalkító vonzatával.

Nagyon hasznosnak tűnik e tényleges probléma többoldalú, többszintű megvilágítása, a megoldások körvonalazása.

A tölgy „polémia” tovább tartott: az Ásványráró 8E erdőrészlet 9 éves tölgyfiatalosa tisztításra tervezett. A végrehajtást illetően több változat is elhangzott. A tölgyesekben gazdálkodók véleménye összecsengett: a jó fejlődésű tölgyeket csak a koronaszintben veszélyeztetik más fajú vagy saját fajú nemkívánatos egyedek. Kizárólag ezeket kell eltávolítani, a törzseket árnyaló fás szárú fákhoz, cserjékhez csak olyan mértékben szabad nyúlni, hogy a munkavégzés közbeni közlekedést ne gátolja.

Be kell tartani a tanult elvet: „Fedetlen fővel, vízben, *de subában*.”

Egy másik, szintén megalapozott vélemény szerint a látott állomány most még nem is igényli a beavatkozást.

Az első nap terepi zárásaként megtekintettük az Öntés-tavi madárvártát. A leírtak értékelése a közös estebéd után még sokáig folytatódott.

A csütörtöki ébredést követően megtekintettük a szállásunkul szolgáló – a Ravazdi Erdészet székhelyén található – erdei iskola kiállításait. A klasszikus erdészhangulatot árasztó épületegyüttes, a gondozott környék és a méltó kiállítás többünket jó értelemben vett erdészirigységgel töltött el.

A program a dunakiliti duzzasztómű kezelőépületében folytatódott. A *Prémus Károly* vízépítő mérnök által tartott kiváló előadás egyértelműen bizonyította, hogy felelős döntéseknél az érzelmeket háttérbe kell szorítani az értelemmel szemben.

Egyértelműsíthető, hogy a jelenlegi helyzet előnyeit a szlovákok élvezik, a hátrányok jóval nagyobb része viszont

nálunk jelentkezik. Ebben a helyzetben csak tudatos, a katasztrófát csökkentő megoldásokat szabad finanszírozni. Ezek egyike a dunakiliti fenékküszöb, a műtárgynak köszönhetően legalább a kisebb Duna-ágak vízpótlását sikerül részben biztosítani, fenntartva ezzel a szigetközi vegetációt.

A hallottakat az Öreg-Duna gáton végigautózva saját szemünkkel is láthattuk, ugyanis az „rút szibarita ház”-nak mutatkozott, vízszintje több m-rel a Duna-ágak vízszintje alatt volt.

Mindenképpen hasznosak lehetnek további fenékküszöbök is, elképzelhetetlen ugyanis, legalábbis középtávon, hogy Gabčíkovót elbontják és a kék Duna úgy hompolyogjon, mintha mi sem történt volna.

Végül még további kiváló fejlődésű nemes nyárasokat láthattunk, melyekkel büszkén dicsekedett gazdájuk, e napi programunk szervezője *May Imre* kerületvezető erdész; mondván, ő már azt termeli, amit ültetett. Kívánjuk neki és minden szigetközi kollégának, hogy a ma felújításra kerülő erdők hasznosulását is érje meg erőben, egészségben.

A két nap tapasztalatai azt mutatják, hogy e tájban értőn-érzőn nagyon körültekintően kell erdészkedni sok, máshol ismeretlen probléma miatt. Ehhez segítségüket – szerény lehetőségeik szerint – a Szakosztályok felajánlják.

Végezetül szeretettel köszönjük a KAEG Rt. utunkat egyengető munkatársainak, kiemelten is *dr. Magas László* vezérigazgatónak, *Kocsis Mihály* vezérigazgató-helyettesnek, *Limp Tibor* erdészeti igazgatónak, *May Imre* kerületvezető erdésznek és *Greguss László* OEE csoporttitkárnak azt az őszinte barátságát, mellyel tanulmányutunkat egyengették.

Bús Mária, Garamszegi István
Fotó: Greguss László Géza

Kiss Ferenc nyomdokain

Interjú Pölhe József nyugdíjas, szakirányító erdőszel

Ismét történelmi tájra vezetett a sorsolás szeszélye. Hányszor olvastuk, ballottuk tanulmányaink közben a Bácska-Bánát földrajzi neveket? Bácska északi szegletében, Bácsalmás, Madaras térségében dolgozott aktív korában, és dolgozik most nyugdíjasként is Pölhe József erdőszel, szakirányító.

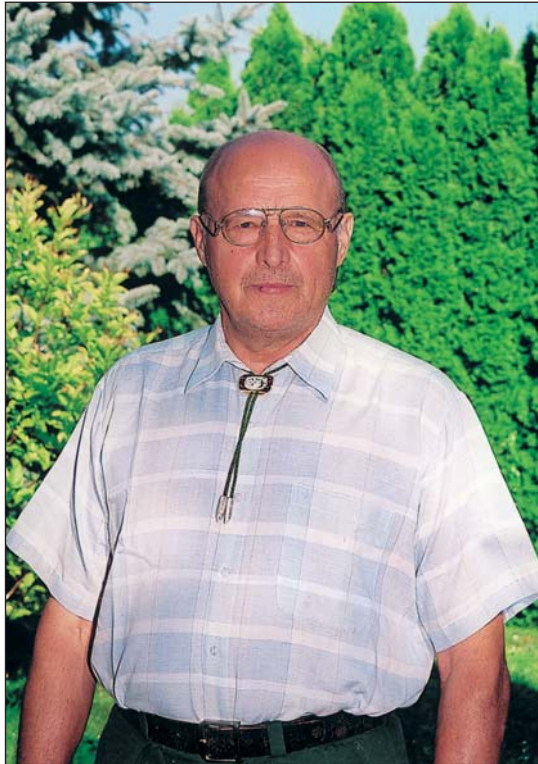
– Jó reggelt Pölhe úr! – Először is hadd kérdezzem az életkorát és kérjem, hogy tegezhessem. Én az ötvenes éveimben járok.

– Hatvanhat éves vagyok, semmi gond a tegezéssel, Szevasz!

– Úgy emlékszem, az első nyugdíjas interjúalany vagy. – Az életutadról légy szíves néhány mondatban mesélni!

– Előbb az indíttatásomról hadd mondjak annyit, hogy anyai nagyapám az Alföldfásítás hőskorában Kiss Ferenc kocsisaként teremtett kapcsolatot az erdővel (ezen a vidéken akáccal, hazai nyárrakkal történt erdőtelepítés). Közben szerzett szakképesítést a nagyapám, és 36 évet szolgált erdőszként. Engem egészen kis koromtól vittek az erdőre, emlékszem, a nyakamba akasztott puskát „húztam” magam után. Szüleim mezőgazdaságban dolgoztak, később a tsz-be szerveződtek „önként”. A földműveléssel innen a kapcsolat, napjainkban pritamintermesztéssel is foglalkozunk. A jó talajon jól terem és elfogadható a jövedelmezősége is. És az erdőszetről: a szegedi Erdészeti Technikumban értem el technikus képezést, szolgáltam a mai Kefag Rt-nél telt el. Viszonylag kis területem volt, így összesen 22 tsz-nél szakirányítóként, a KPM-nél fásítóként is feladatot kaphattam. Ha belegondolok, a kiterjedtebb munkahelyem úgy 80 km hosszban és vagy 40 km szélességben adott feladatokat. Munkám mellett Sopronban növényvédelmi szaktechnikus képezést értem el. Örök emlékem és ösztönzőm marad ebből az időből dr. Fűrész Oszkár tanár úr! 1996-tól nyugdíjas vagyok.

– A szakirányítás tehat más tulajdoni viszonyok mellett ugyan, de rögződött benned..

– A szakmai munkát illetően nincs is hiba, de az újólag, általában sok tulajdonosnak osztott erdők dolgában néhez közös nevezőre jutni velük.

– Melyik települések rendelkeznek számottevő erdővel?

– Ebben a kis körzetben Madarast lehet említeni 6-700 hektárral, a volt tsz-erdőkből részarány-tulajdon és kárpót-lás révén alakultak a magánerdők. Másutt – a jó termőtalajon – mezőgazdasági termelés folyik. Ne feledjük, hogy a Felső-Bácskában vagyunk.

– A nagyapai telepítői véna tud-e érvényesülni?

– Nem sok terület marad erdőtelepítésre az előbb mondottak miatt. Délebbre, a Telecskai dombok tájékán, meredek felszínen, ahol a szántóföldi gazdálkodás nehézkes volna, ott adódik lehetőség telepítésre és szőlőtermesztésre is. Előbbi helyét jól meg kell választani, mert a laza felszín alatti eltemetett homokon a kezdeti ugrás után megáll a növekedés.

Átlagos talajviszonyok esetén akáccal, mélyebb fekvésekben, jó vízgazdálkodású helyeken olasz nyárral erdőszítünk.

– És az erdőfelhívítások? Milyenek a korosztályok?

– Nagyjából 20-25 évre tehető az átlagos kor, tehát növekedhet a közeljöv-

vőben a véghasználatok mennyisége. Érdekeség, hogy a közeli volt Latinovits-kastély környékén már erdőfelújítás folyik. Adott helytől függően sarjztatjuk vagy tuskózás után mesterségesen újítjuk fel az akácosokat. A hazai nyárasokat inkább sarjztatással, a nemes nyárasokat szintén tuskózás után újítjuk fel. A fakitermelésre és az erdőszítésre is vállalkozókkal szerződünk. Általában jól felkészültek és a speciális gépi felszereléssel rendelkező, helyi szakemberek dolgoznak nálunk.

– Napjainkban éppen mit?

– Az egy-két éves erdőszítésben gépi sorköz-talajápolás folyik. Idejében végeztünk tavasszal a kapálásokkal, sajnos, több helyen kevés eredménnyel.

– Gondolom, ott is az aszályos időjárás eredménye a mostani eredménytelenség?

– Sajnos, igen. –Az erdőszetet érintő károkról szinte sehol sem lehet hallani, ami a médiát illeti. –Egymás között beszélünk róla, pedig ez kevés, miközben a mindannyiunkat érintő kár felbecsülhetetlen! Siralmas a látvány, hogy 5-6 méteres szürke nyárok száradnak el például.

– A kudarc kicsit megingatja az embert az igyekezetében.- Mégis, előbbre tekintve, mit tudsz a nagyobb tájegység erdővel kapcsolatos terveiről?

– Úgy tudom, hogy a SAPARD programra alapozva, Bács-Kiskun megyében a terület 2/3 részéig erdőszítéssel számolnak, az e fölötti rész maradna más művelésben. Sok mindentől függ mindez, és sok biztató is rejlik a számdékban.

– A fiatalabb szakembereknek is maradjon tehat tennivaló. – A családotban érint-e valakit?

– Közvetlenül nem, egy lányom van, a két unokám persze lehet érintett valamikor. – A vejem, a Kefag Rt-nél vállalkozó, faanyagszállítással foglalkozik MAN szerelvénnel.

– Az egész családnak jó egészséget kívánok, és sikereket erdőben, erdőn túl!

Apatóczy István

Harcoljunk az emberi életet biztosító erdőkért!

Jó lenne, ha az „Erdészeti Lapok” 2003. áprilisi és májusi számában rögzített események minden erdészt nyilatkozatra kényszerítenének.

Dr. Papp Tivadar „Harmadik oldal” c. sorai rövid feltárása az erdő megítélésének. „Nincs erdészeti politikánk!” Hiányzik a nagy feladatokat megoldó erdészeti miniszter. „Nincs jelentősége az erdész által is megalkotott stabil életközösségnek. Kiderül, hogy az erdő már nem képes annyi ember ellátására. Valakik feleslegessé válnak. Természetesen az erdészek, az alkotók!” Arat az elhibázott filozófia. *Környezet- és természetvédő társadalmi szervezetek 13. Orsz. találkozója, Szombathely* – egyetlen témája az erdő kerülgetése. Olybá tűnik, csak ez a környezeti gond a favorit. *Haraszthy László, a KvVM Természetvédelmi Hivatal elnöke* bevezetőjében megadja az alaphangot. Közli, hogy Magyarországon 85%-nyi volt az erdőszűcs. Aztán az I. világháború befejeztével 10%-os mélypontra csökkent az erdőterületünk. Nem mondta, hogy a trianoni diktátumban a nagyhatalmak torz döntése elvette országunk 2/3 részét, százados erdők hosszú nagy sorát és megmaradt az ország sivatagosodó közepe, az Alföld.

Az erdész saját erejéből, verejtékéből elkezdte az Alföld fásítását, mert tudta, mit jelent a fás terület a természet védelme szempontjából. Azóta folyamatosan növekszik a 10%, de „a természetvédelem nézőpontjából szemlélve, bizony a növekményt elsősorban az ültetvénytérítéssel érték el.” Természetes felújítással kellett volna megoldani? Közli továbbá, hogy 350 ezer ha külön jogszabállyal védett. Ezt elsősorban a létrehozójától, az erdészektől kell védeni? Az 50 ezer fokozottan védett területen gazdálkodni nem lehet! Ott semminemű emberi, főleg erdészi beavatkozást nem végeznek? Vagy ha igen, az nem gazdálkodás a természettel? Néhány éve még felvetette, hogy „miért nem oldják meg a felmerült problémákat a minisztériumok?” – Azért nem, Elnök úr, mert nincs meg rá a felhatalmazásuk és hiányosak a szükséges ismereteik, nincs erdőstratégiájuk! Az agráriumból kikerülő több száz ezer hektárból erdősítésre is kerül,

„melynek semmiféle rentabilitása nincs és nem is lesz. Miközben más helyeken bükkösöket lehetne telepíteni...” Ez utóbbi a bükk őshonossága miatt nem ültetvény, hanem erdő? A feladat végrehajtásába be kell vonni a magántulajdont és a tőkét. Az pedig követeli a hasznát. A bajt abban látom, hogy a természetvédelem még gyermekcipőben jár, bár vannak hangos hirdetői. Az erdőt, mint egységes egészet, az LIII., LIV., IV. törvényekkel felszabdalták. Világossá kell tenni, hogy mit akar a természetvédelem. Az erdő immateriális és materiális tényezőinek maximális, tartamos kielégítését! S ebben iránymutató lehet az erdész évszázadosnál több szakmai tapasztalata. „Az rt.-k nagy része a létért küzd”, nem tudja magát a gazdálkodásból fenntartani. A természetvédelem fenntartja magát, vagy tartja a pénzeszsákot az erdő létéből fakadó tevékenységének hangoztatásához? Az EU is közbeszól a versenysemlegesítések és egyéb csavaros kívánságokkal. Annál is inkább összhangot kellene teremteni a szakmában. Milyen jó is lenne, ha az ez irányú gondokat 1 km műút építésének költségével évente rendbe lehetne tenni. Ez nem megoldás, de még az a pénz sincs.

Pethő József szólásában a gyakorlati oldalról megvilágítja az erdővel kapcsolatos zűrzavar helyzetét. Az elmúlt évtizedek tulajdonváltásai sok zavar forrása volt. 1990-ben ismét új helyzet állt elő. A piacgazdaság keretében rt.-i gazdálkodás alapján kezdjük a továbblépést. Ez az indulás nem a nyugati természetes fejlődés folytatásának útja. Az erdő nélkülözhetetlen éltető eleme az emberiségnek. Azzal gazdálkodni kell, tehát – „aki a természetvédőt erdőkezelési szereppel is fel akarja ruházni – téves úton jár.”

Ki kell hangsúlyozni az erdőnek mint összetett életközösségnek az emberre gyakorolt életbiztosítási alapját, de szükség van a fára is (a magyar lakosságnak évi 10 millió m³-re). Az erdővel tehát az erdő egyensúlyát fenntartva kell gazdálkodni, melynek nem lehet más főszereplője, mint az erdész. Itt állunk igazi vezéregyéniség nélkül évszázados tapasztalatok birtokában. Politikai oldalról döntő lenne megfele-

lő erdészvezetőt a jövő stratégiai helyére állítani. A természetvédelem korlátozásait mintegy 1,5 milliárd forint segítséssel lehetne egalizálni, mondá a h. államtitkár.

„Úgy kell szolgálni a jelent, hogy ne kompromittáljuk a jövőt” – fejezte be beszédét *Pethő József*.

Haraszthy úr magánemberként válaszol, „...nem olyan nagy baj az, hogy nincsenek olyan nagy emberek. Volt a történelemben egypár, s milyen galibát csináltak!” De maradandót alkotók is voltak, s az erdészek ilyet akarnak.

Haraszthy úr egyetért azzal, hogy az erdőt az erdészekre kell bízni. De szerte az erdőstratégia és az erdőkezelés külön fogalmak. „A stratégia számtalan szakterületet igényel, az erdőben folytatott tevékenység pedig erdész szakembert igényel.” Uram, mondjon egy stratégiai területet, amelyet az erdőmérnök – tanulmányait kiegészítve környezetvédelmi tanulmányokkal – nem tud megoldani. Sértő, hogy leértékeli az erdőben folytatott tevékenységet – mert az csak „erdész szakembert igényel”. Szerintem az erdő érdekében végzett bármilyen munka az erdőstratégia része, így a természetvédelem is. „Sajnálattal, mondhatnám minősíthetetlen, hogy az erdőügynek nincs államtitkára.” Ezen véleményével az erdészek egyetértenek. Mások a természetvédelmi vagyongazdálkodási prioritások – mondta a válaszadó. Ez igaz így, de a prioritás az erdész számára is minden erdő részben más és más, de az erdei összetett életközösségnek a javát hivatott szolgálni.

Borkó Károly országgyűlési képviselő kérdésére adott miniszteri válaszok is a témához kapcsolódnak.

Dr. Németh Imre miniszter válasza a – K-2705 sz. kérdésre: felsorolja a vonatkozó törvényi lehetőségeket, melynek vége: „Sajnos az ideai szűkös pénzügyi forrás (kevesebb a tervezettnél, de még az elmúlt évinél is) a megnövekedett folyamatban lévő erdőtelepítési állomány adta determináció következményeként is az igénynél jóval kevesebb új erdőtelepítés elkezdését teszi lehetővé.” Az EU „csatlakozás után a pénzügyi források remélhetőleg lehetővé teszik a mezőgazdasági

szerkezet-átalakítás megvalósítását elősegítő erdőtelepítési program végrehajtását.”

Alapozhat az erdész az elmondottakra? – K-2704 sz. kérdésre:

Az NFSZ „hatáskör hiánya miatt jelenleg nincs abban a helyzetben, hogy ...megfelelő segítséget tudjon nyújtani”. Amíg a jogi probléma fennáll, „az érintettek forduljanak bizalommal az adott terület szerint illetékes természetvédelmi hatósághoz.”

Tisztelt Miniszter úr! Az Ön válaszai konkrétak, de gátolják az erdészeti célkitűzés megvalósulását, és a végső értékelésnél hátrányt jelentenek. Önre az agrárium nehéz sorsozata nehezedik, sertés-, tej-, fagykárók, borexport, juhá-

szat, bizonyos termékek exportja stb., nem tartaná könnyítésnek, ha a közgazdaságilag eltérő szemléletet követelő erdővel kapcsolatos feladatok végzésére megfontolná javaslatát egy új minisztérium felállítására, amely az erdészeti feladatokat látná el.

Dr. Kőrödi Mária miniszter válasza:
– a K-2703 sz. kérdésre:

„Az erdőtelepítés és a fásítás szabályozásáért, központi irányításáért, költségvetési támogatásáért az FVM a felelős. ...idén mintegy 9 ezer hektár első kivitelű erdőtelepítés teljesítése várható”, mely pályázati rendszer keretében valósul meg. A „100 millió fa” program végrehajtása tekintetében a legfontosabb szempont nem az időarányosság,

hanem a kellően megalapozott pályázatok támogatása, zárta válaszát a miniszter.

Kérdésem: a kellően megalapozott válaszokat a pályázatokra a végrehajtás ideje előtt néhány évvel hagyják jóvá? A jelzett 9 ezer hektár első kivitel érintett vagy eredményes területet jelent?

A nehezebb munka a pótlás, ápolás, védelem, ápoló vágások.

Végül, akik az erdő kézbentartásáért a felvetettek szerint velem is hasonlóan aggódnak – akik elfogadják tegezõ megszólításom –, nyilvánítsatok véleményyt.

Dr. Sipos Árpád

okl. erdőmérnök
környezetv. és tájr. szakmérnök

Homokfásítás Dániában

A dániai homokfásítás abban különbözik a hazánkbeltől, hogy ott a tenger szállította a homokot az ország nagyobb részét kitevő Jütland félsziget partjaira, nem pedig folyami eredetű homokról van szó. Ezt azért is hangsúlyoznunk kell, mert a tengeri eredetű homok magas konyhasótartalommal is rendelkezik. Termőhelyi adottságain az sem javít, hogy az évi csapadék 6–700 mm, de a tenger felől fújó szél erősen szárítja. A relatív páratartalom viszont magasabb, ezért nálunk szóba se jöhetõ fajokkal is számolhatnak.

A homokfásítás Dániában elsősorban dűnefásítás, a szél mozgatta dűnék megállítása a cél. A feladat megoldásában fontos helyet kap a tarackképzése révén kiváló kötőképességű *Ammophila arenaria* nevű fűféle, ezt egészítik ki fák ültetésével. A feladat megoldására külön szervezetet hívtak életre, ez az Állami Dűne-Szolgálat (hasonló, mint a nálunk a II. világháború után működött ETÁLL volt).

Az erdőtelepítéseket az alábbiak indokolják: 1. a mozgó homok megállítása, 2. tüzelőanyag előállítása lakossági szükségletre, 3. faanyag termesztése ugyancsak lakossági szükségletre, 4. a tenger felől érkező és mezőgazdaságot veszélyeztető hideg kódáramlatok megállítása, 5. az országban uralkodó munkanélküliség javítása.

A feladatot nehezíti a durva szemű, rossz víztartó képességű kvarchomok jelenléte. Kedvezőbb az, ha a szélfújás agyagos réteget terít be homokkal, vagy ahol elérhető gyökérközelben talajvíz van.

Az erdőtelepítésre elsősorban fenyőféléket használnak. Eleinte 50 000 db/ha mennyiségű csemetével próbálkoztak, ma már elégnék találják a ha-kénti 6000 db-ot is. Fő fafaj a feketefenyő, a törpefenyő (*Pinus montana*) és az erdeifenyő. A feketefenyő az első 15 évben ígéretesen nő, de akkor gombabetegség lepi meg, ezért váltották fel a törpefenyővel. Ennek ugyan számottevő növedéke nincs, mert inkább cserje-, mint faméretű, de a homokkötésben igen hasznos. A legjobb termőhelyekre erdeifenyőt, szitkafenyőt, szürke lucot (*Picea glauca*) és csavarttűjű fenyőt (*Pinus contorta*) ültetnek. A Pinus-féléket azonban lombrágó hernyók lepték el. Hasonlóan kudarcot vallottak a szitkafenyővel is, mert vízigényét nem tudták kielégíteni. A csavarttűs fenyő egyes származásai jól teljesítenek, ez felhívja a figyelmet a megfelelő származások kísérleti kiválasztására.

A törpefenyő előerdőként is jól vizsgázott, védelmében sikeresebb volt az erdőtelepítés. A fő veszélyt jelentő dűnék mögötti területen a mi szemünkkel nézve nagyon igényes jegenyefenyő is jól nő.

Lombos fafaj nem áll rendelkezésre. Ha mégis ültetnek, a kirándulók esztétikai igényét szolgálják és a fenyőket sújtó tűzveszély elhárítására teszik. A nyír és éger jöhet számításba ott, ahol közeli talajvíz van. A fafajválaszték szélesítéséhez külföldön keresnek megfelelő választékot.

Összefoglalóan csak annyit, hogy az állami kezelésben álló 45 000 hektárnyi homokdűnés területből már 32 000 ha-t sikerült erdőtelepítéssel hasznossá tenni.

(Forrás: Poul Thaarup: Sand fixation in dune areas in Jutland)

(Ref. Dr. Szodfridt István)

Miről írtunk 100 éve, 50 éve?

Erdészeti Lapok 1903. évfolyama

Szeptember

Csegezy Pál: *Erdőkezelési állapotok (852-854.p.)*

„Nem lehet eléggé hangsúlyozni annak szükségességét, hogy az igazgatás és kezelés közötti érintkezés mindinkább megkönnyíttessék; egyes fontosabb dolgoknak közös tanácskozásban, majd a helyszínen való megbeszélése, megvitatása nem csak az ügy érdemére lehet jó eredménnyel, de ezúton inkább elkerülhető a kétely, a gyanú s a mindennél rútabb személyeskedés. Az erdőgazdaság fejlesztése közös célunk, nem lehet egyesek kiváltságos feladata, a feladatok megoldásának munkájában egyaránt részt kell venni minden erdésznek, hogy a jól megfontolt és a jól végzett munka kedvező eredménye közös örömünk legyen. Így leszünk érdemesek a bizalomra!”

Különfélék (858 .p.)

„A körmendi magpergető tulajdonosa, Stainer Gyula cs. és kir. udvari szállító

körlevelet bocsájtott szét, a melyben az érdeklődő közönséget értesíti, hogy körmendi magpergetőjében kizárólag magyar termékeket, magyar munkásokkal dolgoztat fel.

„A magyar korona országainak gyárai faipara 1898 évben” cím alatt Schmidt Károly m.k. erdőtanácsos a következőkről ad ismertetést. (813-827.p.)

„Kaptafagyártás. A kaptafagyártást hazánkban inkább csak kisiparszerűleg űzik és a kaptafa-készítők többnyire a bognárok közül kerülnek ki. 1898-ban csupán két gyártelepünk volt, a melyek közül az egyik, a pécsi, kizárólag kaptafákat készített, a másik, a soproni pedig egyéb faárúk készítésével is foglalkozott ... A soproni gyár gyártmányait túlnyomó részben Bécsben helyezte el.”

Az Erdő 1953. évfolyama

Szeptember

Káldy József: *Hibák és feladatok a fakitermelés területén. (212-227.p.)*

„A tudomány eredményeinek a felhasználása csak kis részben történt meg és a napi kérdések megoldásán túl, alig

foglalkozik valaki a fakitermelés munkaterületén meglévő sok probléma tisztázásával és megoldásával. Az erdőművelés területén egymást érik az ankétok, a tudományos viták, addig a fakitermelés területén nincs ez meg, ez pedig egyáltalában nem nevezhető kedvező jelenségnek ... 1953-ban a belföldi fakitermelés, erdeink leromlott állapota, kedvezőtlen fafajösszetétele és kormegoszlása miatt összes iparifa szükségletének mintegy egyharmadát képes fedezni. Ezen belül azonban még ennél is kedvezőtlenebb az arány. Iparifaszükségletünk döntő részét importálnunk kell. A faimport nagy megterhelést jelent egész népgazdaságunkra, mert teljes importunk értékének mintegy 10 %-át teszi ki. Amikor a ránk bízott erdőkben fakitermelést végzünk ne tévesszük szem elől ezeket. A fakitermelés munkáját azért a fával való nagyon takarékos gazdálkodás kell, hogy jellemezze; úgy gazdálkodjunk vele, mint akik tudjuk, hogy nagy érték van gondjainkra bízva.”

A kordokumentumokat kifürkészte, válogatta és lejegyezte:

Riedl Gyula és dr. Sárvári János

Könyvismertetés

Csoka György: *Levélnakák és levélaknázók. Agroinform Kiadó, Bp. 1–192. o.*

Az ERTI kutatójaként dolgozó szerző a gubacsok és hernyók után újabb kötetel jelentkezett. A rovarok sorában helyet foglaló, nem egyszer jelentős károsítást is okozó aknázókat tűzte

tollhegyre. A levélnakák főbb típusainak és jellemzőiknek bemutatása után az ezeket okozó rovarok főbb cso-

portjait tekinti át. De olvashatunk életmódjuk előnyeiről és hátrányairól is. Inkább felsorolásszerű rövidséggel képet kapunk a levélnakázókról és tápnövényeikről, kártevő szerepükről és természetes ellenségeikről. Eme inkább bevezetőnek minősíthető fejezetek után gazdanövények szerint rendezetten a szerző bemutatja az egyes aknázókat és kárképük jellemzőit. Pompás színes felvételek egészítik ki az egyes fajok leírását.

Megszívlelhetjük a szerzőnek azt a fontos intését, hogy a bemutatott aknázó rovarok akkor válhatnak kártevővé, ha a tápnövények monokultúrában jelennek meg.

A könyv érdemei: tömör, mégis kelendő tájékoztatás, a szöveges rész angol nyelvű fordítása. Nagyszerű színes felvételek.

A rövid ismertetést hadd zárjam egy személyes kiegészítéssel. Ha a most 7 éves, legnagyobb unokám hozzánk érkezik, első dolga a könyvespolcra levenni a szerző korábbi, hernyókat bemutató könyvét. Nos, a hernyós könyvnek most alighanem versenytársa akadt, és ennek nemcsak az érdeklődő gyerek, hanem a felnőtt is örülhet, hiszen kiválóan sikerült, tanulságos és szép kiállítású könyvet lapozgathat. Érdemes megvásárolni!

Ráadásul a könyv hátsó borítóján egy mosolyra készített fényképet találunk a szerzőről és hozzá kapcsolódó tematikus bemutatást. Utóbbiból csak annak megjelölése maradt ki, hogy a kép ábrázolja vajon a szalonbogar-félék (*Dermestidae*) vagy a díszbogarak (*Buprestinae*) közé sorolható-e.

Dr. Szodfridt István

**Kerényi Attila: Európa természet- és környezetvédelme
Nemzeti Tankönyvkiadó**

Közismert, hogy az Európai Unióhoz való csatlakozásunk folyamatában egyik legnagyobb gondot jelentette környezetvédelmünk elmaradottsága. Ez a terület, ahol a csatlakozási tárgyalásaink során több témakörben derogációt (az uniós követelmények teljesítéséhez halasztást) kértünk. Nem lehetünk büszkéek a lakosság környezeti tudatának fejlettségére sem, holott hazánkban öröndetesen sok magyar nyelvű szakkönyv jelent már meg. E gazdag „könyvtermésben” is hiánypótló Kerényi Attila: Európa természet- és környezetvédelme c. műve. Ez az első olyan magyar nyelvű mű, amely kontinensünk természeti környezetének változásait a társadalmi-gazdasági fejlődés tükrében mutatja be, majd részletesen foglalkozik az utóbbi évtizedek főbb környezeti ártalmaival és a kivédésük érdekében tett intézkedésekkel.

A mű három részre tagolódik. Az elsőben az ember és a természeti környezet kölcsönhatásait követhetjük nyomon a pleisztocén jégtakaró visszahúzódásától a 20. század végéig. Külön fejezet foglalkozik az erdők középkori veszélyeztettségével és védelmével. Ábrát közöl pl. a tölgyfajok jégkorszak utáni terjedési útvonalairól és Közép-Európa erdősültségének ezer éves drasztikus csökkenéséről. Az okokat ki-

fejtve bemutatja, hogyan szorultak vissza egyre kisebb területre kontinensünk természetes és természetközeli erdei, sőt a füves bokros társulások is.

A II. részben a jelenlegi antropogén hatások erősségének elemzéséből indul ki, majd bemutatja kontinensünk ökoszisztémáinak típusait, állapotukat és faji diverzitásukat, a fajok fenyegetettségének mértékét. Részletesen foglalkozik az európai erdőpusztulással, az erdőtüzek gyakoriságával és kiderül, hogy ez utóbbi tekintetben sajnos a negyedikek vagyunk Európában. Külön alfejezet foglalkozik az erdőtelepítés és fakitermelés ökológiai hatásaival általában a kontinensen és néhány országban külön-külön is. Érdeklődésre tarthat számot „Az európai gazdálkodás hatása a trópusi erdőkre” c. fejezet is.

Képet kaphatunk az európai folyók, tavak átalakításáról, élőviláguk pusztulásáról, védelméről. Külön fejezet szól a Kárpát-medence biológiai sokféleségéről a bennszülött és reliktum fajokról és az itt kívánatos természetvédelmi stratégiáról. (Ezt a fejezetet Varga Zoltán egyetemi tanár írta.)

A szerző nem feledkezik meg földrészünk élettelen természeti értékeiről sem. A második rész 7. fejezetében sorra veszi és összefoglalja az egyes európai országok természeti értékeit

Mindezek után a természetvédelem európai szintű törekvéseit mutatja be. Ezek közül kiemeljük a Páneurópai

Ökológiai Hálózat létrehozását, s vele együtt a magyar ökológiai hálózat megalkotását. Megismerhetjük az Európai Unió természetvédelmi politikáját és hazánk természetvédelmi feladatait is. A II. részt a nemzetközi természetvédelmi egyezményekkel zárja.

A harmadik rész a szorosabb értelemben vett környezetvédelemmel foglalkozik. Megismerhetjük a levegő regionális háttér-szennyezettségének különbségeit a kontinensen, a városi környezet sajátosságait, emberekre veszélyes ártalmait, a zöldfelületek jelentőségét. Külön fejezetben elemzi a feltételezett klímaváltozás Európára vonatkozó fontosabb kutatási eredményeit. A könyv egyik legfontosabb információjának tartom az európai országok ökológiai lábnyom és ökológiai hiány térképét.

A könyv utolsó, terjedelmes fejezete az Európai Unió környezetvédelmi politikájával foglalkozik (Fazekas István tollából). A fejezeten belül kiemelt szerepet kap a 6. Környezetvédelmi Akcióprogram, amely 2010-ig meghatározza majd a kibővített Unió környezetpolitikáját, így hazánkét is.

A könyv rendkívül gazdagon illusztrált: 155 fekete-fehér ábra, 5 színes térkép, 22 színes kép és 52 táblázat támasztja alá a szerző mondanivalóját. Kislexikon, továbbá név- és tárgymutató segíti a terjedelmes mű használatát.

Berki Imre

Borhidi Attila: Magyarország növény-társulásai. Akad. Kiadó, Bp. 2003. 1–610. o.

Ez a mű már régóta váratott magára. Az elmúlt 1-2 évtizedben annyi új dolgot jelent meg egy-egy újabb feltárt vagy újabban felismert növény-társulás leírásával, hogy nagyon időszerű volt már ezek gyűjteményes összefoglalása, bemutatása, a közöttük felismerhető kapcsolatok leírása, egyáltalán rendteremtés ebben a kavargó forgatagban. Borhidi Attila pécsi egyetemi tanár és a vácrátóti botanikai és ökológiai kutatóintézet napjainkban visszavonult vezetője vállalta ennek az óriási szellemi munkának terhét. Könyvében a vizekben lebegve előforduló növény-társulásoktól kezdve a hazai viszonyok között legmagasabb fokon szerveződött erdőig mutatja be hazánk növény-társulásait és az ezekből kiforruló rendszert. Tisztelettel adózunk az igényes, bámulatraméltó szellemi teljesítménynek, és hasznát is húzhatunk belőle valamennyien, akik

a növényvilág valamelyik szegletével, pl. az erdőkkel vagyunk kapcsolatban.

Erdészeti vonatkozásban újdonságnak számít, hogy a mesterséges erdők rendszerezése is végre megjelent ebben a műben, kár, hogy csak az akácosokra szűkítve, mert rajtuk kívül a fenyvesek, diósok stb. stb., de a származék és kultúrerdők is megérdemelnék a hasonló mélységű feldolgozást.

Számunkra érdekesség még az erdőszegélyek önálló növény-társuláskénti leírása. Ha ugyan szabadna ezeket az erdőtől elkülönítetten, velük azonos rendszertani kategóriaként tárgyalni. Végére is szorosan kötődnek az erdőkhöz, erdők nélkül nem létezhetnek. Igaz, a botanikus számos olyan elkülönítő növényfajt talál a szegélyekben, amelyek az erdők árnyékolt belsejéből hiányoznak, tehát a különbség közöttük valós, ám ha az erdőszegély önálló növény-társulás, akkor annak kellene értékelnünk az erdők egyéb összetevőit, a lombkoronaszintet, cserjeszintet stb. is.

Nehezíti a könyv értékelését az, hogy

a bőven említett növényfajok neveinek latin alakját időközben oly mértékben cserélték, hogy a Jávorka-féle növényhatározókon nevelődött botanikai érdeklődésű ember már alig ismeri ki magát. Ez akkor is nehézséget okoz, ha a szerző a nevezéktan kérdéskörének külön fejezetet szentel és ezzel indokolja névválasztását. Talán egy szótár hozzáadásával lehetett volna ezen könnyíteni?

Az egyes növény-társulások bemutatásához kapcsolt ökológiai (termőhelyi) megjelöléseket is helyes lett volna pontosítani. Mert pl. a külföldi talajrendszerekből átvett típus-megjelölésekkel – ilyen pl. a protorendzina – nehezen boldogulunk.

Az említett hibák ellenére kiváló munkát vehetünk kezünkbe. Csalogatóan szép színes felvételek láttatják velünk hazánk növényvilágának sokszínűségét. Ezért a természetet elmélyültebben ismerni akarók kezébe ajánljuk a könyv beszerzését és lapjainak forgatását.

Dr. Szodfridt István

Az öreg erdész másképp látja

Háromszor is elolvastam Keresztes György írását, mert nem akartam elhinni, hogy a fával fedett területeket így is lehet két osztályba sorolva elnevezni: a *természetes* úton keletkezetteket *erdők*nek, a *mesterséges* úton létesítetteket *faültetvény*eknek, akár őshonos, akár külföldi származásúak (nem behurcoltak!).

Ez az elgondolás elfogadhatatlan, mert:

ellentmond az 1996. I. IV. törvényben (Erdőtörvény) foglaltaknak, amely erdőnek csak az *őshonos fafaj* állományokat, *ültetvény*eknek csak az idegenből betelepített (külföldről származott) *fafa*-jok állományait nevezi el, ezeket eltérően szabályozza;

ellentmond az erdő klasszikus meghatározásának is, amely szerint: *erdő a talaj és a rajta álló faállomány* a makro- és a mikrofaunájával, flórájával egyetemben;

az elgondolás megvalósulása esetén az erdőgazdálkodást szabályozó erdőgazdasági *üzemtervek használatatlannokká válnának*, mert a szerző szerint az ún. „faültetvények” fahasználati (fa-

termesztési), az „erdők” jóléti és/vagy védelmi feladatokat teljesítenének. Eből az következik, hogy az „erdők”-ben csak a természetvédelmi hatóság által jóváhagyott, visszafogott erdőgazdálkodás volna lehetséges, így további erdőterületek esnének ki a szakszerű erdőgazdálkodásból;

az elgondolás megvalósulása esetén számolni kellene a faipar *őshonos fafa*-jok iránti igényének *importtal* történő kielégítésével, esetleg akár *országos fahiánnyal* is;

az elgondolás megvalósulása esetén számolni lehet a *természetes felújítások területi csökkenésével*, mert az erdőgazdálkodóktól (jelenleg is) megkívánt nyereséges gazdálkodás rákényszerítheti őket arra, hogy magyarázatot találjanak a természetes felújítás végrehajtásának akadályairól.

Véleményem szerint:

fogadjuk el az erdő klasszikus meghatározását;

fogadjuk el továbbra is a nem őshonos (betelepült és *nem behurcolt*!) fajok állományait *erdő*nek éspedig az er-

dészet által elnevezett „*kultúrerdő*”-nek, mert ez is olyan fatermést biztosító életközösség, amelynek „megérésére” több évre, évtizedekre van szükség. Állománya alatt a lágyszárúak, esetleg a cserjék talajában a makro- és a mikroorganizmusok megjelennek, vagyis a biotop itt is kialakul csekélyebb fajta-számmal;

felejtjük el, illetve hagyjuk el az *ültetvény* és a *faültetvény* szavak *erdészeti alkalmazását*, mert ezeknek megvan a megfelelő szakmai elnevezése, hát akkor minek kell szolgailag átvenni a más szakma által kitalált (kreált) elnevezést?!!!

Sejtem, hogy megállapításaim többeknél ellenkezést fognak kiváltani, de szolgáljon mentségemül, hogy mint öreg erdész, minden fával borított területet erdőnek tekintek, még akkor is, ha az nemes nyáras, mert ez is az erdő funkcióit látja el, asszimilál, disszimilál, talajt árnyal, fát termesz, levegőt tisztít, szelet megtör, mint az őshonos fafajú erdő. Hát akkor miért ültetvény?

Dr. Kollwenz Ödön

Erdő vagy ültetvény?

Az *erdő* és a *faültetvény* nevesítése körüli vitatkozások már évtizedekkel ez előtt elkezdődtek és folytatódnak napjainkban is – eredménytelenül.

Nem lesz fölösleges az ismételtes, ha most is leírom, hogy először *H. Fr. Joachim* eberswaldei igazgató 1962-ben meghirdette – akkor a Német Demokratikus Köztársaságban (NDK) – az úgynevezett *ültetvényszerű nyárfaprogramot*. A német erdészek ellenszenvesen fogadták a „*faültetvény*” kifejezést, de az elmúlt 40 évben keletkezett német eredményekről nincsenek adataink. Hazai tapasztalataink vannak, miszerint parlagfűként terjedt el szakmai berkekben is az „*ültetvény*” fogalom, amiről nyíltan kijelenthetjük, hogy az erdészetenben „*tájjidegen*” jelenség.

Magyarországon – ha kisebbségben is – az erdészek, erdőmérnökök egy része hangosan támogatja az „ültetvény” megnevezés erdészeti létjogosultságát, ill. a telepített faállományoktól az *erdő*-nevesítés megvonását. Egyéni vélemé-

nyem, hogy az „ültetvény-pártolók” saját hibájukba estek, mert nem számítottak az objektív nehézségekre, s figyelmen kívül hagyták az ellenérveket is, amelyek az ültetvény-lobbizással szemben állnak. Szabadjon ezekből néhányat felsorolni.

A *Magyar Tudományos Akadémia* által szerkesztett és kiadott „*Magyar értelmező szótár*”-ak (1972, 1992, 2003) a magyar nyelv- és szóhasználat helyes alkalmazását írják elő, mondhatni: anyanyelv-használatunk törvénykönyvei. A közelmúltban megjelent 2003. évi kiadású kötet 314. oldalán az *ERDŐ*, az 1406. oldalon pedig az *ÜLTETVÉNY* fogalmának hiteles meghatározását olvashatjuk.

Nem tisztázott (talán elhallgatott) kérdés, hogy a „*faültetvények*” milyen új vagy a meglévő *művelési ágazatban* szerepelnének, ill. nyernének nyilván-tartást?

Arról az elképzelésről sem nyújtottak tájékoztatást az „ültetvényesek”,

hogy a telepítések területei részesei lehetnek-e az ország erdősültségi arányának?

Végezetül, de nem utolsósorban: kik és milyen képesítésű szakemberek kezelnék az ültetvényeket?

Fentieken kívül is van még néhány „ellenható” érv a tárgyi újítással kapcsolatban, amelyek a vitatkozás folytatása esetében kerülnek majd előterjesztésre.

Jelen írásomban nem szerepel az *erdő* és az *ültetvény* pontos meghatározása (definíció), mert az *Erdészeti Lapok* 1999. márciusi számában „*Az erdő nem ültetvény*” cím alatt csaknem minden rész kérdésre megtalálható, olvasható a válasz.

Bezárólag szabad legyen néhai *Jerome Renétől* vett idézettel elköszönni az *erdő*- és az *ültetvény*-pártolóktól.

„**Felhívítjuk az erdőnek számunkra szent fogalmát (...) az ültetvényekben.**”

Csányi Sándor
erdész

„Kapásnövény”-e az erdő?

Válasz Kurdy István cikkére (Telepítsünk „újra” erdőt!, EL CXXXVIII. évf. 6. szám)

Minden tisztelettem Kurdy István ny. erdőmérnök kollégáé, aki 40 évet „húzott le” a szakmában, Szolnok megyében. Biztos, hogy sokkal több erdőtelepítést látott – esetleg vezényelt le –, mint jómagam; ez már csak a különbségből és a tevékenységi helyünkből is adódik.

Sajnos úgy érzem, hogy az erdőtelepítésekről szóló írása – minden jó szándék mellett – félreérthető, illetve félrevezető. Talán kissé rányomja bélyegét az egyoldalú alföldi gyakorlat is. Lássuk, mik a konkrét problémáim:

– A szerző cikkében az erdőtelepítésekről szóló általános bevezetés után már **csak az alföldi** – sőt helyenként **csak az erdőssztyepp** klímára vonatkozó – jellegzetességekről ír. Azonban ez csak az írás *nagyon figyelmes* – *esetleg többszöri* – átolvasásakor derül ki. Aki csak „átfutja” a cikket, merőben téves következtetéseket vonhat le az erdőtelepítések lehetőségeiről és követelményeiről.

– A túlzottan – sok esetben károsan – *intenzív erdősírtési módszereket* (mélyforgatás, totális vegyszeres gyomirtás stb.) – Liszenko ide vagy oda – ma már lassan illene háttérbe szorítani! Erősen meggondolandó, hogy ott, ahol ilyen durva beavatkozásokra van szükség az erdő létrehozásához, a várható eredmény megéri-e (gazdasági és természetvédelmi szempontból is) a „ráfördítást”? Nem kell-e inkább meghagyni a sziki gyepet, magaskórós társulást vagy bármi mást, ami ott van? Emellett a tuskózással – teljes talaj-előkészítéssel – intenzív ápolásos erdőfelújításokra, mint „mintára” való hivatkozás teljesen hibás. Aki csak minimális ökológiai szemlélettel van „megverve”, az tudja, hogy az ilyen módon „felújított” (tarvágás után totális kistuskózás, tuskóösszetolás és mélyforgatás) erdők legfeljebb a művelési águkban és az üzemtervezettségükben tekinthetők folyamatosan erdőnek – biológiai értelemben nem. Az ilyen erdő még *természetszerűnek* sem nevezhető; és ugye nem ez a távlati cél? (Most nem is térnék ki arra, hogy egyes talajokon a mélyforgatás lehet kimondottan hibás eljárás, amivel a mélyebb réteg talajhibáját a felsőbb rétegekbe is felhuzzuk.)

– A legnagyobb problémát a cikk azon részében látom, ahol Kurdy István az erdőt a szántóföldi kultúrákhoz hasonlítja. Ez a szemlélet mindeddig csak

az erdészethez abszolút nem értők, illetve az annak ártani akarók sajátja volt. Egyrészt én mindig azt tanultam (és minden általam ismert erdészember azt képviselte), hogy az erdő – már csak „vágásfordulójának” hossza okán sem – nem hasonlítható össze az éves haszonvételű mezőgazdasági kultúrákkal. A hosszabb idő alatt az erdő egy sokkal bonyolultabb életközösséget is létrehoz (ill. fenntart). Emellett egyéb biológiai jellemzői is jelentősen különböznek mondjuk – a *kapásnövényekétől*. Hogyan lehet azt – ilyen egyszerűsítve – leírni, hogy *mivel a fa gyökérzete mélyebbre hatol, mélyebb talajrétegre van szüksége*, mint pl. a kalászosoknak? Igaz, a fa gyökérzete mélyebbre hatol.

Sőt mondhatni ott kezdődik, ahol az egyházi kultúrnövényeké többnyire végződik. Azonban: sokkal szerteágazóbb és nagyobb, a fa mérete és levélfelülete miatt jóval nagyobb az ozmotikus szívóereje, tehát jobban tudja hasznosítani a nedvességet. Mivel mélyebb rétegekbe hatol, ott kiegyenlítettebb viszonyokat talál, mint a légyszárúak; így kevésbé szenved a felső talajszintet érintő szélsőséges viszonyoktól (szárazság, fagy). Mint magasabb rendű szervezet, önszabályozásával széles tartományban képes kiegyenlíteni a környezeti hatásokat (párologtatás szabályozása, pH-tűrés, pangóvíz tűrése, károsítások utáni visszaszerző képesség stb.). Ha a termőhelyigény szempontjából igaz lenne az, amit a cikkíró állít, az erdőtalajok zömén **nem lenne erdő!** Hol lennének a

törmelékletítő-erdők, a karszterdők, a vázталajok erdei? Vagy – ha már Alföldben gondolkozunk – lehetett volna-e a futóhomokon és a szikeseken erdeifejlesztés, akáccal, fehérnyárral, borókával erdősírteni?

Az EU nagyon örülne annak a szemléletnek, amit Kurdy István képvisel. Mármint annak, hogy az erdő – mint magasabb rendű növénytársulás – létesítéséhez *csak a mezőgazdasági művelésre alkalmas; horribile dictu! azokról jobb* területek a megfelelőek. (Az Unió ugyanis pont azt szeretné, ha minél több kiváló termőföldünket erdősírténné be. A gyenge hozamú területek terményei aztán már nemigen zavarnák köreiket.) Azonban aki nyitott szemmel jár az országban, az látja, hogy mennyi domb- és hegyvidéki – ma már parlagon hagyott – valamikori mezőgazdasági terület van, amit kiválóan lehetne (őshonos fajokkal!) erdőtelepítés céljára hasznosítani. Ezek a területek egyébként többnyire *nem alkalmatlanok* a mezőgazdasági művelésre; csak kevésbé, vagy egyáltalán nem gazdaságosak. És itt – véleményem és kevés tapasztalatom szerint – nem lenne szükség intenzív művelésre. **Esetleg** egy gyepszaggatás és/vagy padkázás; **esetleg** (nagyon esetleg!) egy totális gyomirtás; aztán ültetés (csemetével v. maggal). Utána már csak sorköz-ápolás kell, de az is csak kaszálás (sarlózás). Amennyiben a **vadlétszám normális** (lenne), ezeken a területeken különösebb probléma nélkül elég jó erdőt lehetne így „csinálni”. (Erre a „technológiára” több példát is láttam.)

Lehet, hogy mivel én – születésem és munkaterületem szerint is – inkább a hegy- és dombvidékhez kötődöm, kevésbé érzem át az alföldiek erdőkkel kapcsolatos problémáit. De úgy vélem, hogy míg az Alföldön – bár valamikor (legjobb tudomásunk szerint) annak is java része erdő volt – már csak nagyon korlátozottan vannak meg az őshonos fajokkal való erdőtelepítés feltételei, addig hegy- és dombvidékeink parlagerületein minden lehetőség adott nagy mértékű erdőtelepítések elvégzésére. Ne vegyük el az emberek kedvét ettől félreérthető cikkektől!

Kovács Árpád
erdőmérnök

ÁESZ Egri Igazgatóság

Egyesületi hírek

IRTSUK VAGY HASZNOSÍTSUK? Milyen lesz az erdészet jövője?

Szabadságom egy részét volt hazámban, a Mecsekben töltöttem, ahol az erdei programom közben régi vadász ismerőseimmel, a volt Zengő VT egyes tagjaival találkoztam. Szombat reggel jöttek a volt vadászházukhoz – az új törvényi szabályozás következtében veszítették el területüket – vadlest építeni. A Kárászi Erdészettel kötött megállapodásuk alapján végezték munkájukat. Bányászok, kétkézi munkások, akik még mindig a közösség kedvéért, a vadászcimborákért jöttek össze a hét végén. Dolgoztak, ettek, ittak, emlékeztek, emlékeztünk és kérdezték új munkaköröm adta információk után. Természetesen a túlszaporodott vad és a vadászat, vadgazdálkodás jövőbeni helyzete érdekelte őket elsősorban, de hamar más témák is napirendre kerültek. Vajon milyen lesz az erdészet jövője?

Haza jöve még mindig visszacsengenek a baráti beszélgetés gondolatai, foglalkoztatnak a felvetett gondolatok, melyeket szeretnék megosztani tagságunkkal, talán másokat is érdekelnek, érintenek. Tennivalók is megfogalmazódnak a felvetett gondolatok kapcsán.

Az állami erdészet, de a magán erdőgazdálkodók körében is egyik központi téma a nagyvadállomány túlszaporodása. Különböző szakmai vérmérséklet szerinti mértékben apasztani szándékoznak az egyedszámot, mert az erdei faállományt károsítja és a felújulást hátráltatja, a mezőgazdasági kárért pedig tetemes kárt kell fizetni. Különböző számok is elhangzanak a létszám-apasztás mértékét illetően, legutóbb harminc százalékról lehetett olvasni. A csökkentéssel a nagy többség egyetért. A módjában és ütemében azonban már eltérések vannak. Felvetődik a kérdés, hogy irtsuk ki a többletet vagy hasznosítsuk. Nem mindegy! Az irtáson érteni az azonnali kilövést, függetlenül az egyéb körülményektől, hasznosításon pedig a megtervezett, átgondolt, a legjobb szakmai és pénzügyi eredményt adó megoldássorozatot.

Alkalmat ad az ügy arra is, hogy gondolatokat vessünk fel az erdőgazdálkodás hasonló jövőbeni kérdéseiről, az EU-csatlakozás küszöbén. Az erdészet az EU-ban a vidékfejlesztés részeként jele-

nik meg, ami nem egy-egy tevékenység felkarolását jelenti csupán, hanem komplex programok megvalósítását. Például, nemcsak a vadászatban (vad lelövés) kell gondolkodni, hanem átfogóbban, például a vadászturizmusban. A vadászturizmus fejlesztése folyamán, új vadászházak építésére, korszerűsítésére, teniszpályák, szauna, uszoda létesítésére, kapcsolódó programok szervezésére, lovaglás, gyógyturizmus, nevezetesen magyar eseményekhez kötődő programok hirdetése stb. A vadász-turizmussal a vadat is hasznosítani tudjuk és munkahelyeket lehet teremteni kollégáinknak az építkezésekkel, üzemeltetéssel és programszervezéssel. Természetesen pénz, de fejlesztési startégia és szándék, valamint megfelelő lobbimunkára is szükség van a folyamat beindításához. Azon is el kell gondolkodni a vad számának csökkentése ügyén, hogy egy állami vagyont szabad – e áron alul értékesíteni? Minden példa sántít, de egy növekedésfokozó gyérítés elhalasztását, mert a kitermelendő faanyag nem értékesíthető megfelelő árszinten, természetesnek vesszük, pedig a visszamaradó faállományban kárt teszünk, nem képes kellő erővel fejlődni. A természetvédelmi korlátozások is okoznak hasonló károkat. Nem a vad létszámát kívánom védeni, hanem az állami vagyon hasznosítása felelősségére szeretném a figyelmet ráirányítani. Tudom, hogy az építkezés, a munkahelyteremtés szakembert kívánó vezetőt próbáló feladat, de az eddigi kormányok programjai mind tartalmazták ezt az elvárást és ágazatunk érdeke is ezt kívánja. A jelen időszak történései erősítették meg bennem, hogy szükséges az ágazat fejlesztési koncepcióján gondolkodni, nincs hova hátrálni, a cél csak az előrehaladás lehet.

Sajnos az elmúlt időszakban éppen az ellenkezője volt tapasztalható. A magán-erdőgazdálkodás több mint tíz év után sem képes átfogó előrelépést felmutatni. Az állami erdőgazdálkodásban a szakemberek létszámának leépítése, a szervezeti csonkítások és a vagyoneladás volt tapasztalható és nem az építkezés, a vidék fejlesztése. Remélni tudjuk csak, hogy a készülő állami erdészet stratégiá-

ja központi eleme a fejlesztés lesz. A kiút a fejlődésben, fejlesztésben keresendő, a több lábbon állási stratégia újragondolásában és megvalósításában. Egyesületünk Küldöttközgyűlése által jóváhagyott 2003. évi terv szerint az állami erdészet vonatkozásában „a szervezeti összevonást és létszámleépítést meg kell akadályozni”. Mert van még lehetőség a fejlődésre is. A szakszerű munkavégzés szigorúbb megkövetelése, a szakemberek és vállalkozók képzése, továbbképzése azonnali szakmai és pénzügyi eredménnyel kecsegtet. A faalapú energia hasznosítása EU elvárás. Most kell kiterjeszteni ágazati szinten, magán- és állami erdőkben egyaránt. Remélhetőleg az állami szabályozás és támogatás is elősegíti az EU elvárás megvalósítását, hogy 2012-re, 6%-ra emelkedjen az újrahasznosítható alapanyagból előállított energia szintje. Jó lenne, ha a jövőben az erdőgazdálkodók nem kényszerülnének beszállítói státusra, hanem sikerülne elérni a résztulajdonosi lehetőséget az erőműveknél. Az elkövetkezendő néhány év energetikai fejlesztésének koncepcióját szeptember közepére adják le az illetékesek a Gazdasági Minisztériumnak. Megint csak remélni tudjuk, hogy a faalapú energia nem marad ki a programból és ágazatunk érintett vezetői képviselik az erdészet és a faipar érdekeit, hogy a munkahelyek megmaradjanak és az erdészet a vidékfejlesztésben ráeső feladatát elvégezhesse.

A lapot Magyarország legnagyobb
médiagyűjtője, az

» **OBSERVER** «

OBSERVER BUDAPEST
MÉDIAFIGYELŐ KFT.

1084 Budapest, Auróra u. 11.
Tel.: 303-4738

rendszeresen szemlézi

OEE Titkárság

tel.: 201-6293, Fax: 212-7518

e-mail: oee@mtesz.hu

Internet cím: www.oee.hu

A fafeldolgozás is nehéz helyzetbe került. Központi irányítás látszik szükségesnek a nagyobb üzemek működtetésére az állami területen, hiszen egy állami erdőgazdaság nem mindig képes működtetni, faanyaggal ellátni, de egy tervezett összefogás eredményes lehet. Nem feltétlen szükséges idegen kézbe adni az üzemet, hogy azután beszállítóként kelljen küzdeni a feldolgozásra alkalmas faanyag eladásáért. Hasonló gondolkodás mentén működtethető a vadászszerzés és a vadhúsfeldolgozás is. Nem célszerű kiengedni a legjobb lehetőségeket az állami erdőszeten kívüli vállalkozóknak, amíg van állami erdőgazdaság, mely képes a feladatot ellátni. De hasonló központi feladat lehet a vadászturizmus (ökoturizmus), a kommunikáció, az informatika, a kereskedelem bizonyos hányada is. Tagságunk véleményét tolmácsolom, mikor ismét előkerül a korábban felvetett állami erdőszeti központi szervezet gondolatának igénye.

A magánfafeldolgozás tökehiányos, állami pályázati lehetőségei rendkívül csekélyek, többségük szabálytalan módon üzemel és pénzügyileg sem stabilak. Nem kell jósnak lenni, hogy az EUCsatlakozás után nagy részének sorsa megpecsételődik. Az ágazat évtizedes kormányzati gazdáltsága sajnos megteszi negatív hatását.

E sok gond és probléma megoldására van-e kiút, szükséges-e továbbra is elkecseregetni a jelen és a jövőt illetően? A jelen történések nem kedvezőek, de éppen egy problémát meg megoldására való törekvés nyithatja meg a fejlődés előtt az utat. Nekünk erre kell koncentrálni és minden erőnket arra fordítani, hogy visszatérjen a szakmai igényesség ágazatunkba és a legfőbb érték a jól képzett szakember legyen, mert

VII. ERDŐK HETE

megnyitó a Parlamentben

2003. október 3.

Az OEE Erdészeti Erdei Iskola Szakosztálya immár hagyományosan szervezi az ERDŐK HETE rendezvény-sorozatot az ország egész területén. Ez évben az Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottsága és Erdészeti Albizottsága a Parlament Felsőházi Termében „Erdészeti nyílt nap”-ot szervez, Egyesületünkkel közösen, mely egyben az ERDŐK HETE rendezvény-sorozat megnyitó ünnepsége lesz.

A rendezvény programja kialakítás alatt van, szeretnénk az ágazat számára fontos személyeket megnyerni a részvételre.

Belépés a Parlament szabályai szerint történik, feltétele a jelentkezési lapok határidőre történő visszaküldése, a regisztrálás és a meghívó, melyet a kor-

látozott részvétel miatt előre elosztunk. Aki nem jutott meghívóhoz az OEE titkárságán igényelhet. Kérjük, aki nem tud eljönni, a regisztrációs lapot és a meghívót szíveskedjen átadni annak, aki részt tud venni a rendezvényen.

Az OEE Kárpát-medencei pályázatot hirdetett ez alkalomra, „Így látom az erdőt” címmel, melyre több mint ezer pályamű érkezett. A legjobb alkotásokból kiállítást rendezünk a Parlamentben és a díjak is itt kerülnek átadásra. Meghívjuk a rendezvényre az erdőszeti erdei iskola programjain részt vevő diákokat és pedagógusokat is.

Az ERDŐK HETE alkalmával az ország több régiójában szervezünk programokat, ahova várunk minden érdeklődőt.

a jövő programját csak ők képesek a szakma elé tárni és megoldani. Az új program megindításához a szakmai feltételek mellett pénzre van szükség.

Az elmúlt években rendezvényeken, levelek útján, személyes lobbival igyekeztünk rendeleteket módosítani, pénzügyi forrásokat szerezni ágazatunknak, de az eredmény csekély volt. Be kell látni, tudomásul kell venni, hogy a legalább 1 milliárd Ft megszerzésére, mely az ágazat szinten tartását jelenti, nincs reális esély ilyen gyenge, nem egy-egy érdekvédelem képviselője mellett. Új stratégiát kell felépíteni. Tagságunk igénye, hogy véleményét többször kérjék ki szakmai kérdésekben is, az OEE programja szerint. Az érdekvé-

nyesítés lehetőségével ők is szeretnének élni, hiszen látható, hogy az egyéni kezdeményezéseknek kevés hatásuk van.

Az utóbbi időben több, a szakma jövőjével foglalkozó elképzelés került előkészítésre vagy van éppen előkészítés alatt. Ezek többségét az ágazat vezető beosztásában lévő kollégái készítették és véleményezték. Tagságunk köréből egyre erőteljesebb a kérés, hogy az őket is érintő kérdésekről közvetlenül is megfogalmazhassák javaslataikat. Ezért a közeljövőben megkeressük szervezeti egységeinket, hogy meghatározott tematika szerint, célcsoportonként, foglalmazzák meg üzeneteiket, javaslataikat, melyeket titkári, szakosztályvezetői értekezleten öntenek közösen elfogadott formába. Az Egyesület vezető testületei is megtárgyalják az elfogadott javaslatokat és vég-ső formájukban fogják képviselni az érdekvédelem munkájuk során.

Egyesületünknek kiemelt szerepe lehetne az ágazati kommunikáció területén is, mely segíthetne megfogalmazott feladataink megoldásában, hiszen minden tevékenységünk ezt a célt szolgálja. A felkérést szívesen fogadjuk.

Egyesületünk, mint szakmai érdekvédelem képviselője következetesen igazodik tagságának céljához, melyet már az 1889. évi Alapszabály is tömören megfogalmazott: „...Magyarország erdőgazdaságának érdekeit megóvni és előmozdítani.”

Ormos Balázs
főtitkár

LIGNO NOVUM-WOOD TECH 2003.

Az ez idei szakvásárt *Benedek Fülöp* államtitkár nyitotta meg, aki bejelentette a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium támogatását, mely szerint a rendezvénynek hosszú távon is Sopron adjon helyet. A rendező és szervező szervezetek képviselői együttműködési nyilatkozatban erősítették meg az államtitkár úr szándékával egybeeső fejlesztési és támogatási elképzeléseiket.

Az örömteli eseményről tagságunkat ez úton értesítem és tájékoztatásul közlöm az aláírt nyilatkozat szövegét.

Együttműködési nyilatkozat

*a Ligno Novum – Wood Tech asztalos, faipari és erdészeti szakkiállítás fejlesztéséről,
szakmai támogatásáról*

Alulírottak a hazai faipar és erdészet rangjához méltó vásár állandó helyszínének továbbfejlesztése érdekében egyetértünk a

Ligno Novum – Wood Tech

asztalos, faipari és erdészeti szakkiállítás soproni helyszínével.

Egyetértési nyilatkozatunkat az itt felsoroltak alapozzák meg:

- Magyarországon a Ligno Novum – Wood Tech asztalos, faipari és erdészeti szakkiállítás 13. éve a faipar és az erdészet igen jelentős rendezvényévé vált, mely külföldön is rangot szerzett magának.
- Sopron és a dunántúli régió a hazai faipar és bútoripar bázisa, itt található a faipari és bútoripari szakma vezető cégeinek jelentős része.
- A Nyugat-Magyarországi Egyetem a faipari és az erdészeti képzés, valamint a szakma tudományos életének központja. Az Egyetem és a régió szakközépiskoláiban a faipari és az erdészeti képzésben részesülő hallgatók száma meghaladja a 2000 főt, ami a soproni helyszínt erősíti.
- A szakkiállítás helye, időpontja és a szakmai rendezvények jó lehetőséget biztosítanak az erdő- és faipari mérnökök, a belsőépítészek, formatervezők, a terület szakmunkásai, mesteremberei és minden további érdeklődő részére szakismereteik bővítésére.
- Az erdészeti és faipari szakma részére a rendezvény kiemelkedő szakmai-üzleti találkozóvá vált, hagyományteremtő volt a 13 év, amit nem gyengíteni, hanem erősíteni kell.
- A szakkiállítást Sopron városa is magáénak tekinti. A város fekvése, légköre és szolgáltatásai egyedülállóak Magyarországon.
- A szakkiállítás Sopronban való rendezését az eddigi sikerek és eredmények, valamint a kiállítók és tagvállalataik visszajelzései és elvárásai is igazolják.

A fentiek alapján **mindannyiunk közös feladata és érdeke**, hogy ez a rendezvény a szakma jelentős és egyre bővülő, fejlődő eseménye legyen.

Nyilatkozatunkkal együttműködési szándékunkat erősítjük meg.

Sopron, 2003. szeptember 12.

Aláírók:

Program Kiállításszervező Kft., Sopron Megyei Jogú Városi Kereskedelmi és Iparkamara, Országos Asztalos- és Faipari Szövetség, Faipari Tudományos Egyesület, Országos Erdészeti Egyesület, Nyugat-Magyarországi Egyetem, Magyar Bútor- és Faipari Szövetség, Pannon-Dunántúli Fa- és Bútoripari Klaszter, Közép-Dunántúli Fa- és Bútoripari Klaszter, Fagazdasági Országos Szakmai Szövetség

Tilesch György (1914–2003)

Ismét kihuny egy erdészcsillag: Tilesch György erdőmérnök, a baranyai parkok rekonstruktor távozott el az élők sorából.

Tilesch György a felvidéki Turóc-

németiben (Skleno) egy tanítócsalád harmadik gyermekeként született. Mint-hogy a családfő az utódállamtól megkí-vánt hűségesküt nem volt hajlandó le-tenni, három évig tartó munka- és hely-keresés után Pécssett találtak végleges letelepedést. Elemi és középiskoláit itt végezte és 1933-ban a pécsi állami reál-iskolában letett érettségi után a pécsi tűzéreknél töltötte le önkéntesi évét.

1934-ben egyetemi tanulmányait a József Nádor Műszaki és Gazdaságtu-domány Egyetem erdőmérnöki karán kezdte, és diplomáját 1938-ban kapta meg. Ezután elhelyezkedési nehézség-ekkel küszködve 1938. júl.–nov. hóna-pokban Ferenc bajor kir. Herceg sárvá-ri uradalmában, majd 1939. december végéig a May-féle fakitermelő cégnél dolgozott; 1940. év első felében Hohen-lohe Ágost somogyszobi uradalmában beosztott erdőmérnöként, 1940 júliu-sától mint honvédségi erdőmérnök szá-zados Királyszálláson, Budapesten a HM-ben és Győrszentivánban teljesített szolgálatot. 1945 márciusától május vé-géig a kapott kiürítési parancsra Ausz-riában tartózkodott. Mint honvédségi alkalmazott nősült meg 1942-ben, csa-ládját a kiürítési parancs végrehaj-tása előtt sikerült Pécsre hoznia. 1945 júniusától december végéig a Tolna megyei Pálán földosztó mérnöként dolgozott. Ezután négy évi erdőgond-noki működés következett Gyulajon, majd 1952. év végéig a Pécsi Erdőren-dezőségeen üzemtervezési munkát vé-gez. 1953-ban az erdészettől az útjai el-válnak. 1956. év közepéig a Pécsi Ter-vező Iroda dolgozója; ettől kezdve 1961-ig a Baranya megyei Földmérő Munkaközösség vezetője; 1961–1969-ig bezáróan a Tanácsai Tervező Vállalat szakosztályvezetője; 1970–1974. évi nyug-díjazásáig a Pécsi Építés Gazdasági Terve-zési Intézet tudományos munkatársa.

Íme egy erdész élete, aki a szakmán kívül is bebizonyította az erdészeti egye-temi oktatás magas színvonalát és becsü-letet szerzett az erdész diplomának.

Nyugdíjazása után szíve szerinti munkáját végezhetette, amidőn a Baranya megyei parkok rekonstrukció-jával foglalkozhatott. Ezzel fiatalkori ál-ma valósulhatott meg. Összesen hu-szonöt, a háború után tönkretett park újjáéledését segítette elő. Az ezekkel kapcsolatos munkarészeket a pécsi le-véltár őrzi.

Egy széles látókörrű, segítőkész, mé-lyen vallásos kollégától búcsúztunk.

Dr. Kollwentz Ödön

Jakabffy Ernő (1928–2003)

Nem egészen egy hónappal teme-tése előtt így bú-csúzott: Találko-zunk június 26-án két órakor, mondotta, majd még egy utolsó pillantást vetett az Egyesület

Könyvtárának adományozott trófeáira, melyeket sajátkezűleg helyezett el a fa-lakon, és lassú léptekkel indult el a fák alatt a kijárat felé.

Csak később, amikor búcsúlevelét megkaptuk, tudtuk meg, hogy komoly beteg volt. Csak később, a temetőben tud-tuk meg, hogy a találkozóra való invitálás lényegében a temetési búcsúszertartás időpontját jelentette. „Virágot, koszorút ne hozzatok, részvétnyilvánítást ne küldjete-k – helyette köszönettel veszünk 'megváltást' a rászoruló, öreg erdészek számára.”

Kérlek, kedves Olvasó, tedd le egy pár percig az újságod, és gondolkozz el azon, hogy mit miért tett Jakabffy Ernő kol-légánk... Minderre kevesen lennénk képesek... s ne ítéljük el holmi moralitást emlegetve, mert mint búcsúztató papja idézte a Szentírást: „az vesse rá az első kö-vet, aki bűn nélkül való.”

De ki is volt ez az Ember?

Székelyföldön kismemesi családból szü-letett. Gyergyószentmiklós után a kolozsvá-ri piaristák középiskolájában szívta magába a tudást, de a végbizonyítványt Debrecen-ben vette át. 1941–1945-ben a pécsi Hadap-ródiskola növendéke, majd amerikai hadi-fogság. Itthon nem engedik a hadseregnél szolgálni. Fizikai munkás, elutasított egyete-mi felvételik után eljött 1956. Sebesültszállí-tó a Péterffy J. utcai Kórházban. Ausztria, Svédország menekülésének útvonala, ahol elvégzi az Erdőmérnöki Főiskolát. 1970-ben sikerrel védi meg kisdoktori értekezé-sét. 1993-ban „Szorgalommal és Becsülettel

a Hazáért” elismeréssel ment Svédország-ban nyugdíjba. (Milyen szép kitüntetés!!!)

Aktív tevékenységet folytat élete során a svédországi magyarok társadalmi életé-ben. A Svédországi Magyarok Országos Szövetsége örökös tiszteletbeli elnöke.

1988-ban felvették a Vitézi Rend Nem-zetvédelmi Tagozatába, ahol kitüntették a Vitézi Rend Jubileumi Emlékkereszttel. 1991-ben átveszi a Magyar Köztársaság Csillagrendje kitüntetését. Még ez év őszén a „Magyar Köztársaság Tisztikeresztje” el-ismerésben részesül.

1992-ben a Magyarok Világszövetségé-nek alelnökévé választják.

Ember volt, Vitéz!

Isten Veled!

Pápai Gábor

Retkes M. László (1915–2003)

Született 1915-ben Tószegen, vasutas csalá-dban. Erdész képe-sítését Esztergom-ban szerezte.

Erdészeti pálya-futását 1934. már-cius 1-én gyakor-nokként kezdte.

Szolgált Nagykőrösön, a Bustyaházi Erdőgazgatóságon. Az 1941–42. években a székelyföldi Görgényszentimrén, ahol az erdészképző szakiskola szolgálatveze-tője és oktatója volt. Dolgozott erdész se-gédtiszt, üzemtiszt, erdőgondnoki, szakelőadói és csoportvezetői munkakö-rökben. 1952-től a Kecskeméti Erdőgaz-daságnál, tagja volt a MEDOSZ Országos és Megyei Elnökségének. A Hazafias Népfront Megyei Elnökségének.

Munkássága alatt elévülhetetlen érde-meket szerzett új erdők telepítésében, erdőállományok szakszerű kezelésében, az alföldi erdők tűzvédelmében, terme-lések és szállítások szervezésében.

Szorgalommal és hozzáértéssel ve-zette és irányította a rábízott ágazato-kat. Szerette, óvta és védte az erdőt.

41 éves erdészeti szolgálat után közel harminc év nyugdíjas élettel ajándékozta meg a sors. Sajnos utolsó éveiben kora és betegsége már lakáshoz, majd ágyhoz kötötték. Nyugdíjas találkozókra volt munkatársainak mindvégig meleg hangú üzeneteket küldött szép szállás betűivel. Nyolcvannyolc évesen távozott közülünk.

Emlékét őrzik kollégái és a kiskunsá-gi erdők.

Szeverényi István

Újságírók a nyugati végeken

Ismét autóbusznyi újságíró kerekedett fel, hogy a Szombathelyi Erdészeti Rt. meghívásának eleget tegyen. Az aranyat érő májusi esőben *Pethő József* vezérigazgató és munkatársai a Farkaserdőn fogadták a toll-, mikrofon- és filmforgatókat. Az erdőgazdaságról adott rövid tájékoztató után *Schberg Lőrinc* (1864–1938) erdőmester síremléke előtt közösen emlékeztünk a kiváló bajor erdészre. Sírfelirata mindennél többet mond:

„Bajor tölgyek tövén Spessartban volt hazám
Majna mosta Lohrban ringatott jó anyám
De több mint fél-század: magyar erdő lett honom
S magam-ültette tölgy borula síromon”

A rododenronok színorgiáitól a kőszegi erdőkkel és nevezetességeivel ismerkedtek az újságírók. A részvénytársaság mikroszaporító laboratóriumában kapósak voltak a nyilatkozók.

A Stájer-házaknál kialakított erdészeti múzeumban kérdeztem *Berecz Bélát* a kétnapos kiruccanások hasznáról. „Ahhoz, hogy egy újságíró reális tájékoztatást tudjon adni, ismernie kell magát a szakmát. Ezek a változó helyszíneken rendezett terepi bemutatók hozzásegítenek, hogy a valósághoz közelálló ismereteket szerezzünk az erdészekről. Az itt szerzett ismeretanyagot természetesen nagyszerűen tudjuk használni az erdővel kapcsolatos, de nem kifejezetten erdőgazdálkodásról szóló anyagaink elkészítésénél is. Ha

Fotó: Detrich Miklós

jól emlékszem, lassan tizedik alkalommal jöttünk össze, és meg kell mondanom, ez a szűk két nap bennünket, újságírókat is összehoz, mert jobban megismerjük egymást. Egyszóval ragyogó kezdeményezés ez az erdészek részéről, s kijelenthetem, hogy ilyen kintartó következetességgel más szakterületeket nem ismerhetünk meg. Azt is meg kell jegyeznem, hogy nem irigylem az erdészeket. Mert ebben a többszörös szorításban dolgozni – amely a szakmára nehezedik –, bizony nem lehet könnyű. Mert végül is az erdészek-

nek kell dönteni, hogy mit tesznek, hogy az erdő érdekei ne sérüljenek. Irigylem Önöket azért a felhalmozott, hatalmas ismeretanyagért, amit az évszázadok folyamán elsajátítottak.

Múzeumaik is tele vannak a múlt emlékeivel, a ‘Gyökerek és lombok’ riport-sorozat a maga nemében egyedülálló alkotás, hiszen megmenti az utókornak azoknak a kiváló szakembereknek az életútját, akiknek ‘tudásköveiből’ felépülhetett ez a csodálatos szakma, hivatás. Nagyon kérem Önöket, ne adják fel.”

Pápai Gábor

Fotó: Detrich Miklós

Érettségi találkozó

„Alberti, Burai, Csányi, Csonka...” így kezdődött annak az 1963-ban, a szegedi Kiss Ferenc erdészeti technikumban végzett negyvennégy fős évfolyamnak a névsora, akik Ásotthalmán tartották negyvenéves találkozójukat. Majd harmincan jöttünk össze, ami igen szép szám, ha figyelembe vesszük, hogy a kaszás már igencsak vastag rendet vágott a névsorban.

meg abban az évfolyamot, hogy egy nem tetsző döntés miatt az osztálykirándulásra készülő negyvennégy diák a reggeli vonatindulásra, néhány hitszegtől kivéve, tar fejfel jelenjen meg. Képzendő az alig harmincéves erdőmérnök tanárnőt a kopasz sereg élén.

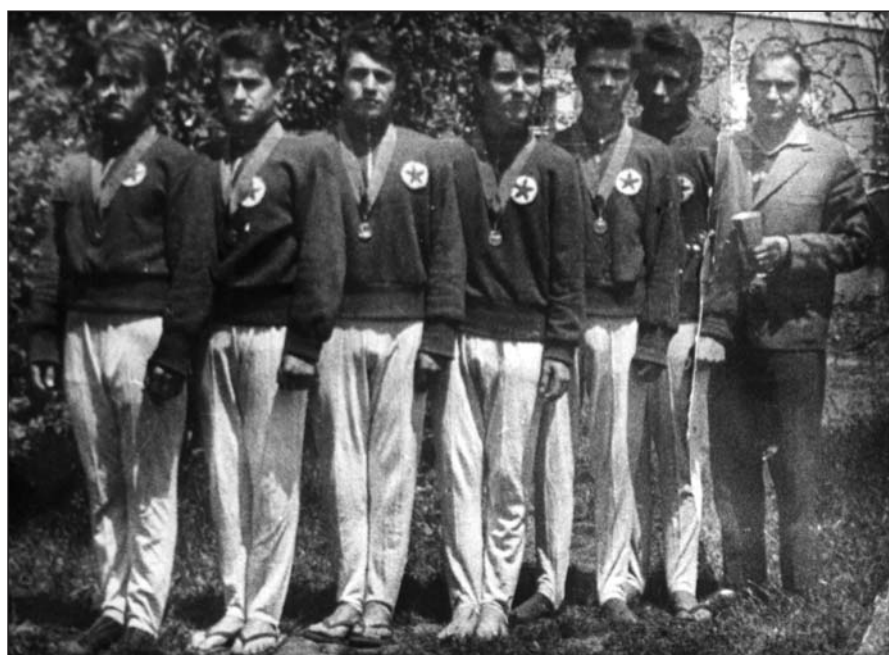
László Endre matematikatanár, aki szerelmünket követte az osztály élén, annakidején komolyan fejtegette a zse-

Az osztály

Való igaz, különleges egy évfolyam volt a hajdani negyvennégy. Alig volt egy-két fő, aki nem csinált valami többletet a kötelező tanulmányoknál. Főleg a sport terén. Akkoriban az erdészek kézilabdacsapata fogalom volt Szegeden. A Radnóti gimnáziummal vívott városi bajnoki csaták százakat vonzott az éppen aktuális pályák köré. Az atléták is hoztak haza mindig egy-egy rangos érmet az országos versenyekről. A tornászcsapat országos bajnokságot nyert (három tagja osztályunkból való) a mezőgazdasági középiskolák versenyén. Bak István testnevelő tanár mutogatta is az elsárgult fényképeket a hajdani di-csőségekről. Pezsgő irodalmi élet volt, melynek szintén ez az évfolyam adta a gerincét. Magyaratanárunk, Halápi tanárnő kedves levelet küldött az össze-jötteknek. Komoly zenei élet is volt, amit néhai Gál István tanár úr tartott önképzőkori délutánokon. Két osztályfőnököt szolgáltunk. Az első két évben a csodaszép Géczy Ilona, akibe egyszerre volt szerelmes az egész kamasz osztály. Persze rajongásunk nem akadályozta

ni ismertetőjelét, mely szerint aki bal-kézzel ír, epilepsziás és ágyba vizel, az joggal tarthatja magát kiugró tehetség-

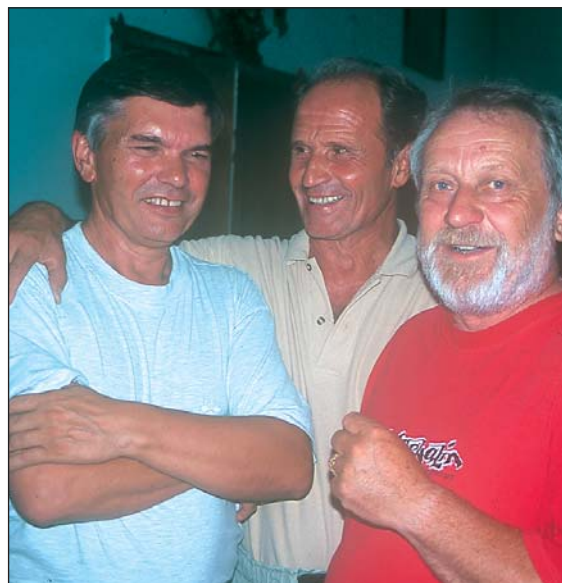

A bajnok tornászcsapat. Jobbról: Bak István tornatanár, Faragó Mihály, Pápai Gábor, Alberti István, Halász László, Szörényi Miklós, Fazekas Attila

Géczy Ilona és László Endre osztályfőnökök

nek. S ahogy ilyenkor lenni szokott, előkerültek az emlékek bugyrából a hajdani jópofa történetek, melyek olykor a jó ízlés határát messze-messze átlépték. Az, hogy Kovács Karcsi elvesztvén egy fogadást, az egész nap használatban lévő gumicsizmából – melyben a kapca is benne volt – ivott meg fél liter bort, bocsánatos bűn volt ahhoz képest, hogy a kollégium ablakából leoltott lámpa idején lestük a szomszéd ház alsóbb emeletén lakó ifjú hölgy esti vetkőzőszámait. Az ügyeletes figyelő...adás... adás... kiáltással jelezte, ha a hölgy lefekvéshez készülődött. A kollégiumként használt kolostor magas kőkerítése sem jelentett problémát a zöld keris lányok báljára este tíz után igyekvőknek, vagy a döglött macskát zsinó-

ron húzó, a temetőbe osonóknak, akik Mark Twain után szabadon az éjfél-hangszókor „irtották” szemölcséiket.

De a találkozón szóba kerültek komolyabb dolgok is, ami kissé megkeserítette a hangulatot. Az erdőgazdaságoknál dolgozó kerületvezetők panaszáradata egyáltalán nem nevezhető elszigetelt jelenségnek. Mint elmondták, soha ilyen nehéz helyzetben nem voltak a kerületvezető erdészek. Megalázóan alacsony fizetésért olyan elvárásokat kell teljesíteniük, mely elfoglaltság mellett éppen az erdőre nincs idejük. Lótás, futás az életük, több helyen megduplázódott területeken, olykor vállalkozóvá kényszerítve, ami közgazdasági okokból nézve elfogadható lenne, de az erdő nyugalma, a hajdani szakma ebből eredeztethető szépsége bizony odavész a folyton izgága, zaklatott, olykor bizonytalan jövőt illetően. Nem erdészélet ez már, Pierre (az én volnék), mondotta keserűen, egy idő előtt nyugdíjaztatott, hajdani padtársam. És azt hiszem, hogy igaza van, mint ahogy az országot járva hallani jóval fiatalabb kollégáktól is. A szegedi diákevekben tanult Puskin epigramma jut eszembe:

A vas és az arany

„Enyém minden
mondta a vas
Enyém minden
mondta az arany
Mindent elveszek
mondta a vas
Mindent megveszek
mondta az arany.”

Hát itt tartunk kettőezerhárom nyarán, jobb jövőt várva a következő, a negyvenöt éves találkozóig.

Pápai Gábor

